

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno 32 din, polletno 16 din,
četrtno 9 din; inozemstvo 64 din.
Poštno-čkovni račun številka 10.603
Reklamacije niso poštne proste.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMECKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.

Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000 —, pol strani din 1000 —,
četrt strani din 500 —, 1/8 strani
din 250 —, 1/16 strani din 125 —
Mali oglasi vsaka beseda din 1—

Praznik vstajenja

Pomladanski vetrovi so zapihali v prirodi. Njihov topli dah je razrahlal vezi, ki je z njimi zima povezala tvorne sile narave. Snežna in ledna odeja je izginila, odnosno izginja s površja zemlje. V njeni notranjosti se je začelo snovanje življenjskih sil. Vzbrstelo je drevje in grmičje. Prve cvetlice, znanilke pomladi, so vzkile. V prirodi se odigrava vstajenje.

Vstajajoča priroda kliče človeku z znano pesmijo: »Pomlad je tukaj tvojih nad!« Česa se človek nadeja? Čemu velja utrip njegovega srca? Po čem hrepeni njegova duša? Da bi se umaknili oblaki z obzorja njegovega življenja. Da bi zasijalo zlato sonce neskaljene sreče in zadovoljnosti. To sonce pa človeku le redko sije. Stari narodi so predstavljali srečo in nesrečo, radost in žalost kot dve sovražni si sestri, ki sta druga k drugi privezani z zlato verigo. Radost in žalost se menjata v človeškem življenju. Za soncem sreče pridejo oblaki žalosti.

Takih oblakov je danes vse polno. Koliko bede, reve in nadloge biva pod strehami človeških stanovanj. Toliko jih je, da v hišah ni več prostora zanje. Iz hiš gre trpljenje z ljudmi na ulice in ceste, na polje in v tovarne, v prodajalne in pisarne, na delo in k božji službi. Spremlja jih delavnik in praznik. Za vsakim gre kakor senca. Nobena vrata niso tako trdno zaprta, nobene duri nimajo tako močnega zapaha, da bi trpljenje ne moglo skozi. Skoz slabo zapirajoča vrata uboge bajte gre prav tako lahko, kakor skoz močno zaklenjene železne duri imenitne palače. Trpljenje je dediščina, ki jo svojemu otroku zapusti vsaka mati, najbogatejša in najubožnejša, najmočnejša in najslabejša.

Ali ni za človeka rešitve iz mrzlotnega obdobja trpljenja? Ali iz tega ledenega in temnega brezdnja ni vstajenja? Je, in sicer v Njem, čigar pot na Kalvarijo ta teden hodimo v svojem duhu. Ne bodimo kakor nezainteresirani spremljevalci, marveč se uvrstimo med duhovne soudeležence. Saj je življenje več ali manj vsakega človeka podobno hoji na Kalvarijo. Križ mora nositi vsak človek. Danes je ta križ radi razrvanih razmer na svetu posebno težak in bo od dneva do dneva težavnejši. Križ mora nositi vsak narod. Z žalostjo opažamo zadnji čas, kako strahovito težak križ morajo nositi nekateri narodi. Ali bodo prenesli to strahovito težo ali pa bodo pred njo obnemogli omahnili, omahnili brez vsakega upanja vstajenja?

Brezupju ali obupu ni mesta v krščanski veri. Kdor obupa, s tem dokazuje, da njegova vera ni dovolj močna. Vse svoje zaupanje gradimo na Njega, ki je šel skozi morje trpljenja. Ko je dospel na kraj, je zmagovalno vzkliknil: »Končano je!« Čez tri dni pa je še z večjim zmagovalstvom vstal iz groba. Svetloba, ki je takrat zablestela nad grobom na Kalvariji, sije in sveti naprej. Luč, sevajoča z Gospodovega križa in groba, razsvetljuje življenjsko pot poedincu in celim narodom. V tej luči beremo, zakaj, čemu in kako naj trpimo. V tej luči, ki je v njej božanstvena moč, spoznamo vzroke in namen trpljenja in njegovo končno zmago. Velikemu

petku je sledila velikonočna nedelja: ta tolažilna resnica se vedno ponavlja. Kdor z Zveličarjem trpi, bo z Njim vstal!

Kdor se s Kristusom in za njega bojuje, bo zmagal! Tudi to resnico nam kliče v spomin velikonočni praznik. Borba je življenje. To velja za poedince, še bolj pa za Kristusovo Cerkev. Komaj je stopila v življenje, že je morala v grobove. Kristjani prvih stoletij so se morali pred krutim preganjanjem, ki ga je uprizorilo poganstvo z vsemi silami, umakniti v katacombe v okolici Rima. Pregnani v podzemskih rove, razsvetljene z borno lučjo, so molili pred dolgo vrsto krst, ki so sprejele vase telesne ostanke krščanskih mučnikov. Kdo bo sedaj na vrsti, da izpolni prazno krsto? Ali in kdaj bo konec te žalostne vrste krst? Ta vprašanja so kot vzdih trepetala na molečih ustnicah in kot solze kapljala iz oči. Toda angel, poslan od Zveličarja, vstalega iz groba, angel miru in zmage, stopa skozi te podzemskie rove in zaneti iskro novega upanja v užaloščenih srcih. In kristjani raztresejo pomladne cvetlice pred grobe mučnikov, nad

grobe pa naslikajo ali začrtajo v kamen podobno Kristusa-Zmagovalca.

Zastava Kristusa, vstalega iz groba, bo te dni zavihrala pred obličjem kristjanov. Zmagovita je ta zastava. Kristus je zmagal in bo zmagal tudi v sedanji srditi borbi, ki jo vodi zoper Njega in Cerkev brezverci in brezbožneži. Ruski zunanji minister Molotov je v letošnjem postu napovedal najhujšo borbo ruskih komunistov in njihovih vernikov po svetu zoper katoliško Cerkev, ki jo hočejo uničiti. Jalove namere brez upa zmage! Saj že 22 let uničujejo krščanstvo, pa ga niso mogli uničiti kljub vsej svoji satanski hudobnosti in okrutnosti. Da, škodujejo lahko Cerkvi, uničiti pa je ne morejo, ker Cerkev ni nič drugega kot na zemlji živeči in med ljudmi in narodi delujoči Kristus. Kristus pa je Kralj, ki zmaguje! Počastimo Kristusa, ki je vstal od mrtvih! On je neomajna in nerazrušna podlaga vsega našega upanja. Naj praznik Njegovega vstajenja prinese najboljše blagoslov vsem našim naročnikom, znanec in prijatelj ter vsemu slovenskemu ljudstvu!

Konec vojne med Finsko in sov. Rusijo

Dogodki ob sklepu mirovne pogodbe

Mirovna pogodba med Finsko in sovjetsko Rusijo je bila po 104 dnevni vojni podpisana v Moskvi 12. marca ponoči. Finski javnosti je bila vsebina pogodbe sporočena prvič v govoru, katerega je imel v Helsinkih po radiu finski zunanji minister Tanner 13. marca dopoldne. Po prečitani vsebini pogodbe je minister poudaril, da je Finska v borbi proti ogromni premoči ostala sama. Nепrestano je prosila za pomoč. Finci so ponovno prosili vladi Švedske in Norveške, da bi smele angleške in francoske čete preko njenega ozemlja korakati na Finsko. Tako norveška kakor švedska vlada sta prošnjo odločno odbili. Njunjo izvajanje nepristranosti je postavilo nepremostljive ovire za pomoč zapadnih velesil. Velik del krivde za to nosi prevladujoči vpliv socialistov v teh dveh sosednih državah. Finska vlada je sprejela z velikim oklevanjem mir. Mirovna pogodba pušča nedotaknjeno svobodo ter neodvisnost Finske. V pogodbi ni govora o vojni odškodnini ali vračanju vojnega plena.

Po Tannerjevem govoru so bile vse zastave na Finskem v znak narodnega žalovanja obešene na pol droga. Popoldne so objavili listi vsebino mirovne pogodbe s črnim robom. Parlament je komaj komaj spravljal skupaj potrebno večino za sprejetje te mirovne pogodbe.

Pogoji za mir

Mirovna pogodba med Finsko in sovjetsko Rusijo obsega devet členov z dodatkom o umiku finskih in sovjetskih čet z meje.

Glavni mirovni pogoji so: k sovjetskemu ozemlju se priključi vsa Karelska ožina z mestom Viborgom (katerega boljševiki kljub vsem naporom niso mogli zavzeti), Viborski zaliv z otoki, zapadno in severno primorje Ladškega jezera z nekaterimi mesti, nekaj oto-

kov v Finskem zalivu, mesto Kuolajärvi ter na severu Ribačji in Srednji polotok. Razmejitev bo izvršena v roku desetih dni po odobritvi pogodbe. Finska da za dobo 30 let proti odškodnini 8 milijonov finskih mark letno v zakup Rusiji polotok Hangö, na katerem bo vzdrževala sovjetski obmorska oporišča in čete na svoje stroške. Sovjetske čete zapustijo severno pokrajino Pečengo s pristaniščem, v katerem sme Finska vzdrževati le 15 vojnih ladij po največ 400 ton vsaka. Sovjeti imajo čez Pečengo prost prehod na Norveško in obratno. Finska vlada daje Rusiji pravico prevoza med sovjeterji in Švedsko. Sovjeti in Finska bosta zgradili radi pospešitve te prevozne trgovine, in to po možnosti še v letu 1940., vsaka na svojem ozemlju železniško progo, ki bo spajala mesti Kandalaško in Kemijärvi.

Zadnje povelje finskega maršala in proglas vlade

Opolnoči 14. marca je izdal finski junaški maršal Mannerheim zadnje povelje svoji vojski. V povelju pravi, da so se Finci v vojni, katere niso hoteli, bojevali tako, da bo njih junaštvo ostalo vekomaj zapisano v zgodovini. Po maršalovi ugotovitvi je padlo 15.000 Fincev, še večje pa je število onih, ki so v bojih za vselej zgubili sposobnost za delo. Na bojnih poljih je ostalo 200.000 sovjetskih vojakov, uničenih je okrog 1500 ruskih tankov in okoli 700 letal. Ob koncu povelja pravi maršal: »Mi smo ponosni na svoje zgodovinsko poslanstvo, katero bomo še dalje vršili in kojega glavna naloga je obramba domovine.«

V svojem proglasu na narod izraža finska vlada počastitev vsem padlim ter zahvalo spretno vodeni vojski, narodu in mladini. S pomočjo vojske, naroda in mladine so obvarovali Finci najdražje, kar imajo — svobodo in narodno čast!

—gež:

Vprašanje kmetijskih ekonomov pri občinah

Vsak kmet, pa najsi bo še tako starokopiten, si želi, da bi na svoji zemlji pridelal čimveč in čim lepše pridelke. Ista želja prevzema tudi vsako oblastvo, brez ozira na mišljenje njenih voditeljev. Temu namenu se skuša ustreči z zakoni in uredbami od strani oblasti. Če pa zakoni in uredbi o pospeševanju kmetijstva hočejo doseči svoj namen, morajo biti prirojeni tako, da bodo ljudstvu res v korist, zato morajo biti stvarni in času primerno urejeni.

Kmetijsko pospeševalno delo pri nas

V naši državi je urejeno kmetijsko pospeševalno delo z »Zakonom o pospeševanju kmetijstva« z dne 21. septembra 1929. Vrhovni organ za pospeševanje kmetijstva je ministrstvo za poljedelstvo, kateremu so podrejeni v strokovnem pogledu tudi kmetijski referenti, nastavljeni pri vsakem okrajnem načelnstvu, in pa kmetijski oddelek kr. banske uprave z delokrogom banovine. Naloga okrajnega kmetijskega referenta je, da zastopa vse težkoče in dobre strani kmečkega stanu v svojem okraju. Spoznati mora in razumeti razmere najpreprostejšega kočarja kakor tudi razmere srednjega in boljšega kmeta. Njegova naloga je, da v podrobnosti in temeljito besedi uči in kmeta vzpodbuja k napredku. Temu namenu bi naj služili osebni obiski na domovih, kjer pride referent s prebivalstvom v dotiko, daje nasvete in zasliši potrebe kmetovalcev. Da more kmetijski referent to svojo nalogo čimbolje izvršiti, so mu na razpolago sredstva okrajnih kmetijskih odborov, katerih naloga je, da v okviru nekake samouprave ustrezajo napredku kmetijskega znanja. Okrajni kmetijski odbor bi pa naj svoje delo vršil le na pobudo občinskih kmetijskih odborov, ki se pa, na žalost, ne zavedajo z okrajnimi kmetijskimi odbori vred svoje dolžnosti, tako da izgleda, da ima okrajni kmetijski referent neomejeno moč.

Kmetijsko pospeševalno delo v praksi

Iz bežnega pregleda dela o pospeševanju kmetijstva je razvidno, da je zakonodajalec dobro in pametno mislil. Ali takoj se nam vsiljuje vprašanje: kje je uspeh? Res se sčasoma kmetovalcem odpirajo oči ter se posamezniki zavedajo važnosti izobrazbe, toda za časa, v katerih živimo, se stvar razvija prepočasi, tako da uspeha skoraj opaziti ni. S tem pa da ljudje, ki so postavljeni v službo pospeševanja kmetijstva, ne izvršujejo svoje dolžnosti. Nasprotno, store mnogi dostikrat več, kot ostali uradniki drugih strokovnih služb. Naše oblasti, predvsem kmetijski referenti, žele pomagati kmetu, a dostikrat ni na občini, oziroma v občinskem odboru primerne osebe, na katero bi se lahko obrnili. Tako vidimo, da kmetijsko pospeševalno delo v redu posluje na vseh mestih, hira pa pri osnovi, to je na občini. V tem je krivica, da je še vedno večina kmetov, ki jim manjka temeljitejša znanja v kmetijski stroki. Imamo na žalost še celo med občinskimi odborniki dosti takšnih, ki niti parkrat na leto ne pridejo k seji, kaj šele, da bi imeli zanimanje za kak kmetijski napredek! Poleg tega je pa večina kmečkih občin prizadeta še po tem, da nimajo dovolj sposobne uprave in pisarniške moči, posebno kar se tiče napredka v kmetijstvu, čeprav je na občini cela vrsta razprav o uporabi kmetijskega sklada v prave svrhe, upravljanje z občinskimi kmetijskimi stroji in drugo, saj se danes vrši veliko tozadevnega dela le potom občin.

Kako bi se dalo pomagati?

Končno pridemo do vprašanja, zakaj bi se kmetu ne ustvarili pogoji za izobrazbo in za napredek pri kmetovanju. To se lahko doseže s tem, da občina na podlagi člena 6. uredbi o občinskih uslužbenecih z dne 12. marca 1936 in na temelju §§ 346. in 347. zakona o urad-

nikih z dne 31. marca 1931 nastavi občinskega ekonomista, kateri bo lahko v sili s strokovno pomočjo kmetu na razpolago, sicer pa z nasveti in navodili. Delo občinskega ekonomista bi se nanašalo na: a) oskrbo občinskih zemljišč; b) oskrbo občinskih kmetijskih strojev; c) oskrbo obcestnih nasadov; d) pokončevanje škodljivcev; e) odbiro domače živine; f) statistike o kmetijstvu; g) nadzorstvo nad prodajo živine in mesa; h) praktičen kmetijski pouk pri posestnikih in višjih razredih ljudskih šol.

Že iz navedbe nekaterih del, ki jih naj občinski ekonom vrši, je razvidno, kako potrebna je taka strokovna moč pri vsaki občini. Vzemimo samo primer, koliko javnega denarja gre v izgubo, ko se kmetijski stroji, kupljeni iz javnih sredstev, pri občini v teku dveh, treh let uničijo, kmetje pa nimajo od občinskih kmetijskih strojev skoraj nobene koristi, pa čeprav so zanje dali svoje prispevke v obliki 10% doklad na zemljarino. Sredstva za plačo in vzdrževanje občinskih kmetijskih ekonomov bi se naj črpala iz 10% doklad na zemljarino in polovice dohodkov od živinskih potnih listov, ki jih kmetje itak plačujejo po zakonu o pospeševanju kmetijstva. S tem bi kmetje od plačevanja teh dokladov stvarno nekaj prejeli. V to svrhu bi se naj občine razdelile v podeželske z do 3000 prebivalci, kjer bi občinski ekonom vršil še dolžnosti pomožnega občinskega tajnika, in pa na občine z nad 3000 prebivalci, kjer bi občinski ekonom vršil samo posle, ki spadajo v njegov delokrog. Službeni pogoji ekonomov bi bili isti, kot po enoletni poskusni dobi pragmatično nastavljenih občinskih tajnikov. Kot občinski kmetijski ekonom pridejo v poštev le absolutne dvoletne in deloma enoletne kmetijske šole, kajti le ti razpolagajo s primernim praktičnim znanjem, ki je za kmetijskega občinskega ekonomista v prvi vrsti potrebno.

Iz vsega navedenega je razvidno, da se ne misli izkoriščati skromnega občinskega kredita, ampak le prispevke, ki jih kmetje v obliki živinskih potnih listov in 10% doklad na zemljarino že itak plačujejo, čimbolje uporabiti, tako da bo širokim ljudskim plastem v kar največjo korist. Po sedanjem sistemu se pa zaman trudijo naši strokovnjaki, da bi se-

me strokovnih in gospodarskih naukov vrgli na rodovitna tla. Dokler nimajo preko občinskih kmetijskih ekonomov, absolventov kmetijskih šol, neposrednih vezi s podeželjem in s kmetiskim ljudstvom, bo ostalo vse njihovo delo, kot doslej, brez vidnih uspehov.

Da ne bo ostalo vse samo pri nasvetih in besedah,

je potrebno, da kr. banska uprava skliče tozadevno anketo, katere bi se naj udeležila kr. banska uprava po svojih tozadevnih strokovnjakih in pa zastopniki Zveze absolventov kmetijskih šol Slovenije ter županske zveze. Na anketi bi se naj zgoraj navedene misli razmotrivale iz vseh strani, tako da bo lahko tozadevni ukrep kr. banske uprave čimbolj času primerno izdelan. Tudi morebitni pomislek nekaterih, da bi se z uvedbo občinskih kmetijskih ekonomov absolventje kmetijskih šol odtrgali od rodne grude, ne drži, kajti absolvent, zaposlen na občini kot ekonom, se bo s tem šele z večjo ljubeznijo oklenil kmetijstva in zemlje, kajti skromni zaslužek na občini ga bo privezal na dom, radi česar ne bo silil radi pomanjkanja sredstev za življenje v druge poklice in stanove. Absolventu se bo s tem dala možnost, da bo lahko v domačem kraju vsestransko deloval, saj je znano, kako je hudo, če želi kdo prirediti kak strokovno-kmetijski tečaj, ustanoviti zadrugo, kakršno koli podružnico, prodati strokovno knjigo in pridobiti naročnika za strokovni list. S tem bo tudi v tem oziru v kratkem času dosežen uspeh. Kmetijske šole, strokovno časopisje, gospodarske organizacije in razna kmetijska predavanja bodo šele s tem prišla do vidnega izraza na polju naprednega kmetijstva. Vpeljalo se bo lepše narodno sožitje, kajti način vsestranske pomoči bo kmeta končno prepričal, da se splača držati se strokovnih navodil in iste v praksi uporabljati. Bila bi to osnovna šola za organiziranost kmeta in nekakšna predpriprava za pravo blagovno zadrugništvo, v katerem je glavna obrambna sila pred raznimi prevratnimi idejami, predvsem pa pred komunizmom. Zato želimo tozadevne pomoči tudi od kmečkemu stanu naklonjenega izobraženstva in oblasti, kajti pričakovati je uspeh samo, ako se bo na ta način zamišljena pomoč našemu kmetu uvedla obvezno za vse občine, in to na zakonski podlagi.

Ob letnem obračunu Privilegirane agrarne banke

Pab je kratica za Privileg. agrarno banko. Nam Slovincem njeno delovanje ni bilo tako znano, ker imamo svoje denarno zadrugništvo, ki je vršilo med našim kmetiskim ljudstvom veliko gospodarsko in socialno delo: pomagalo revnim, kredita potrebnim, da so mogli gospodariti. Ko pa je izšla uredba o likvidaciji kmetijskih dolgov in je bila Privilegirana agrarna banka pooblaščenca, da ta posojila prevzame, tedaj je postala znana tudi pri nas. Te dni smo prejeli poročilo zadnjega občnega zbora Paba in smo našli v njem mnoge podatke, ki bodo gotovo zanimali tudi naše čitatelje, zato jih objavljamo s svojimi pripombami.

Kmečki dolžniki in kmečki dolгови

Po uredbi iz leta 1936. je Privilegirana agrarna banka začela prevzemati kmečke dolge. Dosedaj je prevzela 782.024 dolžnikov, ki so bili dolžni skupno 3 milijarde 152 milijonov 167 tisoč 212 dinarjev 34 par. Tudi naše domače hranilnice so oddale veliko število teh dolžnikov, nekatere celo vse svoje dolžnike. Seveda so s tem prišle v neprijeten položaj, da niso nekaj časa prejemale nobene gotovine, niti od dolžnikov niti od novih vlagateljev in so tako svoje delovanje morale

prestati počivati. Pab pa seveda tudi ni mogel vseh 782.024 dolžnikov kar na hitro roko obračunati, posebno še ne, ker so se med kmete-dolžnike silili tudi taki, ki nikdar niso bili kmetje, pa so se sedaj hoteli poslužiti ugodnosti, da bi se tudi njim črtal del dolga. Glede teh so bile dolgotrajne razprave v denarnih zavodih, pa tudi na sodiščih. Takih dolžnikov je bilo 54.316. Pab zato ni mogel še vsem zavodom poslati končnih obračunov za prave kmete-dolžnike, katerih je še neobračunanih 95.015. V tem letu pa bo tudi to delo končano in bo tako za preteklost urejeno. Denarni zavodi bodo dobili gotovinska izplačila, kolikor ga še niso dobili, dobili bodo še obveznice, nakar se bo napravil še obračun, da da še država svoje obveznice zraven, ker denarni zavodi morajo dobiti svoj dolg poravnani! Nikdar ni bil namen niti države niti koga drugega, da bi uničil naše domače posojilnice, ki so in bodo tudi v bodoče nujno potrebne našemu kmetu. Nikdar nihče ni nameraval, da bi vlagatelji v teh zavodih zgubili kaj od svojih vlog in če je država zaščitila dolžnike, mora zaščititi tudi vlagatelje! Ta zaščita bo najboljša reklama, da bodo ljudje zopet nosili denar v denarne zavode. Ta zaščita se pa izvede najlažje na ta način, da se bo dalo de-

narnim zavodom na njihove obveznice, ki jih dobijo od Paba ali od države, tudi gotovino. To se delno tudi že godi in se naj izvede do kraja!

Kmet znova potrebuje denar!

Pab daje tudi posojila na hipoteko na kmečka posestva. Stanje teh posojil je bilo sledeče: vseh posojil skupaj je bilo 552.355.377 dinarjev. Od te velike vsote ima največ dunavska banovina: 265 milijonov, najmanj pa Slovenija, samo 316.500 din. To je razumljivo, ker je Pab deloval v drugih banovinah, kjer nimajo posojilnic, pri nas pa je vsak kmet, raje vzel denar doma na posodo. Ta nova zadolžitev kaže, da uredba o likvidaciji kmečkih dolgov ni mogla odpraviti tega, da bi kmet ne potreboval več posojil. Trdimo tudi to, da bi jih potreboval, če bi tudi ne le del, pač pa ves dolg črtali! Smatramo, da je danes najvažnejše vprašanje, kako omogočiti kmetu bolj donosno kmetovanje, ali samo z zvišanjem cen ali pa s ceninim kreditom.

Kaj hitra bi bila rešitev iz vseh dolgov, ako bi bilo mogoče zvišati cene tako, da bi te omogočile plačilo vseh dolgov. Taka rešitev pa bi bila le navidezna, ker bi bilo treba zopet zvišati plače, za te plače zvišati davke in tako bi se kolo vrtelo in zopet zavrtelo v stari kolovoz. Kmet zato kljub trenutnemu popravku nekaterih cen potrebuje dolgoročni in ceneni kredit! Ali bo zmogla Privilegirana agr. banka sama dajati vsa nova posojila kmetu? V poročilu čitamo, da je v enem letu dala 832 novih dolgoročnih posojil, da ima sedaj skupno 25.182 dolžnikov v skupnem iznosu 679.512.483 din. Ako pogledamo pa številko, koliko dolžnikov je prevzela, namreč 782.024, potem moramo reči, da njej sami nikakor ne bo mogoče izvesti novega kreditiranja kmetu. Hvalevredno je, da je Pab že začela dajati kredite zadrugam, katere nato dajejo posojila naprej. Novo delovanje naših posojilnic je nujno potrebno, da bodo mogle dajati kmetu kredit. Ti krediti morajo biti največ po 4 %, ker kmečko gospodarstvo ne prenaša velikih bremen, kar se tiče obresti.

Slovinci in Pab

Slovenski kmetje so danes dolžniki Paba. 53 denarnih zavodov in 453 zadrug je ostopilo skupno 54.577 dolžnikov Pabu, in sicer so bili ti dolžni 521.498.556 din. Nekmetov, ki pa so se tudi priglasili, je bilo v Sloveniji 2898 z vsoto 55.209.242 din. Za vso Slovenijo posluje podružnica Paba v Ljubljani. Ta je izvršila že skoro celoten obračun, samo kaka dva odstotka jih je še nerešenih. Kolikor nam je znano — kar pa iz poročila ni razvidno — pa slovenski kmet plačuje najbolj točno svoje obroke. Večkrat smo prejemale poročila, da je podružnica Paba v Ljubljani v skrbi za

odplačila segla tudi po rubežu. Nikdar nismo in ne bomo zagovarjali nemarnih dolžnikov. Toda večkrat se pa zgodi, da kmet res ne more plačati obroka! Pri prevzemu kmečkih dolgov se ni nič pazilo na to, ali je dotični vreden ali ne, da se mu del dolga briše, pri izterjevanju obrokov pa naj se na vsak način postopa po razmerah! Posebno je pa treba biti obziren tu na meji, kjer kmet še teže gospodari.

Okrepimo svoje denarno zadrugišstvo!

Četudi danes naš kmet dolguje Pabu, vendar mi Slovenci ne bomo svojega zadrugišstva likvidirali. Nasprotno! Računi za nazaj se naj uredijo, pa naprej na delo! Nikar ne omagujte, ki ste leta in leta delali nesebično in brezplačno v naših denarnih zavodih, samo da je vaš sosed mogel dobiti poceni kredit! Od ust do ust naj gre: naše posojilnice morajo zopet začeti novo življenje! Sezimo si v roke — pa na delo!

Po Jugoslaviji

Predsedstvo JRZ je imelo 12. marca v Beogradu sejo, ki ji je predsedoval ministrski predsednik Dragiša Cvetković. Seje se je udeležil predsednik senata g. dr. Anton Korošec. Na seji so se razpravljala vsa pereča vprašanja notranje politike ter so bili soglasno sprejeti primerni sklepi. V teh sklepih je zlasti poudarjeno, naj se o vseh sodobnih in važnih vprašanjih v vseh pokrajinah razpravlja samo v okviru stranke s popolnim zaupanjem v njeno vodstvo.

Novi volilni zakon uveljavljen. Novi volilni zakon je bil objavljen v »Službenih novinah« 15. marca in je dobil s tem veljavo.

Enodinarski kovanci plačilno sredstvo do 20. aprila. Stari kovanci po 1 din veljajo kot plačilno sredstvo do 20. aprila. Lastniki teh kovancev naj jih čimprej zamenjajo, da pozneje ne bodo trpeli nepotrebne izgube!

Samostojna demokratska stranka (SDS), koje glavno torišče je banovina Hrvatska, bi rada raztegnila svoje področje tudi preko Slovenije. V tej svoji razširjevalnosti je trčila ob odpor JNS, ki sebe smatra za poklicano zastopnico liberalnih elementov v Sloveniji. Tako je nastala zmeda v slovenskem laži-svobodomiselnem Izraelu. Začelo se je preseljevanje iz tabora JNS v tabor SDS. Razumljivo je, da se to strankarsko preseljevanje ne vrši s prijaznimi poslovnimi besedami, marveč z ostrimi očitki, ki letijo nazaj v tabor JNS. Obrambno trobljenje za JNS oskrbujeta »Jutro« in »Slovenski narod«, a

Zoper glavobol

pomagata 1—2

ASPIRIN
tableti

Ni drugega zdravila po imenu
»Aspirin«, temveč edino-le
»Bayer“-jevo Aspirin.

Op. reg. pod št. 37692 od 27. XII. 1939.

v nasprotno trompeto pa piha mariborski »Večernik«. Sicer pa so si ti sprti bratci jugoslovanskega liberalizma med seboj prav podobni. Voditelji SDS so bili prav taki zagovorniki jugoslovanske celotnostne ideje, ustanovitelji in podporniki Slovincem in Hrvatom sovražnega centralizma, kakor gospodje okoli JNS. Razlika med obema liberalnima taboroma je bolj v taktiki (načinu postopanja), kot v programu. Proti mišljenju in hotenju slovenskega ljudstva sta oba tabora.

V Vojvodini se strankarske razmere v znatni meri poostrejuje. Hrvatska seljačka stranka (HSS) je bila napovedala shod v Subotici, ki pa se ni mogel vršiti, ker se je od srbske strani pripravil protishod. Shod, ki ni mogel biti v Subotici, se bo — kakor se poroča — vršil na ozemlju banovine Hrvatske v Osijeku, kamor bodo tudi prišli zastopniki Bunjevcev in Šokceev iz Bačke in Baranje. Član HSS minister dr. Smoljan, ki je sam preučil razmere v Subotici, priporoča dosledno izvajanje politike narodnega sporazuma kot edino sredstvo za izboljšanje medstrankarskih razmer v Vojvodini.

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

11

Šubin je ogorčeno odgovoril:

»Aleksej Andrejev, kako moreš misliti, da bi delavci, prvi državljani naše sovjetske republike, spali po dva in dva v eni postelji! To bi bilo za njih ponižanje, za nas pa sramota!«

Aleksej je skomignil in mirno rekel:

»Dobro. Naj spi vsak v svoji postelji, toda za tri drugod poišči postelje.«

»O, ne!« se je zasmeljal Šubin. »Vsi bodo pri tebi stanovali. Saj imaš šest postelj.«

Iz starčevih oči se je zablistalo, a samo za hip. Zadušil je jezo, ki se je vzbudila v srcu, in mirno odvrnil:

»To je res, a dobro veš, da smo trije pri hiši in tri postelje potrebujemo zase.«

»Aleksej Andrejev,« je rezko dejal Šubin, »v velikih mestih, kakor so Leningrad, Moskva, Odesa, se obitelji, ki so bile svojčas bogatejše in znamenitejše kot tvoja, obitelji, ki so posedale palače in velika stanovanja, zadovoljujejo z eno sobo, da so tako dale prostor revolucionarnim sodrugom. Kako ne bi kmetje, kakor ste vi, odstopili svojih postelj dobrim sodrugom delavcem, članom stranke?«

Iz Šubinovega glasu je odmevala prikrita pretnja in to je Alekseja še bolj razdražilo. Odločno je rekel:

»Šubin, ne boš dobil vseh šest postelj! Ženine in moje stare kosti so vsaj toliko vredne, kakor kosti tvojih sodrugov.«

V Šubinu je vzkipelo, a spomnil se je, da brez Alekseja ni kolhoza, zato se je premagal. Dokaj mirno je rekel:

»Vse postelje boš dal! Pri mlačvi bo dovolj slame, da boste mogli spati na njej ti, tvoja žena in tvoj sin.«

Aleksejeve potrpežljivosti je bilo konec. S pestjo je treščil po mizi in ježno vzviknil:

»To je preveč!«

V Šubinu je spet vzkipelo.

»Aleksej, pazi!« je siknil in se bližal starcu. Toda nenadoma ga je nekdo močno zgrabil za roko in zavpil:

»Ali hočeš tudi očeta ubiti, kakor si ubil Krilova in Olgoropa?«

Šubin se je naglo okrenil. Pred seboj je zagledal Fedorja. Mladenič ga je še vedno stiskal za roko. Zločinec je prebledel, nato zardel. Zavedajoč se, da mora z odločnostjo ohraniti svoj ugled, je trdo dejal:

»Po zakonu bom ubil vsakega, kdor si prisvoji hrano, ki je odrejena za sovjetsko zajednico.«

Fedor se je ironično zasmeljal.

Finski rekordi. Finska ni samo država, ki ima največ rekordov v vseh vrstah športa. Finska vsebuje še drugačne rekorde, v drugih strokah in je ponosna nanje, prav tako ponosna kakor na svojega Nurmija in Ritola, Kolemahne- na in Maekega. Finska je prva država v Evropi, ki je že uvedla žensko volilno pravico. Finska je bila prva, ki je Ameriki plačala svoje vojne dolgeve. Finska ima najmanj nepismenih ljudi. To so trije rekordi, ki jih marsikatera druga država zavida tej gozdnati in vodnati republiki s severa.

Golob — tat. Nekemu mlekarju v Blankenheimu na Nemškem, ki je hotel na cesti pravkar izmenjati 50 mark, je sunek vetra odnesel bankovec. Zaman ga je

Blagoslovljene velikonočne praznike

želita svojim cenjenim naročnikom, čitateljem, prijateljem in inserentom

uredništvo in uprava »Slov. gospodarja«

Novice iz domačih krajev

Vagon smrtno povozil vratarja. V noči na 15. marec je na mariborskem koroškem kolodvoru tovorni vagon povozil 58 letnega vratarja Filipa Berlota s Tržaške ceste. Kolesa so nesrečnežu odrezala obe nogi. Kmalu po prepeljavi v bolnišnico je umrl radi prevelike izgube krvi.

Huda prometna nesreča na uradni vožnji. Dne 14. marca zvečer sta se vračala na motornem kolesu z uradne vožnje proti Mariboru stražnik Semelbauer in policijski agent Rozman. Na Košakih nad Mariborom je zaneslo kolo na kup gramoz. Motocikel se je prevrnil in oba policijska uslužbenca sta priletela ob zaboj, ki je stal na cesti. Semelbauer je obležal nezavesten, Rozman si je ranil roko. Ponesrečena sta bila prepeljana v bolnišnico.

Nad osemdesetletni starček zgošenel. 82 letni zasebnik Jurij Črnič je živel na starost pri svoji hčerki v Studencih pri Mariboru. V noči so opazili domači, da prihaja iz sobe starčka nič dobrega obetajoči dim. Ko so vdrli v sobo, so zagledali Črniča ob žareči železni peči zoglenelega, ker je obleka na njem vsa zgorela. Pri spravljanju k počitku je starček omahnil preko žareče peči, obleka se mu je vnela, sam si ni mogel pomagati in siromak je živ zgorel.

Duhaprisotnost ga je rešila. Steklenico bencina je nesel v nahrbtniku posestnik Ivan Kozjek z Ribnice na Pohorju. Bencin se mu je razlil ter omočil obleko. V trenutku, ko si je prižgal Kozjek cigareto, se mu je vnela obleka. K sreči je imel toliko duhaprisotnosti, da se je vrgel na tla in na ta način zadušil ogenj. Dobil je pa kljub temu tako hude opekline, da se je zatekel v mariborsko bolnišnico.

Očeta štirih otrok zadela smrtna nesreča. Rudolf Zidar, 37 letni marljivi cestar, je hotel na povratku od dela biti prej doma in jo je mahnil po bližnjici. Ob novi cesti na Hočkem Pohorju mu je spodrsnilo, padel je v prepad, si prebil lobanjo in obležal mrtev. Smrtno ponesrečeni zapušča štiri otroke.

Drava odnesla mlin. Pri Borlu pod Ptujem je odnesla močno narasla Drava mlin.

Ščavnica poplavlja. Radi toplega vala zraka, ki je zajel Slovenske gorice, se je začel sneg naglo taliti. Reke in potoki so silno narasli. Že v sredo zvečer je naša Ščavnica prestopila strugo ter se začela razlivati preko polj, travnikov in vasi. Ledene plošče so zastajale pred mostovi ter zavirale odtok vode. V četrtek je dosegla poplava višek. Nekatere hiše so v mestu Ljutomeru izpraznili, ker je voda že tekla skozi vrata v stanovanja in hleve. Voda je raztrgala na nekaterih krajih strugo, razdejala ceste in njive. Koliko škode je napravila letošnja prva povodenj, sedaj še ni mogoče dognati, pač pa je škoda precej velika.

Sneg porušil gospodarsko poslopje. V Laporju je teža snega porušila gospodarsko poslopje posestnice Marije Potočnik in delno posestnika Štefana Robar ter skedenj v Hošnici posestnika Jožefa Onič.

Nesreča z elektriko. V Šoštanju je bil zaposlen pri pleskanju strešnika pleskarski pomočnik Karel Berločnik. Ker je bil prepričan, da je električni tok odklopljen, je začel z desnico med žice. Tok ga je zagrabil, mu opekel desno roko in povrh je še padel 12 m globoko in priletel na ograjo. Pri padcu si je pretresel možgane, si zlomil ključnico in desno stran prsnega koša. Ponesrečenega so prepeljali v zelo resnem stanju v slovenjegraško bolnišnico.

Avtomobil podrl šolarja. Na cesti med Velenjem in Št. Iljem je tovorni avto iz Šoštanja povozil 13 letnega šolarja in posestnikovega sina Milana Pačnik iz Št. Ilja pri Velenju, ko se je vračal s svojo sestro domov z velenjske postaje. Povoženega so spravili k zavesti z umetnim dihanjem in so ga prepeljali v slovenjegraško bolnišnico.

V zadnjem hipu si otela golo življenje. Pri Sv. Petru na Medvedovem selu je zajel ogenj hišo zakoncev 55 letnega Vinka Krumpaka in njegove 61 letne žene Alojzije. Zakonca sta si otela v zadnjem trenutku iz gorečega poslopja golo življenje. Ko sta bila na prostem, se

je hiša zrušila. Pri pobegu sta dobila oba hude opekline po glavi ter rokah in sta se zatekla v celjsko bolnišnico.

Tovorni avto se skotalil v Savinjo. V bližini kamnoloma v Polulah pri Celju je privozil po cesti tovorni avto. Ker je postalo šoferju slabo, ni mogel obvladati avtomobila, ki se je zasukal proti Savinji. Sunek je podrl betonsko ograjo ob cesti in avto se je zakotalil s šoferjem vred po regulacijski strmini v precej naraslo Savinjo. Na pomoč prihiteli ljudje so rešili šoferja iz avtomobila, ki se je razbil.

Električni drog ga je hudo poškodoval. V Veliki Loki pri Stični na Dolenjskem so podirali električni drog. Kljub naravnavanju za padec v pravo smer se je drog izmuznil in padel na posestnika Jožefa Zajca iz Velike Loke. Zajec je dobil hude poškodbe na glavi in zlomilo mu je tudi nogo. V resnem stanju je bil oddan v ljubljansko bolnišnico.

Vesele velikonočne praznike našim prijateljem v tujini! Naš list je prejel za objavo preobilno častitk od svojih prijateljev v tujini, katerim želi od srca vesele in srečne velikonočne praznike z željo, da bi se vrnil kmalu v okrilje lepe Slovenije!

Tečaji županske zveze. Županska zveza prireja po Sloveniji na pobudo kr. banske uprave posebne tečaje za župane podeželskih občin. Dosedaj sta se vršila dva tečaja, in to v Mariboru in Celju. V Mariboru se je tečaj vršil v mestni posvetovalnici 11. marca in se ga je udeležilo 70 županov iz okrajev Maribor desni in levi breg, Ptuja, Slov. Konjice in Dravograda. Tečaja v Celju se je pa udeležilo 72 županov iz okrajev Celje, Gornji grad, Laško, Šmarje in deloma iz Slov. Konjic. Na tečajih predavata strokovnjaka banske uprave g. dr. Kukman in g. Lesar, in sicer prvi o občinskih uslužbenih in pravnih sredstvih, drugi pa o občinskih proračunih.

Zanimivost vinske razstave v Ptuju. Na zadnji vinski razstavi v Ptuju 10. marca je bilo obiskovalcem na ogled orodje iz rimske dobe, s katerim so po ptujski okolici obdelovali vinsko trto. Dalje je lahko vsakdo videl glinast vinski vrč ter odlomek rimskega žrtvenika, na katerem so darovali vino poganjskim bogovom. Po ptujski okolici so začeli gojiti vinsko trto odsluženi vojaki rimskega cesarja Probusa v drugi polovici 3. stoletja.

Najbolj razvita organizacija v laškem okraju. Pri Sv. Miklavžu nad Laškim se je ustanovila pred kratkim podružnica Sadjarskega društva. Sadjarsko društvo ima sedaj že 14 podružnic v okraju. To je menda najbolj razvita organizacija v laškem okraju.

»Sovjetska zajednica! Koliko članov pa ima ta zajednica v Balti? Desetico bivših razbojnikov, izdajalcev in odpadnikov. Lepa družba!«

Šubin se je dušil od jeze.

»Ti si drzneš žaliti sodruge člane vaškega sovjeta! Ali ne...«

Fedor je zamahnil z roko in ga prekinil.

»Ti bi seveda želel, da mi uboge pare niti ne bi smeli zaječati v pekl, v katerem živimo! Pa zapomni si, Šubin, da ta pekel ne bo večn.«

Šubin se je prisiljeno zasmel.

»Ne vem, kaj misliš reči s tem peklom in tem spominom na smešno praznoverje. Če hočeš videti, kaj pomenijo bajke krščanskega praznoverja, pojdi v Odeso in si oglej brezbožniške muzeje, ki jih je uredil tovariš Klavs Rišin. Tam boš videl...«

»Ne govori o Klavsu Rišinu!« se je oglasil Aleksej. Njegovo čelo se je pri tem nagubalo.

»Zakaj ne, dragi oče?« je pripomnil Fedor. »Mi tega človeka ne poznamo.«

»In ravno on je edini človek, ki vas ščiti. Če njega ne bi bilo, bi...«

»Šubin, ti si slab boljševik!« je porogljivo rekel Fedor.

»Kaj, slab boljševik?«

»Da, ker gledaš na sorodniške vezi med nami in Klavsom, dasi bi moral vedeti, da v smislu boljševiških načel takih zvez ni.«

»Ti mi ne boš dajal boljševiških nauk!« je jezno rekel Šubin.

»In vendar ti bom dal enega!« se je nekam skrivnostno nasmehnil mladenič.

»Sedaj pa mi je dovolj tega!« je zavpil Šubin. »Vsekakor so tu stvari, ki niso čiste.«

Pri teh besedah je pogledal po sobi.

»Stvari, ki niso čiste?« je rezko vprašal Fedor.

»Pustimo to! Jutri bo prišla iz Jaske četa vojakov. Takrat bomo o vsem obračunali.«

»O ne, Šubin!« je zaklical Fedor. »Ne jutri, ampak danes bomo obračunali.«

Z naglim zamahom je pritisnil Šubina k steni. Z eno roko ga je stiskal za grlo, z drugo pa je iz njegovega žepa potegnil samokres. Nato je izpustil trinoga. S samokresom je meril na njegove prsi in se je za štiri korake oddaljil od njega.

Šubin je smrtnobled stal pri steni. Ves se je tresel ob misli, da mu bije zadnja ura.

»Fedor, pusti tega človeka!« je vsa preplašena zaklicala mati.

iskal. Naslednji dan je neki Blankenheimčan snažil svoj golobnjak. V svoje presenečenje je našel v njem bankovec za 50 mark, ki so ga bili našli golobje in prinesli v golobnjak, da bi si z njim obložili gnezdo. Seveda ni bankovec pri tem ostal niti cel niti snažen. Ker je lastnik golobnjaka nekaj slišal o mlekarkjevi smoli, mu ni bilo težko uganiti, komu naj bankovec vrne. Številka je bila k sreči še čitljiva, tako da je mlekarkar denar lahko zamenjal v neki banki. Stalin se da častiti. Stalinov rojstni kraj Gori v Gruziji na Kavkazu bodo po načrtih najboljših gruzinskih stavbenikov in umetnikov prenovili. Po otvoritvi nove železniške proge postane Gori pomembno središče tega ozemlja.

Nekaj o cestnih razmerah v okolišu Laško. V kratkem se bo pričelo s prelaganjem ceste Jurkloster—Laško, in sicer v odseku od Površja proti Stepici. Država je prevzela v svojo oskrbo banovinsko cesto Radeče—Celje. Nujno je potrebno, da se na tej cesti dela, katera sta vršila banovina in okrajni cestni odbor, nadaljujejo od strani državne uprave, posebno v Smarjeti, kjer je cesta preložena, a so samo zemeljska dela izvršena. Minister za gradbo naj delo pospeši.

Družba za izvoz sadja »Kanada« se preosnovi v firmo »Kanada — M. Palouk« brez vsake izjemne v lastništvu ali vodstvu. 432

Nashe cenj. čitatelje opozarjamo na današnji oglas tovarne čevljev »Peko«!

Odlično naravno zdravljenje je spomladanska kura s »Planinka« zdravilnim čajem, ki je sestavljen večinoma iz najboljših planinskih zdravilnih zelišč. Dolgoletna izkušnja nam namreč potrjuje, da je »Planinka« zdravilni čaj, ki ima v sebi preizkušene in dobre zdravilne sestavine, regulator za čiščenje. Zdravljenje od 6 do 12 tednov s »Planinka« zdravilnim čajem deluje izvanredno, in sicer brez strupov pri vseh sledečih boleznih: pri slabi prebavi želodca in zaprtju telesa, slabem delovanju črevesja in napetosti telesa, omotici in slabosti, obolenju hemoroidov in boleznih jeter. »Planinka« zdravilni čaj pospešuje apetit. Zahtevajte v lekarnah samo pravi »Planinka« čaj, ki se ne prodaja odprt, temveč samo v originalnih, plombiranih zavojih po 20 din in 12 din z napisom proizvajalca: Lekarna Mr. pharm. L. Bahovec v Ljubljani, Kongresni trg. Reg. S. br. 3408/1933.

Požari

V Zamušanih ob Dravi na Ptujskem polju je eksplodirala posestniku Tomažu Žnidaršiču petrolejka, v kateri je gorel s petrolejem pomešan benzin. Eksplozija je povzročila ogenj, ki je uničil hišo in znaša škoda 35.000 din.

Na Selovcu pri Guštajnu se je pojavil rdeči petelin pri posestniku Gostenčniku. Ogenj, katerega so domači z združenimi močmi pogasili, je nastal radi plamena iz dimnika. Kljub temu, da je lepa domačija bila rešena, je škoda znatna.

Kmetje, pozor! V ponedeljek, 4. marca, je bil v Soboti sejem. Živina se je precej drago prodajala. Kravo je prodal tudi posestnik Kovač Štefan iz Bokrač, občina Pečarovec. Kravo je kupil

Pri ljudeh, ki jih pogosto nadleguje zapeka, zaradi česar imajo vrenje v želodcu in črevih, pospešuje se temeljito čiščenje celokupnih prebavil s čašo naravne »Franz-Josefove« grenke vode, zaužijte zjutraj na tešče. Z uporabo »Franz-Josefove« grenke vode se naglo odstranja belina z jezika, ki se nakopiči zaradi zapeke, obenem se pa doseže tudi boljši tek.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485, 25. V. 35

nek kupec za g. Benka. Kovač je prignal kravo na občinsko tehtnico v Soboti. Tehtali so jo trikrat, pa vedno druga teža. Razlika je bila 70 kg! Ljudje so se silno razburjali radi tega. V Benkovi klavnici pa je spet vaga pokazala drugo težo. Obsojamo tako delo. Sicer ne moremo nikogar kriviti, da bi delal to nalašč, vendar prosimo oblast, da naj to takoj preišče in tehtnico v Soboti zapečati ali pa krivce ostro kaznuje. Kdo si bo še upal kaj prodati v Soboti?!

Vlom v uradne prostore. S ponarejenimi ključi je obiskal neznanec v noči socialno-politični urad mestnega županstva v Mariboru. Odnesele je ročno blagajno s 3000 din gotovine ter hranilne knjižice v skupni vrednosti 10.000 din. Ročno blagajno so dobili pozneje v strugi Drave. Bila je zaklenjena. Ko so jo odprli, so ugotovili, da manjka samo gotovina, ostalo je bilo še v blagajni.

Vlom v stanovanje posestnice. Še neodkrit storilec je vlomil v Novi vasi pri Ptuj v stanovanje posestnice Marije Sever. Odnesele je razne dragocene predmete in povzročil škode za več tisoč dinarjev.

Strahovalec štajerske in kranjske vendar enkrat v rokah pravice. Naš list je poročal, kako je 23 letni razbojnik Anton Haco po umoru orožniškega podnarednika Medena v Hudinji pri Celju zginil neznano kam brez vsake sledi. Tolovaj se je iz okolice Celja izmuznil na Kranjsko, in sicer na Gorenjsko v okolico Kranja. Dne 13. marca zvečer se je pojavil drznež v stanovanju najemnika Pavla Hrovatina v Kranju in je povpraševal po nekem svojem znanцу Strmoletu. Hrovatinu se je zdel neznanec sumljiv, poslal je nekega fanta na mestno stražnico, sam pa zadrževal tujca s pogovorom. V trenutku, ko sta se pojavila

stražnika Gojmir Kremžar in Anton Medle in napovedala prepoznane tolovaju Hacetu aretacijo, je ta potegnil kar dva samokresa in začel streljati na stražnika in Hrovatina, ki so ga hoteli ukleniti. Strelji so zadeli Kremžarja v kost noge nad kolenom, Medleta v nogo dvakrat, najemnika pa je krogla laže ranila na vratu. Kljub ranam sta policista s pomočjo najemnika po bitki na življenje in smrt razbojnika ukrotila in ga zvezala. Haco je imel pri sebi tri polne samokrese ter 30 nabojev. Ranjena stražnika so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, Haco pa pod močnim nadzorstvom prav tako v Ljubljano. V rokah pravice je po dolgotrajnem zasledovanju strahovalec štajerske in kranjske. Z njegovo aretacijo bodo najbrž pojasnjeni mnogi vlomi in tudi nekaj roparskih umorov, ki so se zgodili v zadnjem času v Savinjski dolini in so še nepojasnjeni.

Obsodba radi komunistične propagande. Veliki senat mariborskega okrožnega sodišča je razglasil 13. marca sodbo radi komunistične propagande. Bivši poslanec in upokojeni učitelj Karel Doberšek iz Prevalj je obsojen na štiri mesece zapora in 600 din brezpogojno. Delavec Matevž Vavče je dobil tri mesece zapora in 300 din denarne kazni nepogojno, povrh pa mora prestatiti še štiri mesece pogojne kazni, na katero je bil svoječasn obsojen. Obsojenima se všteje v kaznen preiskovalni zapor. Beno Kotnik in Adalbert Krautberger sta bila obsojena vsak na tri mesece zapora in 300 din denarne kazni pogojno na tri leta. Državni tožilec je vložil priziv radi oprostilnih delov sodbe in prenizke odmere kazni.

Letošnja zima in naši sadonosniki

Po desetih letih je letos pritisnila huda zima. Imela bo gotove posledice na naših sadonosnikih. Marsikatero drevo bo treba izkopati radi pozebe, kakor leta 1929. Žalosten je ta posel, ko se sadjar trudi z vzgojo, ko se pa bliža čas, da začne drevo roditi ali pa že bogato rodi, pa mu pozebe.

Toda to je storila zima, narava, proti kateri ni orožja. Veliko žalostnejši pa je pogled sadjarja na sadonosnike in drevesa letos, ko je zima prisilila zajca, da je ta povzročil pravo nesrečo po sadnih nasadih.

Znanemu drevsničarju pri Ptuj so zajci uničili nad 800 drevesc. Imel je sicer z žično ograjo zavarovano drevnico, ali sneg je bil visok in zajci so preskočili več ko meter visoko ograjo in mu prizadejali v par nočeh ogromno škodo. Po mnogih starejših nasadih so zajci ovito slamo razkopali, da so tako lahko grizli mlado skorjo. In to je storil zajec na sadnem drevju v starosti 10, celo do 15 let ali celo še starejšem.

Vso to ogromno škodo je storil letos zajec na našem sadnem drevju vkljub pravilne-

mu zavarovanju. Kdo bo to škodo poplačal? Nihče ne bo odgovarjal za to škodo. To je storil pač zajec, največji škodljivec, ki drevo podjeda spodaj na deblu, kakor to dela drvar, ko nastavi sekuro.

Oblastva pomagajo sadjarjem, da se povzpnejo v sadjarstvu čimvišje. Predvsem se priporoča zatiranje škodljivcev. Prvi škodljivec pa je zajec! Vsi prijatelji sadja, oblastva, bodite tudi pri borbi prijatelji sadjarja, ki se bori zoper tega škodljivca, zajedalca drevesc, da se krivica enkrat popravi!

Sadjarji-kmetje zahtevamo spremembo lovskega zakona! Zajec se mora izločiti iz zaščitene divjačine! S svojo kožo in mesom daleč ne krije ogromne škode, ki jo dela v sadonosnikih. Dandanes se vse panoge gospodarstva dvigajo in odstranjujejo vse ovire, ki onemogočajo njihov dvig in razmah. Prosimo in zahtevamo, da se tudi ta ovira pri sadjarstvu odstrani, kar bo omogočilo za štirideset odstotkov njen dvig za blagor naših domov.

Lojze Janžekovič, Ptuj.

Od postaje bo vodila do Stalinove rojstne hiše široka cesta, ki jo bodo na obeh straneh krasili kipi najozžjih diktatorjevih sodelavcev.

Nemški tanki. Vojaški strokovnjak agencije PA poroča, da so angleške vojaške oblasti ugotovile, da so bili nemški tanki na vzhodni fronti določeni za boje na tej fronti in za »bliskovito vojno« sploh, nikakor pa ne za napad na Maginotovo črto. Čedalje bolj se kaže, da na nemški strani niso računali z vojno z Anglijo in Francijo. Oklopi nemških bojnih vozov so večinoma slabši nego pri angleških in francoskih tankih. Očitno je, da so se hoteli nemški državni činitelji po likvidaciji sovražnosti na vzhodni fronti izogniti spopadom z Anglijo in Francozi.

»Pomiri se, mati!« je odvrnil sin.

Oči ni odmaknil od šubina. Zlovešče je dejal:

»Šubin, dve minuti časa ti dam, da misliš na svoje rešenje!«

Iz šubinih oči je zrla groza. Okrutni strahopetnež, ki je zločinsko moril nedolžne ljudi, je trepetal pred smrtjo. Mrmral je nerazumljive besede.

»Pusti tega človeka!« je spet zaklicala mati. »V čem se bodo kristjani ločili od boljševikov, če bodo morili ko oni?«

Fedor je nekaj časa okleval, potem pa je položil samokres na mizo.

»Poberi se!« je rekel šubinu. »Imam mater, katero spoštujem in ubogam in to je tvoja rešitev. Pojdi, toda zapomni si, da se bova kmalu spet srečala.«

Šubin je dvignil svojo debelo glavo. Njegove misli, ki so se prej v smrtnem strahu pomešale, so se spet uredile. Oči so spet dobile prejšnji izraz. Pregledal je sliko smrti, ki je prej migljala pred njim. Oddahnil si je. Temna sila, ki ga je gonila na zlo, ga je spet zgrabila.

»Da, srečala se bova!« je zaničljivo siknil skozi zobe.

Odšel je.

Andrejevi so se spogledali. Materine oči so razodevale grozo, v očetovih in sinovih pa je bilo nekaj bojevitega.

7.

Temna, modra senca se je začela spuščati na ravnino, ki je bila zmučena, ker je ves dan morala prenašati sončno pripeko.

Po lesenih kočah se je že širila vest, da je šubin ubil Krilova in Olgopora. Zdelo se je, da je prebivalstvo, ki ga je tiščal boljševeški jarem, prav tako mrtvo ko sajaste lesene bajte, v katerih se je stiskalo. A to je bil videz, kajti v srcih prebivalstva in v lesenih kolibah se je razvijalo tajno življenje.

Medtem ko so se na nebu vžigale zvezde, se je v srcih vnela jeza.

Že dolgo ni bilo toliko šepetanja ko ta večer. Vse bolj se je širila vest, da se mlačva ne bo končala mirno. Kaj se bo zgodilo, niso vedeli natančno, a pričakovali so nekaj velikega. Mnogi so mislili, da bo smrt dveh dobrih, poštenih ribičev, Denjikinovih junakov, znak za upor. Že dolgo so hrepeneli po upor, ki bi jim prinesel svobodo, a nikdo si ga ni upal začeti. Vsak je čakal na to, da bi sosed bil prvi. Tako je minulo leto za letom, ne da bi se kdo zganil in oni so se začeli udajati malodušnosti. Sedaj pa bo drugače. Slutili so, da bo izbruhnilo. Toda kakšen bo konec? V srcih sta se borila upanje in strah. Po svobodi so tako silno hrepeneli, da so s silo dušili strah in se prepričevali, da bo upor moral roditi uspeh...

P o s v e t u

Irski škofje zoper teroriste. Irski radikalni nacionalistični elementi so ustvarili posebno teroristično (ustrahovalno) organizacijo, ki uprizarja atentate v raznih krajih Anglije. Ti atentati so že dosti številni ter so povzročili veliko gmočno škodo in vznemirjenje prebivalstva v sedanjem času, ki je vsled vojnih dogajanj že tako poln razburjenja. Zoper te nacionalistične teroriste so izgovorili irski škofje zelo odločno besedo. Znano je, da so irski škofje moške globokega narodnega prepričanja. Nad njihovimi narodnimi čustvi pa vlada vrhovno načelo krščanske pravičnosti in ljubezni, ki ga ti nacionalistični skrajneži kruto žalijo. Irski škofje v svoji izjavi proti tem teroristom ne dopuščajo nobenega izgovora, tudi tega ne, da posamezniki delajo po nalogu organizacije. Vsak je v svoji vesti odgovoren za vsako svoje delo: to je nauk škofov. Zoper irske teroriste izrekajo irski škofje najhujšo kazen: izobčenje iz katoliške Cerkve.

Napredek katolicizma v Afriki. Največji je napredek v Belgijskem Kongu, kjer sta med 14 milijoni prebivalcev dva milijona katoličanov. Preteklo leto se je spreobrnilo h katoliški veri 180.000 ljudi. V šolah, ki jih vodijo misijonarji, se poučuje 600.000 otrok. Veliko je tudi karitativno delovanje (delo krščanske ljubezni) misijonarjev in misijonark. Med drugim vzdržujejo 524 bolnišnic in 102 domova za gobavce. Poleg Belgijskega Konga je vzhodna Afrika najplodovitejše misijonsko področje. Leta 1939. je naraslo število katoličanov za 100.000 ljudi. Tako znaša sedaj celotno število katoličanov 1.575.000 ljudi. V deželah vzhodne Afrike deluje 124 zamorskih duhovnikov, 56 bratov in 591 sester. Lani je ena izmed teh dežel (Uganda) dobila prvega črnega škofa.

Sovraštvo Molotovljevo. Molotov, po Stalini milosti zunanji minister sovjetske Rusije, je kajpada brezverskega in brezbožniškega mišljenja. To mišljenje se pri njem stopnjuje v pravo sovraštvo zoper vero, zlasti zoper katoliško Cerkev. Nedavno je Molotov izjavil nado, da bo sovjetska Rusija kmalu obvladala vse svoje sovražnike, k čemu ji pomaga rusko-nemška pogodba. Potem pa bo vso svojo moč obrnila zoper katoliško Cerkev, katero hoče uničiti. Molotov je menda v prejšnjih letih bral sv. pismo, če ne, pa je vsaj slišal besede božjega Zveličarja, ki je dal svoji Cerkvi jamstvo, da je ne bodo premagala peklenška vrata. Mar misli Molotov, da bodo ruski brezbožniki izčrpali vso hudo-bijo in vso moč peklenškega brezdnja?!

Subin se je medtem vrnil domov. Bil je poln gneva. Snoval je maščevalne načrte, enega strašnejšega od drugega. Vrgel se je v usnjati naslonjač, ne da bi z Natalijo spregovoril kako besedo.

Predsednik sovjeta je bil napaden, zasramovan! In s smrtjo so mu grozili!

Ti zločinci zaslužijo najhujšo kazen. Aleksejev sin ne sme uiti smrti. A ne bo ga sam ustrelil. Kar odleglo mu je, ko se je spomnil na vojake, ki bodo naslednje jutro prišli iz Jaske. Njim bo prepustil vso stvar. Oni bodo z veseljem izvršili krvavo nalogo.

Ko je o stvari bolj natančno razmišljal, se mu je zdelo, da da bo izvršitev smrtni kazni nad Klavsovimi bratom težja, kakor je v začetku mislil. Spomnil se je na to, kako surovo ga je Klavz zavrnil, ko mu je svetoval, naj zažge Balto. Fedor je komisarju še bližji ko Balta. Ali ga Klavz ne bo klical na odgovor, ko bo doznal za smrt svojega brata? In kaj bo potem? Rišin ne pozna šale... Kaj naj stori? Da ne bi Fedorja kaznoval, se mu je zdelo nemogoče in nedopustno. Ko sužnji začnejo dvigati roke na svoje gospodarje, je konec miru in reda. Aleksejev sin je to storil, zaradi tega ga mora zadeti občutna kazen, ki bo tudi drugim v svarilo.

Dolgo je razmišljal o tem, kako bi se dala stvar najboljše urediti. Naposled je sklenil, da bo pisal Klavsu

Plaz povzročil hudo železniško nesrečo

Dne 17. marca ob petih zjutraj se je zgodila med postajama Zaluka in Ozalj na progi Novo mesto—Karlovac huda železniška nesreča, kakršne že dolgo ne pomnijo v naši državi. Radi kopnenja snega se je sprožil plaz kamenja s hriba in zasul progo. Osební vlak iz Karlovca je zavozil v plaz. Lokomotiva se je zarila v skalovje tako, da jo je dvignilo. Iztirila sta oba vagona II. razreda in sta zdrknila s potniki vred po obrežju v močno naraslo reko Kolpo. Tretji vagon dru-

gega razreda je obvisel na strmini. Lokomotiva se je zakotalila po bregu in se zavalila na oba vagona v vodi. Na progi sta ostala le dva osebna vagona in sedem priključenih vagonov, v katerih so se vozili vojni obvezniki. Nesreča je zahtevala okrog 15 mrtvih, okrog 30 hudo ranjenih ter več lažje. Točno število še ni ugotovljeno, ker vagonov še niso mogli dvigniti iz Kolpe. Na pomoč so bili takoj poslani pomožni oddelki, v novomeško bolnišnico pa spravljajo ranjence.

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Najstarejši sotrudnik »Slovenskega gospodarja« umrl

Življenje in delovanje rajnega

Po vdano v božjo voljo prenašanem trpljenju je poklical Vsemogočni k sebi 13. marca v Krčevini pri Mariboru g. Gabrijela Majcen, profesorja v pokoju in najstarejšega sotrudnika našega lista.

G. profesor se je rodil leta 1858. pri Mariji Snežni ob današnji severni meji kot sin tamošnjega nadučitelja. Zrelotni izpit na učiteljsko je napravil v Mariboru in je nato služboval v št. Jurju ob juž. žel. in v Krčevini pri Mariboru, od koder je prišel na vadnico v Maribor in za profesorja na mariborsko učiteljsko. V nemški gonji proti slovenskim izobražencem je bil v šolskem letu 1907/8., dasi izboren vzgojitelj, predčasno upokojen. Pokoj je preživel v skrbi za družino v svoji hiši v Krčevini.

Od ustanovitve Spodnještajerske ljudske hranilnice in posojilnice v Mariboru je bil njen blagajnik do pred kratkim, ko ga je prisilila bolezen, da si je skušal zboljšati zdravje.

Ob prevratu je bil radi temeljitega zgodovinskega znanja v veliko pomoč Mariboru, katere mu je ustvaril slovenska imena za ulice in spisal poljudno zgodovino mesta.

Dasi v pokoju, se je pridno udeleževal na polju vzgoje in izobrazbe naše mladine, za katero je sestavljal eno najbolj prirodnih vadnic.

Obsežna sta bila znanje in praksa pokojnega v gospodarstvu, kjer je bil čislán in iskan sadjar ter vinogradnik. Dolga leta po prevratu je poštvovalno načeloval mariborski Kmetijski združnici.

»Slov. gospodar« si šteje v veliko čast, da mu je bil rajni v letih pred vojno in tako rekoč do svoje smrti zvest sotrudnik. Zalagal je naš list z narodno-budnimi podlistki in predvsem pa z gospodarskimi prispevki. Nekaj let je urejeval priljubljeno »Gospodarjevo« prilogo »Gospodarske novice«.

G. Gabrijel ni bil samo zgled profesorja ter javnega delavca, ampak je bil na svetilniku do svoje smrti kar se tiče krščansko vzornega dru-

žinskega življenja. Sam globoko prepričan praktičen katoličan je vzgojil tudi svoje otroke v strogo krščanskem duhu. Eden njegovih sinov je naš priljubljeni podban g. dr. Stanko Majcen, Gabrijel je višji nastavljenec in hčerka Anica je soproga mariborskega g. notarja Ašiča. — S svojo blago ženo, s katero je živel v najsrečnejšem zakonu, je obhajal pred leti na tihem zlato poroko.

Blagopokojni je bil v Mariboru ter po vseh Slovenskih gorah priljubljen ter spoštovan, ker je bil na delu za povzdigo slovenskega naroda z živo ter pisano besedo.

Dolgoletnemu sotrudniku želi »Slov. gospodar« zasluženo večno plačilo — žaljujoči soprogi ter otrokom pa izraža iskreno sožalje!

Profesorjevo zadnje spremstvo

Priljubljenemu ter občeiznanemu g. profesorju Gabrijelu je posodil zadnjo pot od kapelice na pobeškem pokopališču v Mariboru na sosedno frančiškansko 16. marca popoldne ves starejši Maribor in številna zastopstva iz okolice ter iz rojstne župnije blagopokojnega. Pogrebne molitve je opravil g. stolni župnik M. Umek ob asistenci. Žalostinki je odpel pevski zbor združenih pevcev z učiteljskega in pevskega društva »Maribor«. Za krsto so stopali za sorodstvom g. baň dr. Marko Natlačen, prevzv. g. škof dr. Ivan Tomažič v spremstvu stolnega dekana dr. Cukale ter kanonika dr. Janežiča, mnogo duhovnikov, prijateljev rajnega, oba okrajna načelnika, g. podžupan Žebot ter zastopniki vseh državnih uradov, šolstva ter raznih organizacij. Ob odprtem grobu se je poslovil od rajnega v ganljivih besedah g. stolni župnik. Številno spremstvo se je nato razšlo v zavesi, da je zakrila slovenska zemlja krsto velikega vzgojitelja slovenske mladine ter neustrašnega borca za slovenske pravice in posebno pa še obmejne Maribora.

Smrt obmejne g. duhovnika. Dne 15. marca so v Lučanih onstran naše meje pokopali provizorja v št. Jurju ob Pesnici, g. Antona Zupančiča, ki je 13. marca ob 15.30 nedaleč od njegovega župnišča nenadne smrti umrl. Pokojni

Rišinu. V pismu mu bo opisal, kaj se je zgodilo in ga prosil za razsodbo.

Glede pisanja je zadel na težave. Sam ni znal pisati. Na pomoč bi moral poklicati Karanzina. Ker ni hotel, da bi ta zvedel za njegovo sramoto, katero je bil doživel pri Andrejevih, je misel na pismo zavrgel.

Prva kazen za Andrejeve bo, da bodo morali sprejeti v oskrbo ne samo tovariše delavce, temveč tudi vso četo vojakov. Za druge kazni pa se bo že nudila prilika. In Fedor se bo prej ali slej tako izpostavil, da ga bo kaka krogla »slučajno« zadel.

Položaj telesa, iztegnjene noge, viseče roke in ves zunanji izraz so izdajali nered, ki je vladal v njegovi glavi. Na vratu je čutil bol, sled Fedorjevega stiska. Od časa do časa se je prijel za boleče mesto, požrl slino in spačil obraz.

V takem razpoloženju je našel šubina večerni mrak. V sobi je zavladala tema. Natalija je prinesla svetilko, a šubin jo je nahrulil in sunil, nakar je odšla in svetilko odnesla...

Nataša je pogledala mater. Starka je naposled v snu našla mir. Tudi Peter je zaspal.

V hiši, ki je malo prej bila polna joka in stoka, je zavladala nočna tišina.

(Dalje stedi)

Nemčija ima seveda tudi močne bojne vozove, dvomljivo pa je, da bi jih imela zaenkrat že v zadostnem številu.

Kisik v našem življenju. Včasih so rekli, da brez fosforja ni misli, a še važnejši je nemara kisik, brez katerega bi ne bilo življenja sploh. Poedina tkiva v človeškem telesu potrebujejo različne količine kisika za svoje delovanje. Tako porabi gram navadnega mišičja vsako minuto samo štiri enote kisika, gram srčnega mišičja pa desetkrat toliko, to je okrog 40 enot. Presemetljivo pa je, da potrebuje možgansko tkivo več nego dvakrat toliko, in sicer 90 enot na minuto. Ni torej nič čudnega, da nam možgansko delo ob pomanjkanju kisika kmalu zastane.

g. provizor se je rodil 6. januarja 1884 v Hajdini pri Ptuj. Po gimnazijskem študiju v Mariboru se je odzval klicu srca in stopil v mariborsko bogoslovje, kjer je bil 25. julija 1912 posvečen v mašnika. Svoje prvo službeno mesto je nastopil kot kaplan v št. Andražu v Slov. goricah. Služboval je nato v raznih krajih lavantinske škofije, dokler ni bil imenovan za provizorja v št. Jurju ob Pesnici, kjer ga je dohitela tragična smrt. Naj v miru počiva! Sorodnikom naše iskreno sožalje!

Meščanskošolski učenec umrl. Žalostno so zapeli 7. marca zvonovi pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji ter naznanili, da je na Bresnici umrl Petek Albin, star komaj 14 let. Bil je dober, tih ter marljiv deček ter precej nadarjen. Podal se je v meščansko šolo v Ptuj, da bi se izobrazil za življenje. Vendar mu Bog tega ni dopustil. Bil je že od rane mladosti bolehen ter je sedaj moral iskati zdravniško pomoč v Mariboru, Ptuj in nazadnje v Ormožu, kjer je bil operiran na slepiču. Umrl je na domu. Pogreba so se udeležili tudi učenci in učenke meščanske šole iz Ptuja ter učenci tukajšnje šole. Ob grobu so se od Albina poslovili: g. župnik, učenec in učenka meščanske šole. Dragi Albin, spavaj v miru — družini pa naše sožalje!

Bela žena je pobrala v teku štirinajstih dni vzorno Miklovo mamo Elizabeto v Drakovcih pri Mali Nedelji in pridno mladenko vnukinjo Marico Miklovo. Blagopokojna mama Elizabeta je bila vzorna žena skozi dolgo dobo 52 let svojemu že pokojnemu možu in ljubeča mati svojim otrokom, ki jih je vzgojila v strogo verskem in narodnem duhu. Po svoji dobrosrčnosti je bila znana daleč naokoli. V letih 1912.—1917. je imela delikatno trgovino v Celovcu. Tam si je pridobila srca vseh celovških Slovencev. V isti dobi je tam šolala svoji najmlajši hčerki. Še na smrtni postelji je rekla hčerka: »Tako lepo je bilo v Celovcu!« Vsi še živeči celovski Slovenci jo bodo ohranili v najsvetlejšem spominu. Zlato poroko je obhajala leta 1932. Njen vedno nasmejan obraz nam je pričal odkritosrčen in ljubezniv značaj, zato jo bomo težko pogrešali. Poslovilne besede g. župnika Ostrža ob odprtem grobu so nam segle globoko v srce in nam bodo v utehu ob tej bridki izgubi. Položili smo jo v grob ob strani njenega moža. Bodi blagi Miklovi mami in njeni 21 letni vnukinji, Marijini družbenici Marici Miklovi ohranjen časten in svetel spomin — žalujočim pa naše sožalje!

Cerkveni molec umrl. Zvonovi pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah so naznanili tužno vest, da je odšel po zasluženem plačilo k Bogu 81 letni Rožkar Franc, bivši posestnik v Bišu. Rajni je bil pravi katoliški mož; to je pokazal njegov pogreb, katerega se je udeležila skoraj vsa župnija, zato, ker je bil dolgo vrsto let cerkveni molec, ki je prihajal vsako nedeljo in praznik točno ob določen uri in molil rožni venec. Član Kmečke hranilnice in posojilnice je bil od ustanovitve leta 1909. Bolfenska župnija bo ohranila rajnega v najlepšem spominu!

Blaga posestnica umrla. Dne 9. marca smo spremili do groba v obilnem številu Debeljak Roziko, posestnico na Mejah pri Sv. Bar-

bari v Halozah. Rajnica je bila dvakrat poročena. Prvi mož je bil Anton Arbeiter, župan in predsednik Izobraževalnega društva. Pri hiši so imeli vedno katoliške liste in vsi otroci so pošteno vzgojeni. Možu in družini naše sožalje — rajnica pa naj počiva v miru!

Smrtna kosa v Laporju. V tej ostri zimi so umrli v Laporju sledeči: v Verholah Damiš Miha, posestnik, cerkveni ključar podružnice v Kočnem, občinski in posojilnični odbornik; Polanec Jurij, posestnik iz Zg. Brežnice; Cejzerjeva in Krivčeva, posestnici iz Razgorja; Štici Marija, šivilja iz Leviča; Pernat Marija iz Videža; Vehovarjeva iz Videža je odhitela k angelčkom; Gumzej Jožef, bivši mizar; Dominko Jožef, upokojeni državni cestar; Gumzej Valentin, krojaški mojster; Onič Filip je odhitel k angelčkom; Kac Ivan, mizar in preužitkar; trije občinski režeži občine Laporje in Majer Jožef, posestnik iz Hošnice. Naj počivajo v miru — žalujočim pa naše sožalje!

Zvonovi so peli slovo zlati mami. Žalostno so zapeli prihovski in Joštovi zvonovi v slovo zlati mami Jožefi Pliberšek, p. d. Mecovi mami iz Sp. Grušovja, ki je 5. marca v 81. letu starosti zapustila moža in pet otrok. Kot mlada vdova po rajnem Vinkotu Bezget se je leta 1886. poročila s sedanjim 85 letnim možem Janezom Pliberšekom, s katerim sta živel v mirnem in srečnem zakonu nad 53. Lahko bi bila že pred štirimi leti obhajala zlato poroko, pa je bila rajna zlata ženka preskromna, da bi ta izredni družinski dogodek slovesno praznovala. Pokojna je bila zgledna krščanska mati. Vpisana je bila v III. red in v žensko Marijino družbo. Kot gospodinja je gledala na čast, pridnost in versko življenje pri hiši. Nikdar ni trpela nedeljskega dela ali razveseljevanja mladine pri hiši. Moli in delaj, to je bilo geslo zlate umrle mame. Njen pogreb je bil slovesen. Naj počiva v miru! — Preostalem naše sožalje!

Smrt vzorne žene. Vsemogočni je poklical k sebi vzorno krščansko ženo in mater posestnico Nežo Ašenberger iz Zavrha pri Galiciji pri Celju. Umrla je v starosti 55 let. S svojim možem Jernejem, ki je umrl pred petimi leti, sta vzgojila pet otrok. Vsi otroci so člani Prosvetnega društva. Rajnica je bila zelo priljubljena, zato je imela številno zadnjo pot, na kateri ji je igrala žalne koračnice godba Prosvetnega društva. Blaga žena, počivaj v miru — žalujočim sinovom in hčeram pa naše sožalje!

Mala žrtev — velika korist! Hočete iti za 22 din na priljubljeno romanje o binkoštnih na Trsat ali v Split? Z romanjem je združen tudi prijeten izlet z ladjo po morju na prekrasni otok Rab, oziroma Hvar. Za to ceno je določeno posebno tekmovalstvo. Pošljite v pismu 3 din v znamkah za »Tekmovalni načrt« in svoj točen naslov. Pismo pošljite na naslov: »Po božjem svetku«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17. Če pa hočete romati pod navadnimi pogoji, pa pošljite takoj svoj naslov po dopisnici, da boste dobili navodila brezplačno. Izreden popust v ceni je namreč samo do 1. aprila.

Kratke tedenske novice

Ob koncu Wellesovega poizvedovanja. Rooseveltov odposlanec Summer Welles je pri svojih obiskih v glavnih mestih vojskujočih se držav spoznal vojno, odnosno mirovno razpoloženje. Nikjer ni našel nenaklonjenosti do miru. Velike pa so razlike v vprašanju, pod katerimi pogoji bi naj bila vojna končana in mir sklenjen. Zapadni velesili sta na stališču, da se mora malim narodom zagurati samostojna državnost in odstraniti vsak znak odvisnosti od kakega velikega naroda. Isto je tudi Rooseveltovo stališče. Summer Welles se je po povratku v Rim razgovarjal z Mussolinijem in italijanskim zunanjim ministrom Ciano, ki sta imela potem v ponedeljek sestanek s kanclerjem Hitlerjem. Istega dne je bil Welles sprejet v avdienci pri papežu. Stališča vojskujočih se taborov so pojasnjena. Do kakšnega zblizanja v tem pogledu še ni prišlo in dosledno tudi ne do pravega učinkovitega posredovanja za mir. Sedanjí teden je za nadaljnje vprašanje vojne ali miru odločilen.

Nemški bombniki so napadli angleško pristanišče Scapa Flow 16. marca proti večeru. Ena bomba je zadela angleško vojno ladjo. Ubilih je bilo osem ljudi in povzročena precejšnja materialna škoda. Več bomb je padlo na kopno. Angleška protiletalska obramba je sestrelila en nemški bombnik, več jih je pa bilo poškodovanih.

Francoski ministrski predsednik Daladier bo v najkrajšem času preosnoval na zahtevo senata in parlamenta svojo vlado.

Nemčija je izrazila pripravljenost za jamstvo romunskih mej proti sovjetski Rusiji in Madžarski.

Italija ima svoj močno utrjeni obrambni pas od Ligurskega do Kvarnerskega morja.

Pogajanja glede ureditve izvoza nemškega premoga v Italijo po kopnem so bila v Rimu zaključena 12. marca.

Novi angleški vojni proračun izkazuje 154 milijard dinarjev izdatkov. Dnevno izda angleško finančno ministrstvo za vzdrževanje vse oborožene vojaške sile 1365 milijonov dinarjev.

Podpisovanje angleškega vojnega posojila v znesku 66 milijard dinarjev je bilo v teku nekaj dni v celoti podpisano.

Ameriško posojilo v iznosu 20 milijonov dolarjev, katero je bilo dovoljeno Finski, z zaključkom vojne ne bo prizadeto, ampak ga bodo lahko uporabili Fini za obnovo in nakup blaga v Zedinjenih državah.

Slovaška je obhajala 14. marca prvo obletnico samostojnega obstoja pod zaščito Nemčije.

Radi sovjetskega napada na Finsko je ostalo po vojni tankaj 400.000 ljudi brez strehe.

250.000 Fincev, ki bi pripadli po sklepu miru pod sovjetsko Rusijo, se bo izselilo v notranjost dežele, ker bo 50.000 sovjetskih trupel, ki so sedaj še v snegu, pretvorilo vse kraje severno od velikega Ladoškega jezera v zelo nezdrave.

Konferenca zunanjih ministrov baltičkih držav je bila po vestih iz Rige zaključena 16. marca. Zunanji ministri baltičkih držav so sklenili ojačanje gospodarskega sodelovanja: Estonske, Lettonske in Litve.

Pisma v 41. jezikih. Polagoma se pisemska in časopisna cenzura uvaja po vsem svetu. To pa marsikje ne gre brez težav. Tudi angleški imperij ima cenzuro, kar v kolonijah ni tako enostavno izvesti. Tako n. pr. na pošto v Singapuru v Zadnji Indiji prihajajo pisma v 41 jezikih, in sicer v 22 evropskih in 19 azijskih. Med azijskimi jih je največ v balinezijskem, kitajskem ter japonskem, javanskem, arabskem in v raznih indijskih narečjih. Za vso to mešanico jezikov, ki se v pismih zbira na pošti, je bilo treba nastaviti tolmače, ki pisma prebirajo in puščajo naprej po rednem poštne prometu ali pa se poslužujejo pooblastil cenzure. Tako tudi to znamenje izrednih razmer mnogim ljudem pri-

Avgust Šenoa:

Berač Luka

Povest iz vaškega življenja

*

»Ker je vse ljudi sovražil, ker mu zavist ni dala, da se drugi, pošteni, pametnejši ljudje naučijo njegovih krajcarijev. Ha! Ha! Zmotil se je, šlevec, če sreča da.«
»Ali pa veš, da ima denarje s seboj? Če jih ni kje pustil?«

»Ni. V krčmi sem videl, kako je naglo shranil staro usnjeno listnico globoko v nedra. V njej je zmeraj nosil zadolžnice in denar v torbi, dokler je beračil.«

»Norec! Kaj bi si bil lahko kupil!«

»Zdaj je amen.«

Čez pol ure sta prišla tja, kjer se reka zavije. Beli prod je čudno sijal v mesečini, toda bil je prazen, le tu pa tam je ležal črn panj posekane stare vrbe. Pisar in cigan sta sedla. Sklonjenih glav sta strmela oba v lesketajočo se vodo, da bi opazila plen.

»Nič!« je zamomljal pisar skozi zobe.

»Počakaj! Potrpi! Mora priti.«

»Toda koliko časa je že minulo!«

»Počakaj! Ne izplava to takoj, ko utone. Prišlo pa bo, vem jaz to, da voda vse semkaj zmeče. Živim, hvala Bogu, dolgo dovolj zraven Save. Našel sem tu že marsikaj.«

39

»Daj mi pipo in tobaka!« je rekel pisar.

Cigan mu je ustregel, Mikica pa je začel na moč vleči in puhati; videlo se je, da v njem vsaka žilica drhti. Dva, trikrat se je stresel od nočne rose, toda rekel ni nič.

Dve uri sta čakala tu, tedaj zašumi Sava, voda se silno zapeni, nekaj črnega se prikaže v valovih.

Oba sta dvignila glavi. Voda se je silneje zazibala na prod in spet odmaknila, na belem kamenju pa je obležalo razširjenih nog in rok mrtvo truplo.

»Tu je!« je kriknil pisar, skočil, vrgel pipo in treščil k mrtvecu, za njim pa je švignil cigan kakor kača.

Tik mrliča se je pisarju ustavila noga, groza ga je stresla. Da, to je bil Luka, pravi Luka, pred pičlimi urami še živ in zdrav, zdaj mrtev, brez duše na pesku. Niti iskric življenja ni bilo več v tem trdem, napihnjenem telesu. Glava, ki je bila obrnjena proti reki, je bila še vsa rosna, lice je bilo posinelo, v razprtih očeh se je svetlikala mesečina. Bilo je, kakor da gleda v pisarja. Hudobnež se je zdrznil, pogledal je mrtvega berača, bil je kakor prikoval, niti dotakniti se ni smel mrtveca. Cigan pa se ni ustrašil, pokleknil je zraven trupla, stresel ga za ramo in skozi smeh zaklical:

»Oh! Oh! Luka! Ne boli te glava. Norec si neumen. Bolje bi bilo živeti. Na, kum.« je dvignil mrtvo roko in

Dopisi

Dravsko polje

Hoče. Prosvetno društvo priredi na velikonočni ponedeljek ob treh popoldne in ob sedmih zvečer smešnico »Matija Matajev, junak iz naših krajev«. Odmore izpolni tamburaški zbor.

Slovenske gorice

Sv. Barbara v Slov. goricah. (20 letnica županovanja.) V nedeljo, 17. marca, je slavila vsa župnija in občina izredno slovesnost. Naš župan g. Josip Kajnih je obhajal namreč te dni 20 letnico, kar je bil prvič izvoljen za župana prejšnje občine Jablance, sedaj občine Korena, oziroma Sv. Barbara v Slov. goricah. G. Kajnih je eden najboljših županov v Slov. goricah in je splošno priljubljen radi svoje delavnosti v javnosti. Radi tega so ga občinarji izvolili za častnega občana in mu je bila podeljena diploma častnega občanstva. Slavnost se je vršila v domačem Društvenem domu. Na slavnost so bili povabljeni odličniki iz vsega okraja, bivša narodna poslanca, predstavniki drugih občin, korporacij in društev. Župan g. Kajnih je član okrajnega cestnega odbora, okrajnega kmetijskega odbora, ravnateljstva Okrajne hranilnice, predsednik krajevne JRZ in Kmečke zveze ter raznih drugih društev in korporacij. Slavljenca, ki je

naš dolgoleten naročnik in sodruženik, tudi »Slov. gospodar« iskrečno častita!

Sv. Urban pri Ptuj. V nedeljo, 10. marca, se je v naši šoli vršil prvi roditeljski sestanek, katerega se je udeležilo nad 250 staršev šoloobveznih otrok. Pogrešali pa smo take, ki še vedno ne morejo doumeti velike vzgojne naloge šole, še manj pa pomena dobrih odnosov med šolo in domom. Ti starši pač mislijo, da je šola docela nepotrebna ustanova, ne pomislijo pa, da s tem grešijo nad svojimi lastnimi otroci. Še vedno jim nešteti sramotni primeri — posledice slabe vzgoje — ne povedo ničesar. Sami sejejo upornost in popolno svobodomiselnost v srca svojih otrok. Tako naj nam ne bo prav nič čudno, da so pretepi, poboji in družinske žaloigre na dnevnem redu. Bolj kot kdaj prej zahteva sedanja doba »celih« ljudi, katere pa bo vzgojil le tisti narod, ki se z vso trdnostjo oklepa svojih narodnih in verskih vzorov. Dom, šola in cerkev so tisti važni vzgojni činitelji, katerim se bo posrečilo vzgojiti rod, na katerega bomo ponosni, ne pa, da bi še dalje vzgajali narod »hlapcev«, sebi v pogubo in sramoto, drugim v posmeh. Nov rod bo prav takšen, kakršnega bo vzgojil sedanji rod. Starši, zavedajte se tega in svoje velike roditeljske dolžnosti, ki jo imate do svojih otrok.

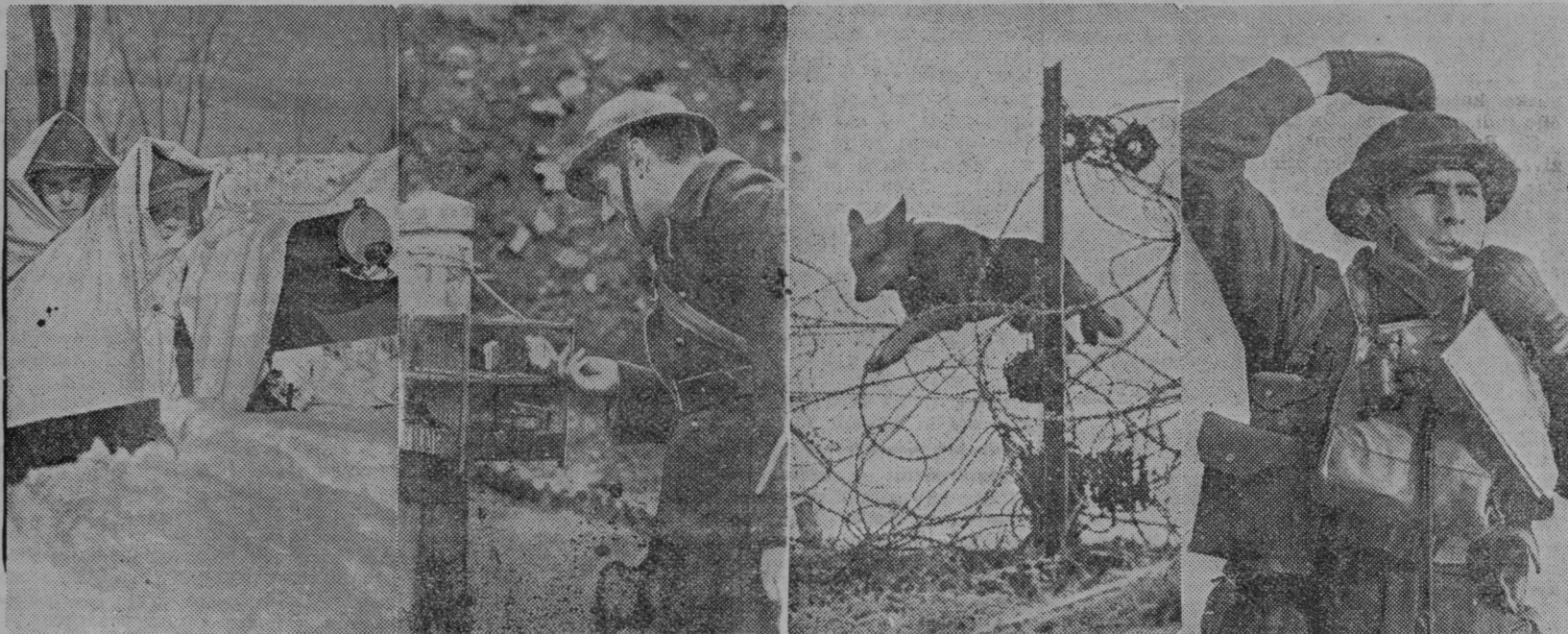
Sv. Jurij ob Ščavnici. Na velikonočni ponedeljek ob pol štirih popoldne uprizori Bralno dru-

štvo pretresljivo dramo »Osojski mute« iz burne zgodovine Poljske. Sodelujeta tamburaška godba in pevski zbor.

Ptujsko polje

Sv. Marjeta niže Ptuja. Učenci naše kmečko-nadaljevalne šole in gojenke gospodinjkega tečaja so v nedeljo, 3. marca, naredili skupen poučen izlet z jutranjim vlakom v Mursko Soboto. Vodja izleta je bil g. šolski upravitelj Geč. Ob prihodu v Mursko Soboto so izletniki najprej dostili v tamošnji župnijski cerkvi svoji nedeljski verski dolžnosti, nato so odšli v Benkovo tovarno mesnih izdelkov. Po tem ogledu so se podali v Rakičan na novo kmetijsko šolo. Ogledali so si hleve za govedo, konje, svinje in prostore za perutnino, dalje žitnico in strojnico. Zatem jim je v šolski dvorani g. inž. Padar priredil sklopično predavanje. Hitro so si še ogledali moderno opremljeno učno sobo, spalnico gojencev in delovno sobo, nakar so se morali posloviti in odhiteti na vlak. Gojenci in gojenke so se vrnili domov z lepimi vtisi in s še lepšimi načrti za bodočnost. Vsem, ki so imeli trud okrog tega poučnega izleta, najlepša zahvala!

Velika Nedelja. Ne smete si misliti, da nas je vzela ta brezkončna zima, ker ni nobenega glasu iz našega kraja. Baš nasprotno! Odkar imamo spet kaplana v osebi g. dr. Vinka Bevk, se je zadnji čas pojavila med mladino zelo velika razgibanost. Malokateri večer ni opaziti v društveni dvorani luči vkljub vsej petrolejski mize-

Zgled Finske je navdušil tudi vodstvo ameriške vojske, da je vpeljalo za zimski čas za vojake bele plašče

Pred najbolj izpostavljenimi točkami francoske Maginotove črte so postavili kletke s ptiči. Če bi ptiči poginili, so na delu — plini

V moderni vojni se za prenašanje poročil namesto ljudi poslužujejo psov. Slika nam kaže psa, ko ravno preskoči žično oviro

Sedanja vojna je vojna tehnike, zato mora biti tudi vojaštvo temu primerno opremljeno. Takole izgleda oprema angleškega častnika

jo spet spustil na pesek pa pogledal prestrašenega pisarja, »ta ne bo pojedel niti zrna soli več.«

Ko je pisar videl, kako je padla uvela roka na zemljo, se je ohrabil in dejal, obrnjen k Luku:

»Da, da! Voda ga je požrla. Ej Luka! Kdo je zdaj močnejši, jaz ali ti? Ali me boš zdaj ti ogoljufal? Ne boš. Hotel si z denarjem na oni svet. Ne boš, bratec, ne! Midva jih bova pojedla, tebe bodo pa vrane. Ugarkovič! Dobro išči, v nedrih mora biti.«

Cigan je z obema rokama razgalil mrtvecu prsa in ga pretipaval, pisar pa se je z rokami uprl v kolena, nagnil nad oba ter z ostrim pogledom sledil vsak cigana gib.

»No!« je dejal nestrpno. »Ali je kaj?«

»Čakaj! Tu je nekaj.«

»Ali je? Daj hitro, da vidiva!«

Cigan je privlekel usnjeno listnico.

»Ha! Daj!« je kriknil pisar veselo in segel po željno pričakovano bogastvo.

»Oh! Oh! Kum, počasi! To je moje in tvoje,« se je zarežal cigan, da so se mu zasvetili zobje.

Oba sta počenila zraven mrtvega, stisnila sta glavi in prežala na oguljeno listnico, ki je bila dovolj debela.

»Odpri!« je dihnil pisar.

Cigan jo je razgrnil, Mikica pa je naglo iztrgal, kar je bilo v njej, in je začel na kolenih s trepetajočimi rokami premetavati papirje. Sami rdeči listki, sami stari listki za volitve!

»A bankovci, bankovci!« se je razkačeno zadr. »Kje so bankovci? Nič! To ni nič! Smetje! Daj listnico!«

Mikica jo je iztrgal črnemu kumu, segel je noter na eno in na drugo stran, iztresel listnico v zraku. Nič! Nič! Nič!

»Kje so bankovci? Tu so bili!« se je drl pisar skoro jokavo.

Tedaj je zagnal listnico daleč od sebe, pokleknil je k mrtvecu in šepnil:

»Iščiva! Iščiva! Skril jih je drugje. Vem, mora jih imeti. Mora,« je zarjul.

Oba sta začela mrtveca slačiti; preiskala sta vsako krpico, vsak šiv, toda nič, nič in nič, našla sta mu edino črn železen križec na prsih.

»Nič,« je zaškril pisar in ob pogledu na križ planil pokonci, kakor da ga je kača pičila. »Prekleti lump! Po-vej, kje imaš denar! Denar hočem, govori, govori, ali pa te bom —« je zapretel pisar s pestmi.

»Ubil ga ne boš, ni več potrebno!« je zmajal cigan z glavo. »Zakopal jih je nekeje, miši jih bodo pojedle, zguba, zguba za naju. Daj mir! Pojdi, vrziva norca v vodo, da ga odnese!«

pomore do službe in — kruha.

Potrpežljivost nad vse. Neki cestni pometać je nekoč v Londonu s svojim vozičkom zašel v ozko ulico, ki je bila komaj za en voz dovolj široka. Z druge strani pa je v isto ulico prav tedaj privozil mlad pek, tudi z vozičkom svojega peciva. Eden bi moral vsekakor zapeljati nazaj, pa očitno nobeden ni računal na to: oba sta pogumno vozila drug proti drugemu. Ko prideta skupaj, obstane. Pometać mirno sede na ojnice svojega voza, vzame iz žepa pipo in ravnodušno začne puhati dim za dimom. Pek z druge strani vzame iz žepa časopis in ga prav tako mirno prebira. Tako mine četrt ure. Oba še sedita vsak na svojem vozičku in čakata.

riji. Fantovski odsek ima redno sestanke in te-
lovadne vaje. Dramatični odsek tudi pridno de-
luje. Tako je prav! Saj zdrava mladina ne more
mirovati. Želi si razvedrila in zabave. Ako ne
najde poštene in dobre, zaide v slabo. Želeti bi
bilo, da bi se tudi ona mladina, ki tako rekoč še
tava na razpotju in ne ve, ali bi krenila na des-
no ali na levo, pridružila Fantovskemu odseku
ali Dekliškemu krožku. Prepričani smo, da iz ta-
ke mladine, katere sedaj v postnem času prireja
tiste zloglasne »žerovnice«, ki so združene s ce-
lonočnim pijančevanjem, kjer od začetka veselo
poje harmonika, a zaključno besedo ima pa na-
vadno nož in strel, ne bo nikoli kaj prida.

Mursko polje

Ljutomer. Vsem onim, ki bi se radi videli pre-
lepo liturgično igro »Križev pot našega Gospoda
Jezusa Kristusa«, sporočamo, da ga bo Prosvet-
no društvo ponovilo še na velikonočni ponedeljek,
25. marca, in na belo nedeljo, 31. marca, ob pol
štirih popoldne v Katoliškem domu.

Haloze

Sv. Barbara v Halozah. Današnji časi bodo naj-
brž prisilili sedanjí rod, da bo spet začel bolj
upoštevati lan in konopljo. Nekdaj so se dekleta
v zimskem času učila lepo presti in so nosila ob-
leko iz domačega blaga tudi ob nedeljah. Sedaj
se pa kupuje slabo blago po visokih cenah, lju-
dje pa bolehalo, ker jih v trgovini kupljena ob-
leka slabo varuje pred vremenskimi sprememba-
mi. Lan smo nekdanj sejali dvakrat, in sicer po-
leti okrog 25. marca, zimskega pa sredi avgu-
sta, dočim smo konopljo navadno sejali okrog
sv. Jurija, in to v bolj vlažno, dobro pognojeno
zemljo. Sejmo lan tudi mi, napravimo si doma-
čo, toplo obleko, pa bo manj prehlada in manj
jetike, katere nekdanj nismo poznali, zato je pa
bilo tudi mnogo več stoletnikov kot pa dandanes.

Sv. Barbara v Halozah. (Pomanjkanje krme in
živeža.) V tej predolgi zimi se je vse porabilo,
kar so ljudje pripravili za živino in zase. Ljudje,
ki imajo že sedaj prazna poslopja, brez krme,
tolčejo vinogradno rožje za živino, ker ni več kaj
dati živini. Drugi si pomagajo na razne načine.
Največja krivda je na suši, radi katere ni bilo
dovolj krme. Tudi za ljudi ni mnogo bolje. Celo
po kleteh je ljudem zmrazil krompir, jabolka,
zelje in repa, kar ni več užitno. Radi jabolka, ki
so zmrazil in so trda še sedaj, se priporoča su-
šenje istih v cimpetih v peči. Izvrstno se obne-
sejo tako v peči posušena in nič ne zgubijo na
dobroti. Svinjam bi zmrazil sad bilo škoda po-
kladati, ker se še vendar lahko uporabi za pre-
hrano ljudi. Kdor ne verjame, naj poskusi. Ne-
kateri, ki imajo že kopno, rigolajo, kopljejo, re-
žejo. Kjer pa je sneg zmrazil in juga tudi ni, tam
pa bomo okoli Aninega začeli šele rezati. Vse
skupaj je iz tira, še zima ne zna več, do kdaj je
njena pravica. Ničesar ne bomo zaslužili za ve-
likonočno potico in pisanke.

Slovenska Krajina

Murska Sobota. Upokojen je predsednik naše-
ga okrožnega sodišča g. Janko Serneck in bil ob-
enem odlikovan z redom sv. Save III. stopnje. —
Zveza poljedelskih delavcev opozarja vse sezon-

ske delavce, ki so se lani vrnili iz Nemčije in pri-
nesli s seboj marke, da se do 29. marca oglasijo
v njeni pisarni ter ji javijo, koliko mark imajo
v papirju in koliko v srebru, ker jih bo finančno
ministrstvo menjalo. Vsak sezonec naj prinese s
seboj tudi potni list radi kontrole. — Žigovanje
in pregledovanje sodov bo pri nas 11. in 12. aprila,
9. in 10. maja ter 7. in 8. junija. — Profesor
VIII. skupine je postal veroučitelj na naši gimna-
ziji g. Alojzij Šoštarec.

Otoveci. Nekega dne je Cör Viljem preveč glo-
boko pogledal v kozarec. V gostilni je iskal pov-
od za prepir in pretep, pa ga ni našel. Nato je
zapustil gostilno in iz zasede navallil na šantavec
Štefana ter ga s kolom obdelal. Za podivjanost se
bo pokoril štiri mesece v strogem zaporu.

Prosenjakovci. Voršš Štefan si je na lepem iz-
misлил, da so ga orožniki po krivem zaprli in ne-
usmiljeno pretepili, hoteč s tem oklevetati neke-
ga službenega organa. Za neresnične govorice je
bil obsojen na dva meseca strogega zapora in 240
dinarjev denarne globe.

Cankova. Minuli teden je na pravni fakulteti
ljubljske univerze diplomiral naš rojak g. Jože
Derkač. Častitamo!

Dolnja Lendava. Na Jožefovo je bila pri ve-
černicah blagoslovljena zastava slovenske Mari-
jine družbe, ki je stala nekaj nad 4000 din.

Kuzma. Pred dnevi je bil gozdni čuvaj Drobnič
Martin, ki je lani septembra ustrelil posestniške-
ga sina Pukl Jožefa, obsojen na 5 let in en me-
sec robije. Soobtoženi Janez pa na 1 mesec stro-
gega zapora pogojno za dve leti.

Sotina. Letošnja zima je bila res huda in je
poleg velike gospodarske škode zahtevala tudi
več človeških žrtev, ki so zmrazil. Prejšnji te-
den so našli žrtev mraza, in sicer 79 letno Tere-
zijo Krems. Pokojnica je bila zelo uboga in so jo
hranili sovaščani.

Ivanovci. Prejšnji teden je posestnik Flisar
Ivan po nesrečnem naključju padel na zledeneli
tleh in si zlomil nogo. Ista usoda je v Puconcih
zadel tudi dijaka Škraban Pavla.

Kobilje. Pred dnevi smo na tem mestu poročali,
da je na pravni fakulteti v Ljubljani diplomiral
naš domačin g. Pavle Berden. Toda ta poklic ga
ni veselil, zato je 4. marca vstopil v bogoslovje
oo. jezuitov. Bog ga klič v obširen svoj vinograd,
zato naj bo blagoslovljen njegov korak!

Savinjska dolina

Plašče najnovejše fazone, ima na zalogi tvr-
dka Gusti Vračko, Celje, Kralja Petra cesta. Ne
pozabite! 327

Galicija pri Celju. Kakor običajno vsako leto,
tako bo tudi letos na velikonočni ponedeljek pri
podružnici sv. Kunigunde ob 10 slovesna sveta
maša. Častilci sv. Kunigunde, pridite ta dan na
ta prijazni hriček v kar največjem številu!

Šaleška dolina

Šmartno pri Slovenjgradu. Naša idealna mla-
dina, organizirana večinoma v FO in DK, se
pripravljala v svo vsemu in doslednostjo na dan,
ko bo spet položila vsakoletni obračun in poka-
zala sad svojega truda v akademiji na velikono-
ni ponedeljek, 25. marca. Na sporedu je lepa igra
»Izgubljeni raj«, nato pa materinska proslava z

zelo izbranimi simboličnimi (deloma domačih
osnutkov) vajami ter prelepimi pevskimi točka-
mi, ki jih bo izvajal šmarski pevski zbor z iz-
bornim dirigentom, našim vsesplošno priljublje-
nim g. kaplanom Miheličem Jožefom na čelu.
Le vsi pridite, še bolj od daleč se potrudite, bo-
gato bo vaš trud poplačan!

Sv. Križ pri Belih vodah. Pri romarski cerkvi
smo že začeli s pripravami za popravilo. Belo-
vaščani so zvozili že veliko peska v hrib — kar
jim Bog plačaj! — da bomo lahko začeli takoj
s popraviljem, ko bo sneg skopnel. Do 16. ju-
nija, ko bo pri Sv. Križu birma in stoletnica, bi
radi imeli cerkev popravljeno. — Z marcem je
nastopil službo cerkovnika Melhijor Maze. Od-
slej sme pobirati bernjo za kriškega cerkovni-
ka samo tisti, ki se bo izkazal z legitimacijo s
sliko, potrjeno od župnega urada v Belih vodah.

Šmarski kraji

Šmarje pri Jelšah. Na velikonočni ponedeljek
bo obhajal 80 letnico krepki, veseli, delavni in
na duhu povsem čili Jurij Vreže, bivši ugledni po-
sestnik na Bobovem med Šmarjem in Lember-
gom. Rodil se je 25. marca 1860 na Lešah v žu-
pniji Šmarje. Izučil se je mizarske stroke in je
služil vojake v Stolacu v Bosni. Priženil se je
na Bobovo, kjer si je ustvaril s pridnim delom
svojih rok in z umnim gospodarjenjem domačijo,
katere je danes v sinovih rokah, daleč naokrog
zgled v vsakem oziru. Dobri Jurij je živel 40 let
v najsrečnejšem zakonu, v katerem se mu je ro-
dilo sedem otrok. Sin Ivan ga je nasledil na do-
mačiji, Jurč je učitelj v Šoštanju, Franček je
priljubljen starešina fin. kon. v Račah, dve hčerki
sta v Šmarju in dve v Mariboru. Jubilant je bil
vedno neustrašeno narodno zaveden in je dolgo
let sodeloval pri gasilskem društvu. Po njegovem
prizadevanju se je Bobovo otroso štajercijan-
stva. Jurij je bil mnogo let občinski odbornik ter
sodni cenilec. Sončni večer svojega življenja pre-
življa srečno in zadovoljno kakor malokateri oče,
kateri je preskrbel svoje otroke. Na starost opravlja
pri vseh svojih najdražjih fureže ter žganje-
kuho in ga sprejemajo z odprtimi rokami, ko
obiskuje svoje zgledno vzgojene otroke. Pri vsa-
kem ostane nekaj časa in pomaga z rokami in
nasveti ter je še vsem v visoki starosti v pomoč
ter razvedrilo. Blagemu jublantu častita »Slov.
gospodar«, za kojega razširitev je veliko storil,
k jubileju z željo: ljubi Bog ohrani veselega,
zgovornega in še vedno delavnega Jurja do
skrajnih mej človeškega življenja!

Sv. Križ pri Rogasčki Slatini. Pred kratkim je
imela krajevna Kmečka zveza enodnevní tečaj,
ki so ga vodili trije banovinski zastopniki z g.
Al. Miheličem, senatorjem, na čelu. Govorili so
o vrtnarstvu, sadjarstvu in živinoreji. To so naj-
važnejše panoge našega kmetijstva, ker imamo
v svoji sredini svetovno znano zdravilišče. Kmet-
je in gospodinje so napolnili dvorano. Vidi se, da
se naš kmet zaveda, da je v organizaciji moč,
zato če hočemo doživeti boljše bodočnost, kujmo
jo prav vsi v vrstah Kmečke zveze! — Tudi nam
letošnja zima ni prizanesla. V najhujšem mrazu
je padlo živo srebro na 32 stopinj pod ničlo. Lju-
dje so bili že popolnoma zbegani. Primanjkovalo

Potem pa pometal le
prekine molk in pravi
svojemu nasprotniku:
»Dragi prijatelj, posodi-
te še meni časopis, ko ga
boste prečitali. Jaz pa
vam v zameno posodim
pipo.« Nasprotnik je iz-
previdel, da ne bo nič
— in je odpeljal nazaj.

Stara jajca. Ko so po-
pravljali majhno cerkev
pri Assensu v Danskem
so zidarji v dveh votli-
nah v cerkvenem zidov-
ju odkrili dve kurji jaj-
ci, izmed katerih so bili
enega vzdali leta 1400.,
drugo pa leta 1780. Obe
jajci sta se popolnoma
ohranili. Takšno vzdaj-
vanje jajc v debele cer-
kvene zidove je prasta-
ra danska šega, ki je
danes sicer ne praktici-
rajo več.

**Razdor med prostozid-
darji.** Iz Moskve poro-
čajo, da je nemško-so-
vjetska zveza med pro-

»Ne, ne, ne! Naj ga vrane sključajo!« je zavpil
pisar.

»Seveda! Ali si nor? Da ga najdejo ljudje! Kdo ve,
da je šel sam v vodo, da sva ga midva le hotela utopiti?
To veva le midva. Ali pa ne bodo iskali krivca? Ali te
ni Jana videla v krčmi z njim? Da, čula je, da sta se
kregala, obrisala ti je kri, ko te je Luka udaril. Nor si!
Ali hočeš v ječo, na vislice?«

»Magari!« je tresnil pisar z nogo, »to mi je bilo
zadnje upanje in me je ogoljufalo.«

»Oh!« je zamrmral cigan; »jaz pa nočem. Jaz sem
cigan, siromak, pošten kovač. Pojdi, pojdi! Zanesiva ga
tam v široko reko! Ko nimava midva nič od njega, naj
imajo ribe!«

Pisar si je vendarle premislil. Bil je izvržek člove-
štva, tisto zaradi vislice pa ni resno mislil.

Jezno in besno je pograbil mrtvega berača za noge,
cigan ga je že držal za roke.

S težavo sta vlekla mrtvega skozi grmovje in trnje
na kraj, kjer teče Sava po širokem koritu. Tedaj je za-
grabil Ugarkovič berača kakor slamnjačo, ga vrgel z
brega v vodo in zavpil:

»Srečno pot, Luka!«

Nekaj je zapljusnilo, voda se je zapenila, zavrtela,
odtekla dalje in počasi odnašala mrtvo truplo beračevu.

Leto dni je že minulo od one noči, kar je Luka skočil
v Savo. V Jelenju nihče več ni omenjal njegovega imena;
zginit je, kakor zgine spomladí kos leda v vodi. Sprva
je seveda Jana pripovedovala, da je bil nekoč v Jelenju,
a da je rekel, da ga ne bodo kmalu videli, ker da odhaja
v daljni svet. Nato so ljudje dejali: Lahko je njemu iti
v daljni svet, ker ima denar. Pozneje nihče ni več o njem
spregovoril. Da, šel je v daljni svet brez popotnice.

Nekega dne je pripovedoval pijani starešina, da je
Mara klicana na sodišče, da mora sama priti, z njo pa
oče Martin. Bog vedi, kaj so napravili, so menili ljudje,
Mara pa se je na moč čudila, ker ni imela nikoli s sodnijo
opravkov.

Pa se je bilo čemu čuditi! Na sodišču je prišla z
očetom pred sodnika in je našla tu gospoda župnika.

»Čujta, draga moja, kaj vama bom rekel tu pred
gospodom sodnikom, da bo bolj držalo,« je začel župnik.
»Leto bo in že več, kar je prišel k meni berač Luka in
je dejal, da hoče na samem z menoj govoriti. Rad sem
privolil. Sprva ni znal prav začeti. Rekel sem mu, naj
kar od srca pove, ker mi duhovniki smo od Boga zato
postavljeni, da po milosti božji razvezujemo grešnike
grehov. Luka je sedel, pogledal v tla in dejal tiho: Velik
grešnik sem in težko mi je v duši. Dalje ne morem nositi
tega bremena. Vi mislite, da sem berač, pa nisem, ker

je drv ter tople obleke. Otroci dostikrat niso mogli k šolskemu pouku. Delavci so bili vsi zimo brez zasluzka. Malokatera klet je bila varna pred mrazom. Zmrznilo je precej krompirja itd. Tudi divjačina je preživela zimo v velikem pomanjkanju. Srne so se ukrotile ter se bližale naseljem. Divji zajec pa se je celo tako udomačil, da je prišel v sredi zgoščene vasi pod gospodarsko poslopje iskati si hrano. Čudno je, kajne, da sta se pes in zajec v pojati pod gospodarskim poslopjem razumela. H kompromisu ju je prisilila ostra zima. Zajec je letos napravil ogromno škodo na mladem sadnem drevju. Primerno bi bilo, da bi v vseh krajih krajevine Kmečke zveze vložile prošnje na oblastva, da se mora zajca proglasiti za škodljivca. Sedaj imamo delo v sadovnjakih in vinogradih. V naših krajih je ponekod takšno podnebje, da ne uspeva zlahka trta. V teh krajih gojimo samorodnico. Koliko se danes piše o samorodnici, da vsebuje strup, kakšen strup, pa ne pove noben list. Kvečjemu piše, da ima metil-alkohol. Tudi mi smo mnjenja, da je stokrat bolje gojiti zlahkno trto. V preminutih primerih tega ne dopušča zemlja. Poznamo ljudi, ki uživajo samorodnico že nad deset let, seveda zmerno, pa so vedno zdravi. Oblast naj bi gle-

dala na to, da se samorodnice že po obstoječih zakonih uporabljajo zgolj za domačo porabo, a da se prekršit te uporabe strogo kaznujejo. Za škodljivca kmečkega življa pa naj se proglasi zajec, pa ne samorodnica! — Naša dekleta so imela 4., 5. in 6. marca duhovne vaje. Vodil jih je g. kapucin iz Celja. Dekleta so se v teh dneh duhovno obnovila v prav lepem številu.

Laški okraj

Laško. Zima, kakor je bila letošnja, je bila v tem stoletju samo leta 1929. Precej hude zime so bile v tem stoletju še v letih 1901., 1905., 1907., 1917. in 1922. Kmetje so marsikje oškodovani radi ostre zime pri živini. Sliši se tuptam, da so v hlevih zmrznili mladi prasci. Nujno potrebno je, da bi oblast zopet s cementom po znižani ceni podprla kmete, kajti hlevi so marsikje v zelo slabem stanju in propadajo. Živina je zadnji čas precej pridobila na ceni. Radi slabe lanske letine za krmo in pa velikega izvoza v zadnjih mesecih pa sedaj ni na sejnih lepe pitane živine. Na dveh kolah v okraju, in sicer v Razborju in Sv. Miklavžu nad Laškim, se vršita tudi kmetijsko nadaljevalna tečaja.

Kmečka trgovina

Še o zadružni prodaji živine

O zadružni prodaji živine smo že parkrat pisali. Priobčili smo tudi natančen obračun prodane živine iz Gornje Radgone. Danes pa hočemo v izviru povedati, kako se je obnesla zadružna prodaja živine v Prevaljah. Zadruga v Prevaljah je namreč preko Kmetijske osrednje zadruge v Mariboru izvozila vagon živine na Dunaj. Izvožen vagon živine je štel 12 glav, ki so skupno tehtale v Prevaljah 8500 kg, na Dunaju pa 7167 kilogramov. V tem primeru je izguba na teži zelo velika, kajti znaša pri komadu 111 kg. Skupni stroški izvoza so znašali 5495 din, ali povprečno pri na Dunaju ugotovljeni teži 77 par pri kili. Živina se je plačala po sledeči ceni: 3 biki (prima), težki 1891 kg, po 8 din kg žive teže; 1 vol (prima), težak 597 kg, po 9.25 din; 7 volov (prvo-vrstni), težki 4094 kg, po 8.50 din kg; 1 vol (drugovrstni), težak 585 kg, po 7.25 din kg žive teže. Za vagon živine so kmetje prejeli na Dunaju 59.690 din, po odbitku stroškov pa 54.195 din, ali povprečno pri doma ugotovljeni skupni teži 8500 kg 6.37 din kg žive teže.

Lanena prediva primanjkuje

Lanena prediva, ki je potrebno naši domači industriji kmalu ne bo več, ker so vse zaloge porabljene. Doslej smo največ uvozili lanenega prediva iz Nemčije, katera je pa že v začetku sedanjice vojne ustavila vsak izvoz lanenega prediva. Sedaj naši industriji ne kaže drugega, kot upoštevati in uporabljati bombažno predivo iz francoskih in angleških tržišč.

Pri pomanjkanju lanenega prediva se nam vsiljuje vprašanje, ali bi istega res ne mogli pridelovati doma? Doslej je naša industrija kupovala

predivo drugod, za domače se pa ni brigala, da si ravno bi ga mnogi kmetje, ki še pridelujejo lan, bili iz srca radi prodali. Kmetje bi tudi mnogo več lanu sejali, ko bi vedeli, da bodo laneno predivo pozneje res lahko prodali. Naj torej naša industrija organizira pridelovanje in trgovino z lanom, s čimer se bo pomagalo našemu kmetu, pomagano bo industriji, denar pa bo ostal doma.

Cene lesa

Na slovenskih železniških postajah je kubični meter lesa v vagonih pošiljkah imel sledečo ceno v dinarjih:

Smreka in jelka: hlodi I. in II. 240—310, brzojavni drogovi 190—220, bordonali 290—320, filerji 5/6 270—290, trami ostalih mer 255—315, škorote konične od 16 cm dalje 535—565, paralelne od 16 cm dalje 615—675, podmerne od 10 do 15 cm 550—570, deske plohi konični od 16 cm dalje 475—535, paralelne od 16 cm dalje 505—555.

Bukev: hlodi od 30 cm dalje 110—130, hlodi za furnir od 40 cm dalje 200—220, deske plohi naravnih neobrobjeni 250—280, ostrorobi 420—490, parjeni neobrobjeni 320—360, parjeni ostrorobi 530—620.

Hrast: hlodi od 30 cm dalje 200—320, bordonali 750—850, deske plohi boules 830—930, neobrobjeni 730—780, ostrorobi (podnice) 800 do 900, frizi širine 5, 6 in 7 cm 700—780, širine 8 do 12 cm 800—900.

Ostali les: neobrobjeni plohi brestovi 680 do 760, javorjevi 670—750, jesenovi 710—760, lipovi 610—660.

Železniški pragi 2.60 m dolgi in 14×24 cm v premeru: hrastovi 40—45 din, bukovski 20—25 din komad.

Drobne gospodarske vesti

Zahteva po zvišanju cen izvoznim svinjam. Reja izvoznih svinj se čimdalje manj izplača. Cena koruze, s katero se v glavnem svinje pitajo, je poskočila skoraj za 40%, cene v Nemčiji, kamor gre tedensko okrog 3500 svinj, so pa ostale na isti višini kot prej. Radi tega bi se morala dvigniti cena svinjam vsaj na 12 din kg žive teže.

Draginja v Italiji raste. Korporacijski minister Ricci je na seji ministrov, kjer je bil navzoč tudi Mussolini, poročal, da so se cene industrijskih izdelkov od avgusta 1939 pa do marca 1940 povišale za 69%. Cene mesa in mleka so se zvišale za 25%. S tem v zvezi so sklenili, da bodo s 25. marcem zvišali plače delavcem za 10—15%.

300 vagonov moke in 200 vagonov otrobov je kupil »Prizad« za izvoz v Nemčijo. Moko je plačal Prizad povprečno po 310 din stot. Blago bo odposlano v Nemčijo po Donavi.

Razstavi vin v Ptuj in Ljutomeru sta lepo izpadli. V Ptuj je bilo razstavljenih nad 170 vzorcev, v Ljutomeru pa 188 vzorcev. Kar se tiče kakovosti vina so Ljutomerčani prekašali Ptujčane. Ob priliki razstave vin je bilo sklenjenih tudi mnogo vinskih kupčij, in sicer v Ptuj za okrog 300 hl. Najnižja cena v Ptuj je bila 3.50 din liter, vsa ostala vina pa so bila dražja.

Cene goveje živine po sejnih

Voli. Lemberg 5.50—6.50 din, Brežice 5.50 do 6 din, Novo mesto prvovrstni 6.50—7 din, ostali 5.50—6 din, Ljubljana prvovrstni 6.50—7 din, ostali 5.50—6.50 din, Kranj prvovrstni 7 din, drugovrstni 6.50 din, tretje vrste 6 din, Zagreb prvovrstni 6—8 din, ostali 5—6 din, junci za vožnjo v Zagrebu 5—7 din kg žive teže.

Biki. Zagreb 6—7.25 din kg žive teže. Krave. Lemberg 4—5 din, Brežice 4—5 din, Novo mesto 4—5 din, Ljubljana prvovrstne 5.50 do 6 din, ostale 4—5 din, Kranj prvovrstne 5.75, druge vrste 5.25, tretje vrste 4.75 din, Zagreb 4.50—6 din, klobasarice 3.50 din kg žive teže.

Telice. Lemberg 4.50—5.50 din, Brežice 5 do 5.50 din, Novo mesto 5—6 din, Ljubljana prvovrstne 6—7 din, ostale 5.50 din, Kranj prvovrstne 7 din, drugovrstne 6.50 din, tretje vrste 6 din, Zagreb 5—7 din kg žive teže.

Teleta. Lemberg 5.50—6.50 din, Brežice 5—6 din, Novo mesto 5—6 din, Ljubljana prvovrstna 7—9 din, drugovrstna 7—8 din, Kranj 7—8 din, Zagreb 5.50—7.50 din kg žive teže.

Goveje meso. Brežice 10—12 din, Novo mesto 12 din, Ljubljana 10—14 din, Kranj 10—14 din kg. Telečje meso. Novo mesto 14 din kg.

Goveje kože. Brežice 14 din, Novo mesto 18, Ljubljana 14 din, Kranj 14 din kg.

Telečje kože. Brežice 18 din, Novo mesto 20, Ljubljana 19 din, Kranj 18 din kg.

Svinje

Plemenske. V Kranju mladi pujski 7—8 tednov stari 160—260 din komad, v Zagrebu nepitane svinje 7—9 din kg žive teže.

Pršutarji (proleki). Lemberg 10 din, Brežice 7.50 din, Novo mesto 7 din, Ljubljana 9—9.50 din, Kranj 8.50—9.50 din kg žive teže.

Debele svinje (špeharji). Lemberg 13 din, Brežice 10 din, Novo mesto 8.50 din, Ljubljana 10

imam denarja več, kakor si ljudje mislijo. Od rojstva sem nesrečen, za nič na svetu, ne vem ne za očeta ne za mater. To me je bolelo, hotel sem biti človek kakor drugi, miren, dober človek. Trdno sem veroval, da me more rešiti le ena sama duša na tem svetu — Lončaričeva Mara iz Jelenja. Ne vem, kako je prišlo to name, ali tako je in moja misel se ne bo nikoli spremenila. Da bi jo dobil, sem si izmislil razne zanke in mreže. Hotel sem najprej dobiti njenega očeta Martina v svojo pest, da bi mi bil dolžnik, pa da bi dobil hčer. Prišli so mi slabi tovariši in so mi slabo nasvetovali. Martinu je poginila živina, Martinu je pogorel hlev — to veste — a vse to zaradi mene. Res je, nisem jaz tega storil niti nisem za hudobijo prej vedel, prisegam vam na živga Boga, ki tu pred menoj stoji, toda bilo je zaradi mene in greh pada na mojo dušo. To je bilo tako prirejeno, da bi postal Martin siromak, da bi se omeščal, to vse je bilo zaradi Mare. Toda ko sem videl oni ogenj in ono bedo in one solze, me je pograbilo nekaj za srce in preklel sem sebe. Hotel sem vse popraviti. Dajal sem Mari ves svoj denar, sebe, dal bi bil svojo dušo, svojo kri. Ni hotela, ker je drugega ljubila. Vidite, kar je nesreči namenjeno, ne more nesreči uiti. Zdaj je srečna in Bog jo blagoslovi! Ampak jaz tega dolga ne smem na svoji duši pustiti. Nate, tu v tem papirju je osem sto goldinarjev. Moji so, niso ukradeni. To moram Martinu dati, ker je

zaradi mene trpel mnogo škode. Prosim vas, gospod, storite to za mojo grešno dušo! Ko mine leto dni in če mene tedaj ne bo nazaj, vedite, da me ni več! Tedaj pokličite Martina in Maro na sodišče in dajte jima ta denar in povejte jima, kar sem vam rekel. Prosite ju v imenu križanega Jezusa, naj vzameta denarje, naj jih obrneta za Marinega sina, in da moja duša ne bo imela mira, če denarja ne sprejmeta! Želim jima vsako srečo, samo naj vsako leto na moj god pomoli družina za mojo grešno dušo in naj tudi sina naučijo zame moliti! Tako je govoril Luka. jaz sem ga še opominjal, on pa je položil denar na mizo in mi je rekel zbogom in je šel. Minulo je leto, tukaj imata denar in recita z menoj: Bog se usmili Lukove duše!»

Od onega dne molijo srečni ljudje v Pavlekovičevi hiši vsako leto na Lukeževo za berača, zaradi katerega so dosti hudega pretrpeli, ki pa je hudo pošteno popravil, in mnogokrat se meša v molitev solzica...

★

Bil je mrzel zimski dan, zrak se je kadil od mraza, sonce je žarelo skozi to belo meglo kakor rdeča razbeljena krogla, povsod je ležal visok, s trdo skorjo pokrit sneg, po vseh lužah in potočkih se je bleščal led, tudi sama reka Sava je tekla pod ledom; ves svet je zamrznil, komaj si mogel dihati.

stozidarji po svetu povzročila dokaj nevolje, ki zavzema vedno ostrejša oblika. Zelo močna skupina neruskih prostozidarjev namreč dolži Moskvo in ji očita, da je s to zvezo izdala mednarodno prostozidarstvo in svobodomiselstvo ter grozi, da bodo njeni predstavniki odložili vsa častna mesta v predsedstvu internacionale. Sovjetski brezbožniki pa zahtevajo od svojih tovarišev po inozemstvu, da morajo brezpogojno opustiti vsako kritiko sovjetske zunanje politike; ako bi se obotavljali ugoditi tej zahtevi, jim bo zveza brezbožnikov uknila vse podpore, ki doslej niso bile skromne.

V 19. stoletju je bilo približno 364 potresov, vsak izmed teh je zahteval povprečno 4000 smrtnih žrtev.

(Konec sledi)

do 11 din, Kranj 9.50—11.50 din, Zagreb 10.50 do 12 din kg žive teže.

Svinjsko meso. Brežice 14 din, Novo mesto 14, Ljubljana 18—20 din, Kranj 14—18 din kg.

Slanina. Brežice 16 din, Novo mesto 18 din, Ljubljana 16—18 din kg.

Svinjska mast. Brežice 21 din, Novo mesto 22, Ljubljana 21—22 din, Kranj 20—22 din kg.

Svinjske kože. Brežice 8—10 din, Novo mesto 14 din, Ljubljana 10 din, Kranj 8 din kg.

Konji

V Zagrebu lahki 4000—6000 din, srednji 6000 do 10.000 din, težki 10.000—14.000 din par; bolj težka žrebata 1200—2200 din komad; konji za klanje 2—4 din kg žive teže.

Tržne cene

Žito. Umetno sušena koruza 170—172 din, času primerno sušena 160—162 din; južnobanatska pšenica 200—202 din, gornjebačka pa 210—212 din; bački in sremski ječmen 180—185 din, bački, sremski in slavonski oves 170—172 din, bačka rž 170—172 din, prekmursko proso 220—230 din stot v vagonskih pošiljkah.

Mlevski izdelki. Banatska pšenična moka Og 320—330 din, bačka pšenična moka Og 320—330 din, bačka pšenična moka št. 2 300—310 din, bačka pšenična moka št. 5 280—290 din, bačka pšenična moka št. 6 260—270 din, debeli pšenični otrobi 145—150 din, drobni pšenični otrobi 135 do 140 din stot v vagonskih pošiljkah.

Krma. Seno: sladko 100—110 din, polsladko 95 do 105 din, kisló 80—90 din stot, prešano v bale. V Brežicah je bilo seno po 125 din, Novo mesto 125 din, Ljubljana 100 din stot. — Slama: 60 do 70 din stot prešana v bale. Brežice 40—50 din, Novo mesto 50—55 din, Ljubljana 30 din stot.

Krompir. Oneida 170—180 din, pozni rožnik 170—180 din, rani rožnik 170—180 din, kresnik 170—180 din stot, železniška postaja.

Fižol. Ribničar 500—550 din, prepelčar 550 do 640 din stot.

Drva. Brežice 100 din, Novo mesto 70—80 din, Ljubljana 125 din, Kranj 115 din—125 din, Zagreb 110—130 din kubični meter.

Mleko. Brežice 1.50 din, Novo mesto 2 din, Ljubljana 2.25—2.50 din, Kranj 2—2.25 din liter.

Surovo maslo. Brežice 36—40 din, Novo mesto 34 din, Ljubljana 34 din, Kranj 33 din kg.

Jajca. Brežice 1.50 din, Novo mesto 75 par, Ljubljana 1 din, Kranj 1.50 din komad.

Med. Brežice 18 din, Novo mesto 20 din, Ljubljana 18—22 din, Kranj 22—24 din kg.

Vino. Navadno: Brežice 4.50 din, Novo mesto 4 din liter pri vinogradnikih.

Sejmi

26. marca svinjski: Ormož, Središče (nam. 25.); tržni dan: Dolnja Lendava; goveji: Rakičan, Sv. Lenart v Slov. goricah (nam. 25.); živinski in kramarski: Dobova, Teharje — 27. marca svinjski: Celje, Ptuj, Trbovlje; živinski in kramarski: Dolnja Lendava — 28. marca tržni dan: Turnišče; živinski in kramarski: Gornja Lendava — 30. marca svinjski: Brežice, Celje, Trbovlje.

Kodravost na vinski trti in obramba proti njej

Lani sem opazil, da je pomladi del trsov odganjalo veliko bolj počasi kot drugi, mladice so se razvijale počasi in so ostale krajše, medčlenki so bili kratki, tako da so imeli ti trsi nekaj grmičast izgled. Pozneje so pričele mladice sicer rasti, ostale pa so vedno nekako krčljave. Tudi listje na teh trslih ni bilo kot navadno, temveč je bilo kot zgrbančeno. Menda je to neka bolezen, ki jo imenujejo kodravost vinske trte. Prosim, da mi poveste, kako se pred kodravostjo vinske trte branimo. — A. N. v P.

Odgovor. Kodravost na vinski trti povzročajo majhne živalice iz vrste pršic, ki so komaj eno desetinko milimetra velike. Zato jih s prostim očesom tudi ne moremo videti. Živalice prezimujejo na trslih, in sicer okoli mesta, kjer so pogotič lani mladice iz očes. Čim pričnejo pomladi odganjati očesa, se preselijo pršice na mladice in pričnejo v njih sesati sokove. Zaradi tega se razvijajo mladice slabše in ostanejo krčljave, trsi pa imajo grmičast izgled. Pozneje gredo tudi na liste, sesajo sokove iz njih in povzročajo njihovo kodravost. Listom se zavijajo robovi navzdol, v sredini pa opazimo majhne svetle pike. To so mesta, na katerih sesajo pršice. Pozneje si vinska trta navadno spet opomore in dobro požene, opazimo pa meseca julija ponovno navedene znake, rast pa spet peša. Jeseni potujejo pršice z enoletnih rozg na dvoletni, oziroma na stari les, se tam skrivajo pod skorjo in prezimijo.

— Branimo se pred navedenim škodljivcem tako, da trse, kjer smo lani opazili navedene poškodbe, sedaj po rezi, preden očesa poženejo, dobro namažemo ali temeljito poskropimo z 20—25% žvepleno-apneno brozgo ali s 3% solbarom. Žvepleno-apneno brozgo si pripravimo tako, da razredčimo žvepleno-apneno brozgo običajne gostote s tremi ali štirimi deli vode, 3% solbar pa tako, da raztopimo 3 kg tega sredstva v 100 litrih vode. Vinogradniki pravijo, da je najboljši čas za to delo takrat, ko pričenejo očesa nabrekati. Takrat namreč škodljivca najsigurneje uničimo. Pozneje, ko so na trti že poganjki, smemo uporabljati le 3% žvepleno-apneno brozgo ali 1% solbar. S takimi raztopinami škropimo lahko trte tudi poleti med rastjo, če opazimo, da nam je pričela pršica takrat zelene dele trsov napadati. Poleti škropimo najbolj zelene dele trte in pa listje posebno na spodnji strani, kjer živalice sesajo sok. Pozimi najbolj temeljito škropimo ona mesta, kjer rastejo mladice iz starega, oziroma iz dvoletnega lesa. Ako smo opazili kodravost poleti, moramo, čeprav smo škropili že proti njej poleti, obvarovalno škropljenje ponoviti še v prihodnji pomladi, ker je popolnoma uspešno zatiranje mogoče le takrat, ko je trta brez zelenih poganjkov. — Z isto obrambo si pomagamo tudi proti listni pršici, ki jo opazimo na spodnji strani listov kot belo prevleko, pa tudi proti rdečemu pajku. Pri poletnem zatiranju uporabljamo lahko tudi tobačni izvleček z mazavim milom kakor proti listnim ušem na sadnem drevju.

Odprava srbečice pri svinjah

Garje ali srbečica je nalezljiva bolezen in jo razširjajo male živalice, pršice ali grinje imenovane. Te s prostim očesom nevidne zajedavke

žive na koži, oziroma se zarijejo vanjo in pijejo sok iz nje. Te zajedavke povzročajo kožne izpuščaje ali mozolčke in na ta način ranijo kožo. Njih delovanje živali srbi in radi tega ne miruje, temveč se neprestano grebe in praska ob razne predmete ter si povzroča praske in kraste. Glavni znak srbečice je vedno izpuščaj na koži, srbež in grebenje. Pri grebenu se posamezne grinje odločijo od bolne živali, na kateri so se dosedaj nahajale, in pridejo na drugo, ki jo s tem tudi okužijo. Tako je mogoče v kratkem času okužiti vse živali enega svinjaka. Ako hočemo garje odpraviti, moramo uničiti povzročitelje. Zdravila je treba čvrsto vdrgniti v kožo in to delo ponoviti dnevno skozi osem dni, nato pa žival okopamo s toplo vodo, kateri pridenemo kakšno razkuževalno sredstvo. Ker pa z enoturnim zdravljenjem navadno ne moremo popolnoma zatreti vseh zajedavk, ponovimo zdravljenje po nekaj časa (5 do 6 dneh).

Pred vsakim zdravljenjem namažemo kožo z namiznim ali olivnim oljem, drugi dan pa z milnico od mazavega mila. Ko se koža posuši, potem ji šele vdrgnemo zdravilo, ki obstoji navadno v 5—10% raztopini kreolina. Pri obolenju posamezne živali se uporablja z uspehom tudi mešanica terpentinskega olja in žveplene cveta (1:8) kot mazilo. Če hočemo, da bo zdravljenje uspešno, moramo razkužiti tudi prostor, kjer žival stoji, in vse predmete, ki so prišli z njo v dotik. Paziti tudi moramo, da se z bolno svinjo ne družijo zdrava, kajti srbečica se kaj kmalu prenese. Dobro je tudi, da se še na videz zdrave svinje enkratno umijejo s kakšnim razkuževalnim sredstvom, preden obolijo. Pri vseh hujših primerih se priporoča, da se pokliče pravočasno živinodržavnik, ki bo vse potrebno ukrenil in preprečil večjo izgubo.

Razgovori z našimi naročniki

Dovoljenje za prodajo tobačnih izdelkov. J. H. Trg. Ako želite doseči dovoljenje, da bi v domači vaši prodajali tobačne izdelke, znamke, koleke, razglednice, morate napraviti prošnjo na »Prodajno monopolno nadzornišvo v Zagrebu«. V to svrhu si nabavite tiskovino pri bližnji finančni kontroli ter jo izpolnite. Priložiti boste morali navedeno spričevalo, potrdilo, da ste plačali predpisane davke, ter potrdilo, da niste kaznovani radi takega monopolskega prestopka.

Plačilo odvetniških stroškov za polnoletnega sina. A. E. Zatrjevanje odvetnika, da ste Vi dolžni plačati odvetniške stroške, ki so nastali z neko tožbo, ki jo je imel Vaš polnoletni sin, ni pravilno. Vi ste za polnoletnega sina dolžni dati le to, kar je potrebno za njegovo nujno vzdrževanje, ako bi sin slučajno ne mogel sam sebe preživljati. Niste pa dolžni plačati stroške odvetnika, ako si je odvetnika najel sin sam brez Vašega dovoljenja, odnosno če niste v naprej izjavili odvetniku, da jamčite za plačilo stroškov Vi. — Glede Vašega otroka se obrnite na zdravnika.

Delitev skupne njive. Š. K. Na dražbi ste kupili solastninski delež (ideelno polovico) njive in bi radi njivo v naravi delili, pa lastnik druge polovice s tem ne soglaša. — Razdružitev skupnosti lahko predlagate pri pristojnem okrajnem sodišču v nepravdnem postopku. V to svrhu se oglasite na kak uradni dan pri sodišču, kjer bodo Vaš predlog sprejeli na zapisnik. Priložiti boste morali zemljiškoknjižni izpisek o vpisih lastnine in ev. služnostih in drugih pravicah. Ako se o načinu delitve ne bo dala doseči poravnava, bo odločilo sodišče na Vaš predlog, da se naj vrši delitev v naravi. Ako ta delitev ne bi bila mogoča, bi se skupna njiva prodala, izkupiček pa razdelili. Seve bi kot kupec (druge ideelne polovice) lahko nastopil tudi Vi. — Enako lahko sodišče v nepravdnem postopku na Vaš predlog odloči o vprašanju rednega upravljanja in ukoriščenja skupne njive.

Nedoleten sin bi rad v Francijo na delo. U. Š. Okrajni načelnik daje dovoljenja za potovanje v inozemstvo po svobodnem preudarku in k temu ni primoran. Dobro bi bilo, da se Vi ustno ali pisno obrnete nanj z zadevno prošnjo in mu obrazložite vse, kakor ste nam.

Preja domačega prediva. A. V. Radi bi vedeli za kakšno tovarno, ki bi vzela v prejo domače predivo in ki bi Vam stala tudi platno. Obrnite se na sledeče tovarne: Industrija platnenih izdelkov d. d. Jarše, p. Domžale; »Motvoz in platno« d. d. Grosuplje pri Ljubljani; Siegel in drug, družba z o. z., Ljubljana, Zgornja šiška.

Plačilo za delo na posestvu sestre. Sv. B. Ako ste na posestvu sestre več let delali kot hlapec, ne da bi se pogodili, koliko plače boste dobivali, pač pa sta Vam sestra in svak obljubila, da Vam bosta že kaj dala, tedaj se šteje, da je bilo pogojeno primerno plačilo. Upravičeni ste zahtevati tako plačilo, kakor ga dobivate v dotičnem okraju drugi hlapci za enako delo. Kake posebne nagrade za delo, katerega ste opravili v sadonosniku, niste upravičeni zahtevati, ker je smatrati, da spada k ostalim delom na posestvu. Zahtevak na plačilo mezde iz službenih pogodb zastara že v treh letih! Potemtakem boste mogli zahtevati primerno doplačilo le za zadnje službeno leto, ako sta minuli že dve leti, odkar ste od sestre odšli. Lahko bi sicer zahtevali doplačilo za vsa leta, a ako bi sestra ugovarjala zastaranje, bi Vam sodišče prisodilo primerno doplačilo le za čas, od katerega se niso minula tri leta.

Upnik zahteva plačilo štirih obrokov zaščitnega dolga. J. B. Ker ste novo zadolžnico podpisali že junija 1938, ste dolžni plačati že štiri obroke. Odplačilo v avgustu 1932 je sicer odbiti od znižanega dolga, ne velja pa kot plačilo obrokov. Pač pa je znesek, ki ste ga plačali 1937, vpoštevati že na račun obrokov, čeprav ga upnik v novi zadolžnici ni tako upošteval. Predpisi uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov se namreč ne morejo s pogodbo izpreminjati v dolžnikovo škodo. Zato smete naknadno zahtevati pravilni obračun (obroki bodo nekaj večji, ker jih bo izračunati od zneska dolga brez odbitka plačila iz leta 1937.) ter smete od vsote štirih obrokov odšteti znesek, plačan leta 1937. Vprašanje, kdaj je novo zadolžnico podpisal Vaš sodožnik, ni važno za Vas. Ako je upnik pokrenil postopek za izmenjavo stare dolžniške listine z novo tudi zoper sodožnika še pred 2. marcem 1939, tedaj mora sodožnik plačati štiri obroke neglede na to, da je novo zadolžnico podpisal šele februarja letos. Ako pa je morda upnik pokrenil omenjeni postopek zoper sodožnika šele po 2. marcu 1939, tedaj je sodožnik dolžan plačati le tiste obroke, ki zapadejo od sledečega 1. novembra naprej.

Zmanjšanje prebogo izgovorjenega prevžitka. M. A. Ko ste se poročili, ste prevzeli posestvo od staršev svoje žene. Pri prevzemni pogodbi so si starši izgovorili zelo bogat prevžitek. Izjavili so takrat, da ne bodo vsega tega zahtevali, kar so si dali zapisati, dokler bi živela Vaša žena — njuna hčerka. Le v slučaju, ako bi se Vi na novo poročili, tedaj da bi jim morali dati ves prevžitek, kakor je bil zapisan. Vzlic tej obljubi pa starši zahtevajo od Vas do zadnjega vse zapisane prevžitkarske dajatve ter Vas celo tožijo.

ako ste v zaostanku, ter vodijo zoper Vas izvršbe. Vprašate, kam naj se obrnete, da bi dosegli znižanje prevžitka. — Ako je res, da so starši izjavili, da naj velja zapisan prevžitek le v slučaju, ako bi se Vi zopet poročili, tedaj morate ta odgovor zatrjevati in seve tudi dokazati v pravdi, v kateri bi starši od Vas zahtevali tiste prevžitkarske dajatve, glede katerih smatrate Vi, da jih Vam sedaj še ni treba dajati. Ako sodišče od Vas zatrjevanega dogovora ne bo smatralo za dokazanega, boste žal morali dati staršem vse, kar je zapisano in ni sredstva, odn. oblasti, ki bi mogla prisiliti starše, da bi svoje zahtevke zmanjšali. Mogli bi Vi kvečjemu spodbijati pogodbo, sklenjeno s starši glede dajanja prevžitka, radi prikrajšanja nad polovico. Z ozirom na sodnijsko cenitev prevzetega posestva bi bila prikratba nad polovico podana, ako bi sodni izvedenci oddali mnenje, da znaša vrednost vseh prevžitnih pravic obeh staršev več kakor 664 din mesečno. V tem slučaju bi smeli Vi pogodbo spodbijati, morali bi pa potem vrniti posestvo staršem, starši pa Vam to, kar ste za posestvo izplačali njim in svaku. Ako pa bodo prevžitkarske pravice vredne le 664 din, odn. manj, ne morete ničesar ukreniti. — Ako imata starša vknjižene na prevzetem posestvu svoje prevžitkarske pravice in bi hoteli Vi odprodati del posestva, bi mogli starše prisiliti k dovolitvi bremen prostega odpisa prodanega dela posestva le, ako bi nudil ostali del posestva staršem pupilarno varnost za izpolnitev njih prevžitkarskih zahtevkov. Varnost pa je le tedaj pupilarna, odnosno zakonita, kadar po zavarovanju, vračunši morebitna poprednja bremena, hiša ni obremenjena nad polovico, posestvo na kmetih ali zemljišče pa ne nad dve tretjini svoje prave vrednosti. Okolnost, da imata preužitkarja še gorice, les in njivo ter živita v izobilju, Vaši otroci pa nimajo niti potrebnega, pri presoji predmetne zadeve žal ne pride v poštev.

20 letnik bi rad takoj k naboru. Š. L. Vaš sin, ki bi rad takoj šel na nabor, naj napravi zadevno prošnjo na poveljstvo pristojnega vojaškega okrožja. Privoliti mora Vaše dovoljenje, da sme že sedaj nastopiti vojaško službo. — Iz katere vrste orožja bi bilo najlažje priti k orožništvu, ne vemo, domnevamo pa, da iz pehote. Sinova, ki že služita, lahko že proti koncu vojaške službe napravita prošnjo za sprejem k orožništvu. Kateri bo preje sprejet, ne moremo prerokovati.

Član hranilnice. S. F. Ste član Posojilnice, zadruge z neomejeno zavezo. Radi bi izstopili iz zadruge, pa pravijo, da tega ne morete, marveč da morate ostati član še naprej. — Pri zadrugah, ki zaprosijo za odložitve plačil ali za sanacijo, traja zaveza zadrugnika, čigar članstvo je prestalo izza dne zaprosene odložitve plačil ali sanacije, ves čas, dokler traja sanacija, ne glede na drugačne določbe zakona ali pravil. Vendar se pri zadrugah z neomejeno zavezo pretvori zaveza v omejeno, in sicer v višini desetkratnega zneska podpisanih deležev, pri čemer pa znesek iz zaveze ne sme biti manjši od 1000 din. Potemtakem traja jamstvo zadrugnikov pri zadrugah z dovoljenim odlogom plačil ali sanacijo ves čas, dokler se zadruge koristijo z zaščito. Dokler traja odlog plačil ali sanacija, se zadrugni deleži ne morejo ne izplačevati, ne prenesti na račun vlog in drugih obvez zadruge. Iz tega vidite, da iz zadruge sicer lahko izstopite, vendar Vam pa ne smejo zadrugnih deležev izplačati, niti Vaše jamstvo ne preneha, dokler se zadruge koristi z zaščito.

Izterjava vplačanega zadrugnega deleža. M. Z. Odgovor na Vaše vprašanje boste našli v odgovoru: Član hranilnice. Š. F.

Prevzem posestva s starimi dolgi in zaščito. J. B. Prevzeli ste od stranke, s katero niste v nikakem sorodstvu, posestvo z dolgi, nastali mi od leta 1927 naprej. Vprašate, ali se lahko poslužite zaščite po uredbi o likvidaciji kmetjskih dolgov. — Zaščita Vam žal ne pripada. — V kolikor zahtevajo upniki obresti za nazaj od leta 1934, Vas opozarjamo, da posamezne obrestne terjatve zastarajo v treh letih. Čeprav bi bile vknjižene obresti (brez kapitalizacije) za več nego tri leta nazaj, niste dolžni plačati več nego le triletno obresti. Kaj drugega bi bilo, ako bi bila Vaša prednica v teku zastaralne dobe obljubljala plačilo — potem bi od obljube naprej tekla nova triletna zastaralna doba. Izvensodno terjanje samo še ne prekine zastaranja, marveč se zastaranje prekine šele z vložitvijo tožbe. Obresti bi bilo plačati za tri leta nazaj od dneva vložitve tožbe pri sodišču. Zastaranja morate v pravdi izrecno ugovarjati.

Pismo iz pasje kolibe

(Iz dnevnika malega poredneža)

Takrat sem bil v tretjem razredu ljudske šole.

Kadar me je oče vzel s seboj v trg k stricu, sem vedno imel sitnosti s sosedovim oknom.

Stričeva ulica je bila v Glavni ulici; pročelje je bilo obrnjeno proti ulici.

Pri stricu sta stanovala dedek in babica, ki me je vedno pričakovala s črnim sladkorjem. Takega sladkorja nisem maral, a tega, ki mi ga je babica dajala, sem vedno z velikim užitkom polizal. Zakaj, ne vem.

Ker mirovati nisem mogel, sem po dvorišču hodil okrog in tuhtal, kaj bi počel.

Najprej sem zagledal črta, ki je imel svojo kolibo na koncu dvorišča. Pes se je leno stegoval na tleh in ni bilo videti, da bi se hotel igrati z menoj. Drugo igračo sem moral iskati.

Naenkrat sem zagledal okence na zadnji steni sosedove hiše. Veliko je bilo kakih dvajset kvadratnih centimetrov.

Segel sem v hlačni žep, privlekel iz njega pračo. Vanjo sem dal okrogel kamen, pomeril in sprožil. Zaslišal se je žvenket in v naslednjem trenutku ni bilo o oknu ne duha ne sluha.

To zabavo sem si privoščil pri vsakem obisku. Za njo je vedela samo moja mala sestrična, stričeva hčerka.

Sosed ni mogel pogruntati, kdo tolikokrat razbije njegovo okno. Nekoliko je sumil, da bi jaz mogel biti ta nepridiprav, ker je okno vedno takrat bilo strto, ko sva midva z očetom bila pri stricu na obisku.

Ob zadnjem obisku se je hotel prepričati, ali je njegova sumnja pravilna. Skril se je na podstrežje in je tam oprezoval.

Ko je steklo zažvenketalo, je pritekel na stričvo dvorišče in zavpil:

»Kdo je ubil moje okno?«

Jaz sem tajil, toda sestrična me je izdala.

Nato mi je zapretil:

»Le počakaj! Očetu bom povedal, kak tič si!«

Potem je odvihral.

Jaz pa sem napadel sestrično:

»Ti Judež! Ti si me izdala!«

Sedaj pa je stric prišel na dvorišče. Ko je videl, kako bunkam sestrično, je zakričal nad menoj:

»Ti falot! Boš takoj izpustil Anico! Le čakaj!«

Moje korajže je bilo konec. Zbežal sem in se skril v Črtovo kolibo. Upal sem, da me tam ne bodo iskali.

Res me niso iskali. Čas pa je medtem potekal. Poldne je že bilo in iz hiše se je slišalo žvenketanje krožnikov, čim glasnejše je bilo, tem bolj sem postajal lačen. Vedel sem, da bo za obed tudi doboševa torta. To sem imel najrajši. Ko je moj oče prišel, je dekla nesla v obednico juho. Sledile so druge dobrote. Meni so se cedile sline.

Dalje nisem mogel vzdržati. Iz koledarčka sem iztrgal list in nanj sem napisal sledeče pismo:

»Dragi oče! Jaz sem v pasji kolibi. Ne upam si iti v sobo, ker sem s pračo razbil sosedovo okno. Če me boš branil, bom prišel noter. Prosim za odgovor! Tvoj sin Tonček.«

Na koncu sem še pripisal: »Kos doboševe torte mi prihrani!«

Pismo sem privezal Črtu na vrat. Pes je odšel, a se več ni vrnil.

Kdo je dobil v roke pismo, še danes ne vem. Samo to vem, da me tudi popoldne niso iskali in sem si šele zvečer upal iz pasje kolibe, ko sem videl, da je naš voz naprežen.

Tudi tedaj me niso vprašali, kje sem bil. Razen črnega sladkorja tisti dan nisem nič jedel. Vso pot sem bil žalosten in sem obljubil, da bom drugič bolj previden.

Obljubo sem izpolnil.

Pri naslednjem obisku sem ves dan pustil sosedovo okno pri miru in sem ga šele takrat

razbil, ko smo se že domov odpravljali. Tako sem imel užitek pa tudi nič hudega se mi ni zgodilo...

SMEJTE SE!

V kavarni

Gost: »Natakar, ali je oni tujec opazil, da sem sedel na njegov klobuk?«

Natakar: »Seveda je opazil, saj si je vzel vašega!«

Vendar ga je minila potrpežljivost

O angleškem kralju Jakobu I. pripovedujejo, da je bil zelo potrpežljiv. Nekoč pa je vendar bilo njegove potrpežljivosti konec.

Muha mu je sedla na obraz. Kralj jo je trikrat mirno odgnal. Ko je četrta sedla na obraz, je nekam razdražen dejal: »Tri obsežna kraljestva imam. Ali nimaš v njih drugod prostora ko na mojem nosu?«

General Lavdon in pesnik Fürchtengott

General Lavdon in pesnik Fürchtengott sta se nekoč srečala v Karlovih Varih. Lavdon je vprašal pesnika:

»Prosim vas, gospod profesor, povejte mi, kako ste mogli napisati toliko veselih stvari; kadar vas takole gledam, mi to ne gre v glavo.«

Pesnik je smehljaje odgovoril: »In povejte vi meni, gospod general, kako je mogoče, da ste dobili bitko pri Kolinu; kadar vas gledam, tega ne morem razumeti.«

*

Obiskovalec (znancu, ki je iz strahu pred svojo »boljšo« polovico splezal na omaro): »Glej, glej! Ti si vendar izvrsten plezalec! Takoj moraš pristopiti h gasilnemu društvu!«

*

UGANITE!

V katerem primeru je dvakrat dve šest?

($\pi\alpha\epsilon\upsilon\mu\epsilon\delta\ \mu\epsilon\tau\alpha\delta\upsilon\sigma\ \Delta$)

Koliko fižolov gre v en lonec?

($\text{No}b\epsilon\delta\epsilon\eta, \text{ke}r\ \text{jih}\ \text{n}i\ \text{j}i\ \text{m}o\upsilon\alpha\tau\alpha\upsilon\ \text{n}o\tau\epsilon\ \text{d}\alpha\tau$)

S čim se konča dan in s čim začne noč?

($\text{S}\ \text{č}r\text{k}o\ \text{n}$)

Zakaj ne govorijo ribe?

($\text{K}e\text{r}\ \text{bi}\ \text{j}i\text{m}\ \text{s}i\text{la}\ \text{v}o\text{d}a\ \text{v}\ \text{u}st\alpha$)

V katere sode ne moremo več vina natočiti?

($\Delta\ \text{p}o\text{l}n\epsilon$)

*

POIŠČITE!

Kje je palček, ki je izpil vodo?

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH
CENIK ZASTONJ!

NAJVEČJA DOMAČA
TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

Sternmecki
CELJE 24

URE, HARMONIKE,
KOLESA, TORBICE, FOTO APARATI, KOVČEGI, NAHRBTNIKI, PORCELAN, STEKLO

Naznanila

Št. Janž na Dravskem polju. Prosvetno društvo priredi na Veliko noč po večernicah igro »Gosposka kmetija«.

Sadjarji iz okolice Sv. Lenarta v Slov. goricah se opozarjajo na tridnevni sadjarski tečaj, ki ga prireja delegat »Prizada« za pospeševanje sadjarstva v Mariboru. Tečaj prične v torek, 26. marca, zjutraj in konča v četrtek, 28. marca, popoldne. Predavanja bodo v dvorani gostilne Narodni dom pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Brezplačno!

Sv. Lenart pri Vel. Ned. Prosv. društvo vprižori na vel. ponedeljek v šoli »Dva para se ženita«. Sv. Tomaž pri Ormožu. Na velikonočni ponedeljek vprižori cerkveni pevski zbor v društvenem domu igro v treh dejanjih: »Adelajda, koroška roža, ali traberski meni«. Sv. Vid pri Ptuj. »Gosposka kmetija« je naslov igri na velikonočno nedeljo po večernicah v Slomšekovem domu.

Ljudski oder v Mariboru priredi na velikonočni ponedeljek in belo nedeljo ob 17 v dvorani Združene gosp. banke igro »Izgubljeni sin«. Videm ob Savi. Prosvetno društvo vprižori na belo nedeljo ob 15 igro »Naša kri«.

Črešnjevec pri Slov. Bistrici. Prosvetno društvo vprižori na velikonočni ponedeljek popoldne v Slomšekovem domu igro »Divji lovec«. Ptuj. »Gosposka kmetija« je naslov igri na velikonočni ponedeljek v šoli ob 15 »Graničarje«.

MALA OZNANILA

SLUŽBE:

Ekonom, četudi brez kmetijske šole, samski, priden, trezen, vešč eventualno tudi hmeljarstva, dobi službo takoj na večjem posestvu. Ponudbe upravi »Slov. gospodarja« pod »Savinjska dolina 441«.

Iščem nakupovalce lesa. Novak Franjo, Maribor, Jurčičeva 6. 418

Močno, zdravo kuhinjsko dekle sprejme kavarna »Švicarija«, Dobrna pri Celju. 424

Ofer se takoj sprejme, tri delovne moči, za poljsko delo in oskrbovanje živine. Na Ranci 2, Pesnica. 447

Sprejemem viničarja z več delovnimi močmi. Cizerl Franc, Velovlak 21, Moškanjci. 445

Mizarskega vajenca sprejemem. Karel Hojs, Gor. Radgona. 463

Sprejemem delavsko družino za poljedelstvo. Pilz, Pesnica. 389

Zakonski par išče majhno majerijo ali kaj sličnega. Vajen vsakega dela, tudi konj. Jagušič A., Ranca 30, p. Pesnica. 448

Sprejemem ofra. Naslov v upravi. 454

Hlapca, zanesljivega in treznega, za stalno službo, sprejme Kirbisch, Sv. Trojica, Sl. gor. 461

Sodarske pomočnike sprejme takoj pri prosti hrani, stanovanju in dobri plači Fran Repič, sodar, Ljubljana, Trnovo. 457

Zanesljiv viničar, 2—3 delovne moči, se takoj sprejme. Rogina, Čreta 11, Slivnica pri Mariboru. 450

POSESTVA:

Majhno in veliko stanovanje se odda v najem. Tudi zemlja na razpolago, koliko se potrebuje. Proda se pet voz kostanjevega listja. Franc Golob, Podvinci 39, Ptuj. 462

300 din nagrade, kdor preskrbi dobro viničarji ali večje posestvo v najem. Naslov v upravi. 429

Kupim ali vzamem v najem majhno posestvo v bližini Maribora. Naslov v upravi. 431

Nova hiša se proda z velikim vrtom po ugodni ceni. Poizve se pri g. J. Skaza v Dobrovi 186, pošta Hoče. 426

V najem dam takoj posestvo za več let. Pogoji se zvedo pri hiši. Vsak lahko osebno pogleda posestvo Osek št. 45. škof Martin-Liza, Sveta Trojica v Slov. goricah. Na pisma ne odgovarjam. 421

Ugodno se proda manjše posestvo, vinograd, sončna lega. Plansteiner, Trnovlje-Celje. 419

Lep vinograd se proda. Vprašati Marija Štuber, Zg. Volččina, Sv. Rupert, Slov. gorice. 439

Proda se hiša v Račah, 2 večji in 2 manjši sobi, veža, kuhinja, shramba, gospodarsko poslopje pod eno streho. Električna. Pralnica in shramba na dvorišču. Orana zemlja in travnišče pri hiši. Vpraša se pri Jarc, Rače. 440

Manjše posestvo, do 30.000 din vrednosti, po možnosti skupaj, blizu ceste, kupim med Konjicami in Mariborom. Ponudbe sprejema Marija Štunf, Breznica, p. Poljčane. 451

Lepa parcela, velika, med državno cesto in reko Bolsko v Brodeh pri Vranskem, se proda s poslopji, bivša žaga, z vodno koncesijo, zraven je električni vod visoke napetosti. Posestvo je zelo primerno za preureditev v žago ali tovarno ali kak obrat v večjem obsegu. Poizve se pri notarju Horvat Janku na Vranskem. 458

RAZNO:

Redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Vitanju se vrši 25. marca 1940 ob 14. uri v uradnem prostoru s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega obnega zbora; 2. Čitanje revizijskega poročila; 3. poročilo načelstva in nadzorstva; 4. sprememba pravil po novem združnem zakonu; 5. odobritev računskega zaključka za leto 1939; 6. služajnosti. Ob nezadostnem številu zbranih članov se vrši pol ure drugi občni zbor ob vsakem številu navzočih članov. 459

Prodajam spalnico, javorjev les, malo rabljena, po zelo ugodni ceni. Žagar Marija, Rajhenburg 36. 444

Nogavice (lastni izdelki, znižane cene), pletenice, perilo, kombineže, volna, rute, odeje, koce, platno, obleke itd. Trgovina »Mara«, Oset, Koroška cesta 26 (po leg tržnice). 442

Cepljeno trsje in korenjake prodaja Turin, Modraže, p. Studenice pri Poljčanah. 362

Kupujem hrastove doge, plačam takoj. Sodarstvo Sulcer, Maribor, Vojašniška 7. 453

Veveričje in druge kože od divjačine kupuje po najvišji ceni Ivan Ratej, trgovec, Slov. Bistrica. 455

Kupim star bicikel. Rojko, Hotinja vas 76, p. Slivnica. 449

Visoko breja krava na prodaj. Zenkovič, Razvanje, Pivola 6. 460

Cepljeno trsje, zajamčeno, laški rizling, rdeča kraljevina, frankinja, kavčina in vkorenjene divjake oddaja koncesionirana trsnica Črešnar, Malahorna, Oplotnica. 456

Imam krasno cepljeno trsje na priporočljivih podlagah. Ložak Štefan, Dobrova 16, pošta Slovenske Konjice. 430

Kolosalno blago

za damske pomladanske plašče se dobi poceni pri TRPINU, Maribor, Vetrinjska 15. 275

KLOBUKI

v najnovejših barvah in oblikah

BOGATAJ JOSIP

Maribor, Gosposka 3

Nizke cene! Strokovna postrežba!
Pred nakupom si oglejte naše izložbe!

MARIBORČANI IN OKOLIČANI!

Nalagajte svoje prihranke pri

MESTNI HRANILNICI V MARIBORU

ki je vaš pupilarno varen zavod.
— Za vse vloge jamči mesto
Maribor z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo.

URADNE URE: dnevno od 9. do 12.

OROŽNOVA ULICA ŠTEV. 2

KLOBUKE

moške po din 42.—, 52.—, 72.—
otroške po din 30.—, 34.—, 42.—

O BLE KE

PERILO, ČEVLJE, NOGAVICE

itd. kupite najugodnejše pri 422

JAKOB LAH

MARIBOR — GLAVNI TRG 2

Vi potrebujete

preden pa kupite, si oglejte veliko izbiro **OBLEK, KLOBUKOV, PERILA, NOGAVIC, PLAŠČEV** itd. v novi modni trgovini

„LAMA“

Maribor, Jurčičeva 4

Prost ogled!

423

MALA OZNANILA

RAZNO:

Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Mariboru kupi večjo količino suhih in polsuhih bukovih drv cepanic. Ponudbe do 15. aprila 1940 na upravo zadruge. 437

Kupujem vsakovrsten rezan les ali v hlodih. Plačam takoj. Novak Franjo, Maribor, Jurčičeva ulica 6. 417

Cepijene trte, dobro razvite, močne rasti, priporočljive za nove nasade in za posajenje starih vinogradov. Cena komad 1 din. Se priporoča: Zel Josip, trsničar, Sv. Trojica, Slovenske gorice. 420

Kupim 3000 komadov vinogradskega kolja proti gotovini ali v zameno za dober jabolčnik. Šepce. Maribor, Grajski trg 2. 438

Drevesca domače česplje po ceni 6 in 10 din, lepa drevesca pri drevesnici Dolinšek, Kamnica pri Mariboru. 408

Prodam 2 kranjska vozička in 1 štajerski koles proti gotovini ali v zameno vina ali jabolčnika. Toplak Gregor, Sv. Martin pod Vurbergom. 396

Vinsko trsje, korenjaki, 100% zajamčeno, dobite pri Dolinšek, Črešnjavec, p. Selnica ob Dravi. Osebo naročite in prevzamete tudi pri Dolinšek, Kamnica pri Mariboru. 322

Cepijene trte, korenjake, ameriksanske ključe in sadno drevje razpošilja v prvovrstni kvaliteti drevesnica Gradišnik, Šmarjeta pri Celju. 218

Priporoča se Kupčičeva drevesnica in trsnica na Ptujski gori! 1600

Prvovrstno trsje raznih sort nudi trsnica Hrastnik, št. IIj pri Velenju. Za razne sadike in pristnost sort se garantira! 366

Cepijene trte, obvarovane od črvov (ogrcov), lepo razvite in dobro ukoreninjene nudi, dokler traja zaloga, I. trsničarska zadruga v Sloveniji, p. Juršinci pri Ptuj. Cenik zastoj! 114

Čunje, krojaške odpadke, star papir, ovčjo volno, dlako arovec, staro železje, kovine, baker, medenino kupi in plača najboljšo: Arbeiter, Maribor, Dravska ulica 15. 11

POZOR! JESEN-ZIMA. Zavoljo preselitve trgovine prodajam zalogo po znižanih cenah, akoravno so cene zavoljo pomanjkanja volne in bombaža poskočile. Vam po lanskih cenah nudim in sicer: Paket Serija R 14—18 m kakor obče znano dobro uporabnih ostankov barhentov in flanelov za obleke in spodnje perilo 128 din. Reklamni paket serija K vsebina 18—22 m boljšega flanela v najlepši sestavi paket 130 din. Nadalje specialni paket ORIGINAL Kosmos D z vsebino 15—18 m Ia. barhentov in prvovrstnih flanelov za izjemno ceno 150 din. Paket serija Z 3—3.20 m dobrega sukna, za moško obleko, damski kostum, damski ali moški plašč in sicer: Z-1 130, Z-2 160, Z-3 200, Z-4 250, Z-5 300 din. Vsak paket poštne prosto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neodgovarjajoče zamenjam! Izrabite ugodno priliko in pišite takoj; navedene cene veljajo samo tako dolgo, dokler zaloga traja. — Pričakujem cenjena naročila in beležim s spoštovanjem Razpošiljalnica KOSMOS, Maribor, Razlagova 24/II. 1529

Za pomlad

Perlo za ženske in moške, lepe bluzice, nogavice, venčke in pajčolane v veliki izbi najceneje pri »VIDA«, Maribor, Koroška cesta 10. 402

Nov redilni prašek za prašice. Za 1 prašico zadostuje samo 1 zavitek za 6 din. Poština povzete za 1, 2, 3 ali 4 zavitke 6 din, od 5 zavitev naprej 12 din.

Prašek za pitanje goveje živine. Pospešuje močno rast in hitro zdebelenje govedi in telet. Veliki zavitek 10 din. Poština povzete za 1 zavitek 6 din, za več zavitev 12 din.

Prašek za pomnožitev in izboljšanje mleka pri kravah ter izvrstno hranilno in redilno sredstvo. 1 zavitek 10 din. Poština povzete za 1 ali 2 zavitka 6 din, od 3 zavitev naprej 12 din.

Konjin povečava pri konjih apetit, jih vzdrži sveže in bistre ter preprečuje najpogostejše konjske bolezni, posebno katar 1 zavitek 10 din. Poština povzete za 1 ali 2 zavitka 6 din, od 3 zavitev naprej 12 din.

Močna esenca Mostin za izdelovanje prvovrstne zdrave domače pijače. 1 steklenica za 150 litrov 20 din. Poština povzete za 1 ali 2 steklenici 15 din.

JABLIN

za izdelovanje domače pijače brez dodatka pravega sadjeva. Zavitek za 50 litrov 20 din, s poštino 26 din.

RUMOL

esenca za izdelovanje rumna z domačo slivovko. Steklenica za 2 l ruma 8 din. Poština 6 din.

Drogerija KANC,
Maribor,
Slovenska ulica

Zaloga v Celju:

Trg. Loibner,
Kralja Petra cesta 17

Zaloga v Ptuj:

Drog. Skočir,
Slovenski trg 11

Nad 21,000.000 knjig

je dosedaj razdelila

Družba sv. Mohorja

Slovenci!

zavedajmo se velikega pomena Mohorjeve družbe, ne zaostajajmo za svojimi predniki in postanimo vsi njeni člani!

Knjižni dar za leto 1940 obsega 5 knjig

KOLEDAR ZA LETO 1941.

VEČERNICE 94. ZVEZEK: JUŽNA ZVEZDA
povest, spisal Jules Verne

KSAVER MEŠKO: MLADIM SRCEM, 4. ZV.

STANKO CAJNKAR: V PLANINAH
ŽIVLJENJE SVETNIKOV, 15. SNOPIČ

Udnina 20 dinarjev

Pogosto je bila izražena želja, naj bi dajali več povesti. Naš letošnji knjižni dar bo obsegal poleg Koledarja dve povesti, eno mladinsko in eno nabožno knjigo

Knjiga za doplačilo:

Dr. Avgust Pirjevec:

KNJIŽNICA IN KNJIŽNIČARSKO DELO
Cena broširanega izvoda 87 din, vez. 99 din

Naj ne bo slovenske družine brez Mohorjevih knjig!

NAROČILA SPREJEMA VSAK
ŽUPNI URAD

Rok za nabiranje udov poteka,
zato se priglasite takoj!

Hranilnica Dravske banovine Maribor

Centrala: Maribor
v lastni novi palači na oglu
Gosposke-Slovenske ulice.

Podružnica: Celje
nasproti pošte, prej Južnošta-
jerska hranilnica.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Najbolj varna naložba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno.

Blago za birmaniske obleke

se kupi najugodnejše v veliki
izbiri v manufakturni in
konfekcijski vele-
trgovini

ANTON MACUN

Maribor, Gosposka ul.

Kmetovalci, pozor! Staro železo, kovine, rabljene stroje, cunje, papir kupuje po zelo visokih cenah, kar se blagovolite prepričati, tvrdka Justin Gustinčič, Maribor, Ulica kneza Koclja in podružnica Tezno, vogal Ptujске in Tržaške ceste. 380

KLOBUKE

kupite najbolje in najceneje v klobučarni Čančala v Mariboru, na Glavnem trgu 17. Tam sprejem tudi vsakovrstnih popravil po najnižjih cenah. 425

Kdor oglašuje — napreduje!

Spodnještajerska ljudska posojilnica v Mariboru
sporoča žalostno vest, da je umrl v sredo, dne 13. marca
t. l. naš dolgoletni vestni blagajnik, gospod

GABRIJEL MAJCEN

profesor v pokoju

Našega zvestega vzglednega sodelavca bomo ohranili v
najlepšem spominu.

Upravni odbor

Za
**pomladansko
zdravljenje**
za čiščenje in proti
slabi prebavi pijte

zdravilni

'PLANINKA' čaj

S. br. 2007-37

ČAJ PLANINKA

Pozor!

Pozor!

Za Veliko noč in pomlad
bodete

najceneje nakupili

manufakturno
konfekcijo
moške obleke
deške obleke
moško perilo
damsko perilo
hubertuse
blučevino

platno, šifone
svilene ručice
namizne prte
predpasnike
zimsko blago
pletenine
nogavice
l.t.d. l.t.d.

Krojaške po-
trebščine

Razprodaja
ostankov

samo pri

Jos. Šusterič

naslednik

Janko Klobasa, Maribor

Glavni trg 17

Naznanjamo cenjenim strankam, da gospod

Petek Stanko

ni upravičen

sklepati kupčij in sprejemati denar za

**CELJSKO OPEKARNO NA LOZNICI
IN SPODNJI HUDINJI PRI CELJU.**

HALO!

Največja izbira spomladanskega blaga v angleški in češki kvaliteti, po znano najnižjih in še starih cenah, za damske in moške obleke, plašče, kostume, hubertuse, oficirske, financerske in železničarske uniforme itd. samo v **ČEŠKEM MAGAZINU** pri glavni policiji.
Velika odprodaja ostankov!

Krojaške potreščine!

HALO!

Žepne ure od din 35.-. Budilke od din 39.-

Ročne ure od din 70.-

J. Janko

urar in draguljar

Maribor, Jurčičeva ul. 8

Kupuje zlato po zvišani ceni!

Schaffhausen, Longines, Doxa, Omega itd.

„ABOZA“-obleke

Velika izbira!

Ugodne cene!

Zaloga:

427

I. Preac, Maribor, M. Kotnik,
Glavni trg 13 Grajski trg 1

Zaloga novih in

rabljenih vozičkov

MARIBOR

Ulica kneza Koclja 4

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA V LJUBLJANI

ZAVARUJE:

**POZAR
VLOM
STEKLO
KASKO
JAMSTVO
NEZGODE
ZVONOVE
ŽIVLJENJE
KARITAS**

Vsak slovenski gospodar zavaruje sebe,
svojce in svoje imetje le pri naši zavaro-
valnici.

Veselo Velikonoč!

275.-

295.-

155.-

275.-

215.-

195.-

175.-

95.-

Peko

BREZPLAČEN POUK V IGRANJU
ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG!
MEINEL & HEROLD MARIBOR št. 106

Za Veliko noč

iz lastne pletarne najnovejše jopce, perilo, kom-
bineže, kravate, rokavice itd. po nezvišani ceni
dobite pri »LUNA«, MARIBOR, samo Glavni
trg 8, pri avtobusni postaji. 403

NOVO DOŠLO ZA SPOMLAD!

Blago za moške in ženske obleke, svilene rute
itd. Pridite in si vsaj oglejte, da se prepričate,
da so cene najugodnejše pri 336
M. GAJSEK, MARIBOR, GLAVNI TRG št. 1.

Semena

za polje: deteljica štajerska, lucerna, krmilna pesa
(Mamuth), rdeča, Eckendorfer, zboljšana rumena,
krmilno korenje; semena trav za različne travnike
in parke, svinjska cikorija itd. Posebna semena
zelenjadi, povrtnine, cvetlice, največje kaljivosti,
dobite sveže došlo pri I. SIRK nasledniku

JOSIP SKAZA,

Maribor, Glavni trg 14 (rotovž). 428

Kupujte pri naših inserentih!

Slovenska krajina

Naše župnije in naši dušni pastirji

Dolga je bila doba, ki so jo morali preživeti naši očetje pod trdo roko madžarske grajske gospode. Kmet je bil vse drugo, samo človek s svojimi obče človečanskimi pravicami ne. Graščakom je hodil na tlako in delal kakor živina, da si je prislužil skromen vsakdanji kruh. Živel je iz dneva v dan, a grajska gospoda je uživala delo kmečkih žuljev ter se zabavala. Višja duhovščina, učitelstvo ter uradništvo je bilo po večini madžarsko. Če se je tu pa tam vrnil kak domači inteligent med njihove vrste, je bil manj vreden in še zapostavljen. Po vojni pa se je opazil nagel preokret. Kmet je dobil zemljo in ne robota več graščaku, temveč je na svoji zemlji svoj gospod. Začne pošiljati tudi svoje sinove v srednje šole. In ko smo se cerkveno odcepili od somoboteljske in se pridružili lavantinski škofiji, so naši sinovi lahko vstopali v slovensko bogoslovje. Ljudstvo, ki je v večih krajih tisoč let pogrešalo domačih duhovnikov, dobi sedaj celo vrsto domačih dušnih pastirjev in druge inteligence. Po dvajsetih letih osvobojenja lahko z veseljem gledamo na domačo duhovščino, ker so sedaj v glavnem zasedene vse župnije z domačini, a mnogo jih še deluje izven Slovenske krajine. — Od leta 1924., ko je bil prvi Prekmurec g. Jerič Ivan v Mariboru posvečen v mašnika, pa do danes je bilo posvečenih 40 mladih prekmurskih duhovnikov, ki vrše svoje duhovno poslanstvo po Sloveniji. Mnogo duhovnikov je dal v Prekmurju tudi red salezijancev, ki so raztreseni kot misijonarji skoraj po vsem svetu. Okroglo število domače duhovščine znaša 90; 70.000 ovčic šteje naša samostojna apostolska administratura, ki se deli na dve dekaniji z 19 župnijami in 3 ekspoziturami.

Turnišče

Naša fara s svojo zgodovinsko pomembno cerkvijo, ki jo je v 14. stoletju dal zgraditi v romanskem slogu grof Banffy, spada med najstarejše župnije v Prekmurju. Posvečena je prebl. Devici Mariji »pod čarnim logom«. Nekoč je slovela kot znamenita božja pot. Med svetovno vojno pa je bila pri nas pozidana nova cerkev, ki je pod patronatom grofice Zichy. Fara ima okrog 4950 duš in jo od leta 1935. dalje vodi župnik in dekan g. Jerič, ki si je v petih letih službe v Turnišču pridobil mnogo zaslug za župnijo. Novo cerkev je dal poslikati in tudi prostor okrog cerkve je uredil. Postavil je prosvetni dom, ne da bi obremenil ljudi; dom bo spomladi izročen svojemu namenu. Kakšne težave so mu delali radi zemljišča za dom, ve samo on, a je vse srečno prebredel. Pri dušnem pastirstvu mu pomaga g. kaplan Holzedel, katerega zasluga je, da se v naši cerkvi moli v književni slovenščini.

Velika Polana

Naša cerkev je bila dozidana leta 1923. in tega leta je postala tudi samostojna ekspozitura. Sijajno jo je uredil g. Rantaša. Take lepote okoli cerkve in župnišča niste zlepa našli. Imel je veliko veselje z vrtnarstvom ter je, sodeč po njegovem vrtu, bil v resnici »župnik v cvetočem vrtu«. Leta 1938. pa je postala naša ekspozitura samostojna fara in nje prvi župnik g. Halas Danijel po štirih letih kaplanovanja. Fara ima okrog 2000 duš. Omembe vredno je, da je to rojstna vas pisatelja Miška Kranjca.

Bogojina

Naša župnija, ki ima okrog 2700 vernikov, se omenja že v 14. stoletju. Nova cerkev — ponos Slovenske krajine — je bila zidana leta 1925. po načrtu g. arhitekta Plečnika. V tej župniji je deloval veliki kulturni delavec pokojni župnik Ivan Baša, ki je vneto širil dober tisk med narodom ter je poleg dr. Ivanocija

in Klekla st. največ storil za Slovensko krajino. Sam se je obračal do staršev s toplo prošnjo, da naj dajo sina v šolo, če je videl, da je otrok kazal znake nadarjenosti. Od leta 1931. dalje pa vodi župnijo g. župnik Hauko Jožef.

Beltinci

Naša sv. Ladislavu posvečena cerkev je bila pozidana v sredi 18. stoletja. Patronat nad njo ima grofica Marija Zichy, ki ima pri nas še grad in graščinsko veleposestvo. Fara ima nekaj nad 8350 farnikov in je številčno ena največjih v Prekmurju, radi tega sta tudi obe kaplanski mesti zasedeni. Skrbni voditelj fare je od leta 1922. g. Rudolf Vadovič. Pri obsežnem dušnopastirskem poslu mu pomagata kaplana gg. Cigler Alojz in Gomboc Franc. Pri nas je zelo razgibano prosvetno delo, a pogrešamo prosvetno dvorano. V naši fari (v Bratoncih) je bil rojen Štefan Kuhar, zbiratelj narodnega blaga in izdajatelj narodnih pesmi in pripovedk. Leta 1932. so mu na bratonskem pokopališču postavili spomenik, ki je narejen po načrtu arhitekta Plečnika.

Dolaja Lendava

Je prometno središče in središče uradov na Dolinskem. Župnijska cerkev je bila posvečena sv. Katarini leta 1751., a fara ima okrog 10.000 duš. Vodi jo g. Štefan Bakan, ki se je mnogo trudil, da je razpadajočo cerkev spet popravil in primerno opremil. Kaplanske posle vršita gg. Camplin Ivan in Štefan Gorkoš. V naši fari imamo nekaj šol, kjer še sedaj morajo razlagati verouk v madžarskem jeziku, ker biva tu precej Madžarov.

Hotiza

Naša ekspozitura spada pod župnijo Lendava. Njen voditelj je od leta 1935. g. Berden Jožko.

Črenšovci

Naša cerkev je po velikosti na prvem mestu v Prekmurju. Dozidana je bila leta 1860. Fara šteje okrog 3900 duš. Leta 1933. je bil imenovan za župnika g. Matija Zadavec, ki je dal preteklo leto cerkev na zunaj prenoviti. Skrben pomočnik pri dušnem pastirstvu je g. kaplan Rous Matija. Črenšovska župnija je širom sveta znana po tedniku »Novine« in prilogi »Marijin list«, ker se tukaj nahaja uredništvo in urednik g. Klekl Jožef, voditelj Slovenske Krajine v dobi osvobojenja. Mnogo je moral pretrpeti zaradi preganjanja, a z božjo pomočjo je vse prenesel.

Dobrovnik

Naše svetišče je bilo posvečeno sv. Jakobu že ob koncu 18. stoletja. Fara ima še precej Madžarov, zato se ob nedeljah vrši služba božja tudi v madžarskem jeziku. Vodi jo g. Lejko Štefan. Hvale vredno je, da že mlajši rod precej dobro obvlada slovenski jezik. V tem pogledu je naredil velik korak naprej bivši g. kaplan Zelko Ivan. Na Kobilju je ustanovil Fantovski odsek ter pripravil tla za ustanovitve ekspoziture. V sredi uspešno započete dela pa je nenadoma zbolel ter si moral po bolnišnicah iskati ljubega zdravja.

Kobilje

Leta 1938. je bila ustanovljena pri nas ekspozitura, ki jo upravlja g. Koren Ivan. V tem kratkem času je uvedel molitev v književni slovenščini in pridobil srca svojih faranov toliko, da so pripravljeni vse storiti, kar od njih zahteva.

Tišina

Lepa Gorička in Ravenska imata sedaj sedež dekanije pri nas, ki ima precej sličnosti s turniško cerkvijo. Saj obe cerkvi spadata med najstarejše v Prekmurju, obe sta Mari-

jini cerkvi. Kakor je v Turnišču bil velik kulturni delavec in svetniška duša župnik Jožef Sakovič, tak je bil na Tišini dr. Ivanocy Franc. Veliko se je trudil in skrbel za našo faro. Bil je svojim župljanom dober oče, tolažitelj in branitelj. Njegovo delo pa je važno v času, ko je bila madžarizacija na višku. Branil je slovenski jezik in širil mohorske knjige. Ni se ustrašil nasprotnikov, ampak je z mladima kaplanoma I. Bašom in J. Kleklom izdal 1903. »Kalendar Srca Jezušovega«, 1908. »Marijin list« in 1913. »Novine«. Izdal je tudi nekaj nabožnih knjig in gojil veliko vzgojno, prosvetno in narodno delo. Zato nam naj bo svetel zgled za napredek našega ljudstva! Sedanj g. župnik Jožef Krantz je tudi dekan. Med verniki, ki jih je kakih 3210, in duhovščino je zelo priljubljen. Župnijo vodi že 18 let in je ustanovil Prosvetno društvo in Marijino društvo, ki prav vzorno delujeta. Pri nas je bilo lani 54 rojstev, smrtnih primerov 37, a poročilo se je 11 parov.

Cankova

Dolgoletni (11 let) župni upravitelj naše fare, ki ima 1976 vernikov, je g. Jakob Sapošnik. Cerkev je bila leta 1754. posvečena na čast sv. Jožefu. Kaplansko mesto je bilo dolgo let nezasedeno. Sedaj pa smo dobili tudi kaplana v osebi g. Janeza Sukiča. Pri nas je bilo lani rojenih 42, umrlo jih je 25, a poročilo se je 9 parov. Na tisoč farnikov pride torej 21 novorojenčkov. Omembe vredno je, da je bil tukaj rojen slavist in znani prekmurski književnik dr. Pavel Avgust.

Pertoča

Je župnija manjšega obsega, a vendar ima okrog 3058 vernikov. Cerkev, ki je bila nekoč slovita božja pot, je posvečena sv. Heleni ter je zidana na hribočku — na precej vidni točki. Župnija je bila ustanovljena leta 1638., kdaj pa je bila cerkev zidana, se natančno ne ve, vendar pa je po zunanosti sodeč že precej stara, ker se ji močno pozna zob časa. Njen vodnik je od leta 1926. g. Štefan Varga. Pri nas je bilo lani rojenih 65, umrlo pa jih je 44. Na tisoč ljudi je lani prišlo 21 novorojenčkov. Nujno potrebna je nova cerkev.

Sv. Jurij

Naša fara je najsevernejša in je številčno med večjimi župnijami naše dekanije, saj ima 4800 faranov. Župnija je že pet let brez župnika, opravlja jo provizor g. Jožef Varga, njegova desna roka pa je g. Štefan Tratnik. Nova cerkev je bila leta 1925. prizidana stari, ki je iz 14. stoletja. Največ zaslug za novo cerkev ima bivši naš g. kaplan Berden Andrej. Pred tremi letoma je g. župni upravitelj dal cerkev prenoviti. Omeniti je treba tudi nemško manjšino, ki ima svoje nedeljsko opravilo in nemško pridigo. Pri nas je bilo leta 1939. 83 rojstev, 52 smrti, porok pa 31.

Kančevci

Naša župnija, ki ima edinstveno lego z lepim razgledom, je velika po obsegu, a majhna po številu faranov, ki jih je le 903. Patron cerkve je sv. Benedikt, zato je med ljudstvom znana bolj po imenu patrona. Vodi jo od leta 1916. g. župnik Faflik Franc, katerega imajo radi ne samo katoličani, temveč tudi luterani. Naša župnija je dala velikega dr. Ivanocija. Njen župnik je bil dolgo let Mikloš Küzmič, »Okrogline slovenske vice-čšpöröš«, ki je največji prekmurski katoliški pisatelj. Lani je bilo pri nas rojenih 19, umrlo jih je 8, a poročil se je samo en par. Na tisoč ljudi pride 19 otrok.

Markovci

so fara manjšega obsega, ki leži ob madžarski meji ter ima 1305 faranov. Cerkev je posvečena Obiskovanju Marijinemu. Fara vodi že od leta 1918. župnik g. Ficko Karel. Rojenih je bilo lani 35, umrlo 25, a poročilo se je 11 parov.

Gornji Petrovci

Župnija je znana pod imenom »Nedela« ter ima okrog 720 farnikov. Menijo, da je prvotno cerkev, posvečeno sv. Nedelji, dal sezidati knez Kocelj v drugi polovici 9. stoletja. Naš župnik g. Anton Čirič deluje tu že od leta 1927. K naši fari spada tudi podružnica sv. Ane v Boreči, ki ima lep razgled po Prekmurju, sosednem Madžarskem in Nemčiji. Naša cerkev je bila pred svetovno vojno zelo obiskana božja pot. Lani se je pri nas rodilo 21, smrtnih primerov je bilo 12, poročili pa so se 4 pari. Tukaj je bil rojen (leta 1871.) Mikola Aleksander, sedaj profesor v Budimpešti, ki je na mirovni konferenci v Parizu bil madžarski izvedenec za Prekmurje in je odločno nastopal proti slovenskim interesom. Svojo nejevoljo je kazal tudi v časopisih.

Veliki Dolenci

so značilen slovenski kraj brez vidnega madžarskega vpliva iz prejšnjih časov ter so znani iz dobe narodnega preporoda, katerega vodja je bil od leta 1911. tukajšnji župnik pokojni Jožef Klekl ml. Kdaj je bila naša cerkev sezidana, se natančno ne ve. V fari imamo 1249 faranov. Rojenih je bilo lani samo 16 in pride na tisoč ljudi le 13 rojstev. Pri nas število rojstev vidno pada, saj smo imeli leta 1936. še 42 rojstev in je prišlo na tisoč ljudi 34 rojstev. Vzrok takemu padcu je deloma v izseljevanju. Nekaj let sem vodi župnijo priljubljeni in delavni g. Franc Horvat.

Sv. Sebeščan (Pečarovci)

Na lepi razgledni in priljubljeni izletni točki Goričke leži prijazna cerkva, posvečena sv. Sebastijanu, p. d. Sebeščanu, ki ima 1180 farnikov. Župnijo vodi že peto leto župnik g. Janko Bejek, ki je v tem času za svojo faro storil mnogo dobrega. Cerkev, ki je bila v žalostnem stanju, je dal prenoviti in poslikati domačemu slikarju prof. Karlu Jakobu. Ustanovil je prepotrebno Prosvetno društvo in z zgraditvijo »farnega doma« omogočil prosvetno delo. Pri nas je bil rojen veliki misijonar J. Kerec. Lani je bilo rojenih 37, umrlo jih je 13, a poročilo se je 13 parov.

Martjanci

Naša župnija, ki šteje okrog 1341 vernikov, je znana po svoji stari cerkvi; leta 1392. jo

je zgradil arhitekt Akvila. Prvotno je stala tukaj lesena cerkev brez stolpa, postavljena v 11. ali 12. stoletju. Naša cerkev je dolgo let bila v protestantskih rokah. Znan je bivši župnik Jožef Horvat, ki je preskrbel nov lep oltar, kar daje starinski cerkvi posebno veličastno lice. Sedanji dušni pastir je g. Andrej Berden. Prezbitarij je mojstrsko poslikan z gotskimi freskami.

Grad

V osrčju Goričke v majhni dolinici, skrita kakor dragocen zaklad, leži lepa fara Grad, katere cerkev je bila posvečena in povečana leta 1729. Župnijske posle že četrto leto vodi provizor g. Kolenc Ivan, kateremu pomaga g. kaplan Lajnšček Ludovik. Kraj je eden od najbolj zdravih v Slovenski krajini in bi bil dober za zdravilišče. Sedanji provizor nam je prenovil župnišče, ki je bilo že skoraj v popolnem razsulu, in je dal lepo urediti tudi prostor okrog cerkve. Duša prosvetnega dela, ki je precej razgibano, je g. kaplan, ki mu zvesto pomaga g. Letičeva. Prva znana lastnika Gornje Lendave z okolico sta bila leta 1183. ustanovljeni cistercijski samostan pri Monoštru in grof Mikoly iz Železnega, ki je leta 1208. dobil od kralja Andreja II. v last vse današnje Goričko. Grad so postavili za časa križarskih vojn templarji, ki so dobili pokrajino v last, ki se še danes imenuje Grad. Cerkev ima nekaj poznogotskih znamenitosti. Gornja Lendava je največja župnija v severnem delu Prekmurja. Saj je pred odcepom ekspoziture Kuzme, ki je bila ustanovljena lansko leto in jo vodi g. Jerič Mihael, štela okrog 6200 faranov.

Murska Sobota

je metropola Slovenske krajine, prometno, gospodarsko in kulturno središče. Prvi sad svobode leta 1919. je naša gimnazija, ki je leta 1925. morala ukinuti 5. in 6. razred. To žalostno dejstvo bo vekomaj zapisano z debelimi črkami v zgodovini naše gimnazije, a danes imamo zopet prepotrebno popolno gimnazijo. Nova, leta 1912. zidana cerkev, je posvečena sv. Nikolaju in jo je do leta 1932. vzorno vodil župnik in dekan g. Ivan Szlepecz, častni kanonik somboteljske škofije. Po njegovi smrti vodi faro župnik g. Jožef Vojkovič, kateremu pomaga kaplan g. Janko Škraban.

Fara šteje po šematizmu 6127 katoličanov, a jih bo gotovo več, ker se je Sobota od zadnjega ljudskega štetja zelo povečala. Tu je namreč bolnišnica, zato je natančno število rojstev in smrtnih primerov naših farnikov težje določiti. Lani je bilo rojenih 172, umrlo jih je 139, a poročilo se je 40 parov. V zidu cerkve je nagrobni napisni kamen iz 3. stoletja po Kristusu. V Soboti deluje tudi salezijanski red z Martinišcem, katerega ravnatelj je naš domačin g. Vogrin. Mladino vzgajajo v duhu sv. Janeza Boska. — Profesor verouka na gimnaziji pa je g. Alojzij Šoštarec, ki ga imajo dijaki zelo radi.

Soboška bolnišnica

Vsa Slovenska krajina s sosednjim Murskim poljem ima le eno bolnišnico, ki pa je mnogo pretesna, da bi imela prostora za vse, ki bi je bili potrebni. Ob pogledu na lanskeletno statistiko se nam skoraj neverjetno zdi, da se je lani v tako tesnih prostorih moglo zdraviti 3733 bolnikov. Sprejetih jih je namreč bilo 3632, izstopilo jih je pa 3548, a drugi so ostali še iz leta 1938. Umrlo jih je 97, kar je za tako veliko število zdravljenj zelo malo. Umrljivost znaša le 2.6%. Zanimivo je tudi, če povemo, da je bilo leta 1922. sprejetih le 849 bolnikov in izvršenih 132 operacij, v letu 1938. je število operacij naraslo na 1344, a lani že na 1890 in tudi število sprejetih bolnikov je od leta 1938. poskočilo za celih 562. Kakor je iz navedenih podatkov razvidno, so pod spretnim vodstvom g. ravnatelja naši bolnišnici podani vsi pogoji za čimboljši razvoj, le prostori nikakor ne ustrezajo takemu prometu, zato je nujno potrebno, da se čimprej začne z gradnjo novega poslopja, sicer so gg. zdravniki prisiljeni, bolnike odpuščati pred popolnim okrevanjem, da lahko sprejmejo druge, ki so pomoči nujno potrebni. Sicer je že kr. banska uprava oskrbela zemljišče in načrte za graditev novega, modernega poslopja, vendar pa je zaradi zunanjepolitičnih dogodkov vse ostalo le pri načrtih. Upamo pa, da navedeni razlogi ne bodo mogli ovreti neodložljivo potrebne gradnje poslopja, ki bo služilo najvažnejšemu in najsocialnejšemu namenu, to je zdravljenju trpečih bolnikov.

Jari:

Prvi obisk Prekmurja

Sramežljivi Ormož, ki mimo vozečemu se potniku ne pokaže svojega obraza, je ostal za nami. Železna kača se je vila okoli slovenjeh-goriških gričev, okopanih po božjem soncu. S tovarišem sva sama sedela v kupeju. Vožnja naju je vkljub peštrim slikam, ki so bežale mimo oken, utrujala.

»Ti, poglej Svetinje! Ali niso vredne svoje-ga imena?«

»Da.«

»Kmalu pride Jeruzalem in Vrazova doma-čija.«

»Da.«

»Kaj ti je? Kako moreš biti ob tej lepoti top?«

»Kako moreš ob tej počasni in enolični vožnji še ohraniti zanimanje za pokrajino?«

Nisva več govorila. Oba sva čakala, da zdrkneva preko veržjanskega mosta v nepoznato prekmursko pokrajino. Oba jo bova danes prvič videla.

Od trenutka do trenutka sem se bolj pogrezal v pričakovanje nečesa novega, nenavadnega. Razumel sem Kolumba, ki ga je gnalo hrepenenje po novi zemlji, po novih ljudeh v objem Oceana. Kaj smo mi Gorjanci, Kranjci, Štajerci vedeli nekdaj o Prekmurju? Kaj vedo danes o njej oni prišleki, ki si domišljujejo, da so bili pregnani v slovensko Sibirijo? Ali so ti ljudje v civiliziranem meščanskem mehkužju res zgubili vsako občutje za lepoto pokrajine in za nepotvorjeno neposredno do-

broto ljudi? In kako naj razumejo potrebe tega mladega, dovzetnega slovenskega ljudstva, če se ozirajo vedno nazaj preko stena? Prekmurje sem ob Malešičevem »Kruhu« vzljudil, ob Sušnikovih »Profilih« občudoval — ob Kranjčevih novelah in romanih pa mi je postalo Sfinga, nerazrešena uganka. Ali lahko da mešanica mongolske in slovanske krvi res tako razvraten človeški element? Dvomim...

»Beltinci!« S tovarišem se ozirava skozi okno, a vidiva le kolodvorsko stavbo. Vsenaokoli sama polja in ob poljih drevje, ki skriva človeška naselja. Prijatelj domačin naju pričakuje, naslonjen na svoje novo kolo. Obraz mu je ves nasmejan in razodeva dobrodošlico. Ko sprejmeva tudi midva kolesa, se požencmo med njive in začnemo uživati prijetnost ravnih prekmurskih cest.

Nikjer v Sloveniji ni vožnja s kolesom tako prijetna kakor v Prekmurju. Niso ceste tiste, ki te raznežijo, niti vitki topoli, mimo katerih brziš, ampak ta širna ravan, ki te radi nekončnosti dela omotičnega. V tej ravnini razdaljo hipno požiraš, pa se ti vseeno zdi, da ni nikjer konca. Ta zemlja ti bo vkljub živemu beganju oči od ene strani do druge ostala skrivnost. In ko gledaš ob nedeljah ob cerkvah in sosednih hišah na stotine koles in ko srečuješ na cestah otroke, ki so komaj splezali na to proletarsko vozilo ter sedaj drviijo z največjo spretnostjo mimo tebe, se porodi v tebi spoznanje, da živi tukaj praktičen rod, ki ni tako odmaknjen od sedanjega časa, kakor bi nekateri hoteli.

Prijatelj naju ni pustil, da bi razmišljala. »Prav je, da sta prišla. Jutri imamo v naši vasi sejem. In v lendavske gorice se bomo peljali pokušat zlato kapljico in poslušat zvon sv. Trojice. Veš teden morata ostati.«

Le s težavo ga med dihanjem poslušam in se mu hvaležno nasmejem. Skoro me je medtem zaneslo v neko mlakužo ob cesti, ki je bila še nedavno grajski ribnik. Tukaj čutiš diš smrti, ki objema tako zvani prvi stan (grofje). Medtem ko so po ostali Sloveniji gradovi in graščine po večini v razvalinah, za katere se briga le kak romantičen pesnik in dolgočasen zgodovinar, je tukaj graščinska slava in strah pred njo še živa zanimivost. In ko stopiš v gosposko beltinsko cerkev, lahko občuduješ baržunaste sedeže rodbine Zichy, ki si je v preteklosti pridobila gotovo velike zasluge za cerkev. Zato ima še danes patronat nad nekaterimi župnijami v tej pokrajini.

Beltinci so lep, živahen kraj. Tu je cerkvena in gospodarska matica za številne vasi v okolici. Ni čuda, da je kraj premožen in da trgovina cvete. Tukaj se prvič pomešamo v večjo družbo domačinov. Prijazni so, zgovorni in ko bi razumel v celoti njihovo narečje, bi se počutil popolnoma domačega med njimi. Velika življenjska sila žari iz njihovih lepih, močnih postav. Toda Kranjčevega in Godinovega zgolj čutnega tipa nisem zasledil niti ob pozni večerni uri, ko se dobra kapljica z marsikatero dušo poigra. Nikoli nisem verjel, da bi se v Prekmurju borili samo za uživanje in denar. Odkar so ti dobri in zaupni ljudje po-

Bejek Janko, župnik:

Izseljensko vprašanje v Prekmurju

O tem vprašanju se je že veliko pisalo in govorilo. Ni čuda, saj je pa ravno to eno najbolj perečih vprašanj v Slovenski krajini. Obširno je razpravljalo o tem vprašanju bivši izseljenski duhovnik g. Škafar Ivan, precej tudi g. Camplin Ivan, ki je bil med izseljenci v Franciji. Tudi jaz sem o tem pisal precej obširno v »Slovenču«, ko sem se vrnil od naših delavcev v Belju. Za obširno razpravo o tem problemu je treba precej časa in tudi prostora, sedaj pa ni ne enega ne drugega. Zato bom govoril o vsem tem le v obrisih in navedel, kar se mi zdi pač najvažnejše. Podal bom glavne misli iz predavanja, ki sem ga imel na tečaju Zavednosti pri nas pri Sv. Sebeščanu, leta 1938.

Najprej nekaj števil. Trenutno imamo doma v Prekmurju okrog 13.000 sezonskih delavcev. Več tisoč jih je pa še v Nemčiji in Franciji. Kam naj spravimo vse te delavce? V Nemčijo jih misli borza dela letos poslati okrog 2500 in prav toliko v Francijo, 1200 jih bo šlo na državno posestvo Belje v Baranji, poleg tega še okrog 1200 na ostala veleposestva v državi. Tako jih ne bo šlo letos niti polnih osem tisoč, ostane nam torej še vedno okrog 5000 sezonskih delavcev doma.

Dobre strani izseljevanja

To stran izseljevanja lahko označim z eno samo besedo: denar. In to bi bilo skoraj vse. Prekmurje je siromašno, posebno Gorička. Tu je svet hribovit, ilovnat in kamenit. Orne zemlje je sorazmerno malo. Ljudje se doma nikakor ne morejo preživljati. Prisiljeni so iti s trebihom za kruhom pa naj bo to kamor koli. Ta borba za kruh je že stara. Tu so ljudje kakor ptice selivke, prezimijo doma, na spomlad pa v svet. Če ti ljudje ne dobijo zaslужka, bodo stradali in hodili raztrgani. Da o davkih in domovih niti ne govorimo. Treba je pa tudi tu ločiti katoličane od evangeličanov, ki so v splošnem veliko bolje situirani, in to radi tega, ker pač imajo že od nekdaj v zakonu samo enega ali dva otroka. So seveda tudi izjeme, velja pa na vsak način to v splošnem. Drugi siromašni del Prekmurja je ob Muri na Dolenjskem. Gosto je obljuden, veliko škodo dela Mura. Je pa na vsak način

bolje kot na Goričkem. V ostalih delih Prekmurja se najdejo tudi siromaki, vendar ne v takem številu. Naši domovi bi prepadali, če ne bi bilo tujine. Boben bi pel svojo žalostno pesem. Naši delavci veliko zaslužijo in to je naša rešitev. Naši pridni delavci so zaslužili v sezoni nad 5000 dinarjev. — Pri dobri strani izseljevanja bi bilo še omeniti priučitev tujega jezika in kak nauk za obdelovanje zemlje. Jaz vsaj druge dobre strani ne vidim.

Slabe strani

Naj omenim le nekatere! Teh je namreč dosti.

Odtujitev domu. Mladina odide v tujino, nekaj časa misli na dom, piše, pošilja denar, hrepeni po domu in domačem kraju, pa vse to počasi kopni, kakor spomladni sneg. Ne smemo reči, da bi bilo to pri večini našega delavstva, vendar jih je zelo dosti takih. Starši so ga poslali v svet, da bi jim pomagal pri gospodarstvu, mogoče so se celo zadolžili, ko je otrok odhajal v svet, pa otrok kmalu pozabi na vse, več ne piše in tudi denarja ne pošilja. Mnogo jih je že ostalo za stalno v tujini, ki niso izgubljeni samo za domači dom, temveč tudi za naš narod.

Zakonska nezvestoba. Mnogo, mnogo zakonov je postalo nesrečnih radi našega sezonskega izseljevanja. Pa o tem ne govorimo radi. Ali je ona nezvesta postala v tujini ali pa on doma ali pa oba. Veliko solz se je že pretočilo. In zdi se nam, da je vsako leto slabše.

Verska mlačnost. Naše delavstvo pride po večini v Nemčijo med evangeličanski narod. Naših cerkva ni v bližini, ne duhovnika. K službi božji ne hodijo, spovedi ne opravljajo, tudi molitev je bolj slaba. Dobrega zgleda ni in se ne smemo niti čuditi, če človek sčasoma postaja mlačen. Drugi so zopet blizu cerkve, vendar ne gredo k sv. maši. Imamo seveda tudi lepe izjeme, ki so nam delale čast v tujini. Pa mi govorimo o slabih straneh izseljevanja. Nemški gospodarji — evangeličani in morda tudi katoličani — so se tudi norčevali iz naših deklet in fantov, če so hoteli iti v cerkev. Pa je vedno obveljala odločna beseda naših ljudi, če so se postavili po robu. Znanih mi je veliko takih primerov. Kmečki ljudje v Franciji so tudi zelo mlačni ali celo versko brezbrizni, če že ne brezverci. Na naše ljudi to tudi vpliva. Drugod so zopet v nedeljo mo-

rali delati ali so pa sami tako hoteli. Dopolodne v nedeljo so dekleta tudi prala perilo, popoldan pa okrog na obiske in v gostilne. Torej o kakem pravem verskem življenju ne moremo govoriti. Tujina ima tudi v tem oziru svojo moč.

Moralni propad. To je pa najbrž še najhujše. Dejstvo je, da naša mladina prihaja iz tujine pokvarjena. Zopet poudarjam, da govorim o slabih straneh izseljevanja. Veliko mladine ostane poštene tudi v tujini. Če upoštevamo vse okoliščine, bomo pač lahko razumeli, kako je mogoče, da mladina tako hitro in tako globoko pade. Verske opore ni, nadzorstva ni, skupno bivanje obeh spolov, pokvarjeni domačini v Franciji in Nemčiji, vse to prinese svoj del k prepadu naše mladine. Tujci so se pa večkrat tudi škandalizirali, take so špilala naša dekleta! Posledice so hude. Nezakonski otroci, spolne bolezni in popolna pokvarjenost — in to se pozna potem tudi doma. Leto za letom je hujše. Besede paterjev veliko ne zaležejo. Če bo še nekaj let šlo v ti stvari tako naglo navzdol, bodo posledice nedogledne. Tak je dober del naše mladine in tudi nekaj mož in žen. Imam pa tudi pisma od nemških duhovnikov, kjer zelo lepo pišejo o našem delavstvu in trdijo, da je naš narod srečen, če ima vso mladino tako zgledno. Upoštevajmo tudi, da gredo v tujino dekleta, stara po 16 do 17 let, ko so še tako lahkoverne in v tako zvanih norih letih.

Prenaporno delo. Ljudje se v tujini popoiroma izgarajo, posebno v akordnih delih. Naš delavec je znan kot zelo dober in delaven in se žene za vsakim dinarjem. Pritisne še mrz, posebno v Nemčiji tako konec novembra in v decembru in naši ljudje takrat res veliko trpijo. Veliko se jih ponesreči, da ostanejo za vse življenje za delo nesposobni. Precej jih tudi umre, in to brez verske tolažbe, ker pač v začetku tujega jezika ne razumejo.

Slabih posledic je še več, pa sem, mislim, glavne vse omenil. V prejšnjih letih so se delavci okuževali v Franciji tudi s komunizmom.

Smernice za bodoče

Bil sem dvakrat dalj časa med našimi izseljenci v državi. Živim v kraju, kjer je sorazmerno največ sezonskega delavstva. Navedem torej naj smernice za bodoče! Mogoče si jih

stali moji znanci, verjamem umazanim pravljicam iz te dežele še manj.

V zgodnjem jutru nas je sonce zvabilo proti vzhodu, v Turnišče na sejem. Turnišče res ni več vas. Pol ure hodiš po glavni cesti ob hišah in v stranskih »ulicah« lahko zgubiš orientacijo. Te hiše, ki se vrstijo tik ob prašni cesti, niso panonske kmetске stavbe. Vsakemu predmetju bi delale čast.

Tu je imela nekdanja čevljarska obrt svoje zlato dno. Tako so nam pripovedovali v gostoljubni Zadravčevi hiši. Daleč preko Mure so vozili svojo robo in z Medjimurci so se znali pobotati, da so se vračali z napetimi denarnicami. Industrija pa je padla kakor slana na cvetočo pridnost teh ljudi.

Na sejmišču je silno živahno. Kričanja in prerivanja ni ne konca ne kraja. Kakor v odmorih na plesišču se mladi ljudje zadevajo drug ob drugega. Obrazi žarijo, beseda postaja živahnejša. Srečujem znanca z Gomilic, Lipe in Nedelice, iz Polane, Črensovec in Hotize. Pa tudi Madžarov iz Dobrovnika ne manjka in z Goriškega ter od one strani, iz Bogoje se prišli po svoj izkupiček na sejem. Praznik je danes v Turnišču. Cerkev sv. Marije je sedaj proti poldnevu sicer osamelá, a zato se gostilničarji veselijo številnega obiska. Kdo bi zamislil tem težakom, če si po napornih dnevih tešijo svoje težave v skromnem razvedrilu?

Popoldne, ko je sonce naravnost žgalo na izmučenih cestah, ko so polja žarela v ognju z neba, smo mahnili preko mirnih vasi, zbranih okoli svojih kapelic, in mimo skromnega

doma prekmurskega buditelja in voditelja k hladilnim valovom mrke Mure. Koliko podob in spominov ti domišljija pričara, ko počivaš v toplem pesku na robu nekdanje kraljevine sv. Štefana! »Ti valovi so nam pokopali Žižeka.« Škoda je tega izbornega fanta! Imel je oči ne samo za gmotne, ampak tudi duhovne potrebe svojih ljudi. Ta se ne bi izneveril tisočletnemu duhu svojega ljudstva.

»Zakaj toliko mlade prekmurske inteligence zaide v materialistični tabor? Ali so surovosti iz Tkalcëve dobe čisto pozabljene?«

»Če je nekaj naših dijakov zavrglo vero svojih očetov, tega niso krivi naši domovi. Res je borba za vsakdanji kruh pri nas radi prenaseljenosti dvakrat težja kot pri vas tam preko Mure, vendar naš narod ne bo nikoli sprejel levičarskega evangelijskega škoda pa je, da je za materialne potrebe naše pokrajine tako malo razumevanja!«

Šumenje Mure je postalo tiše, sončni žarki so jo še rahlo božali. Pesem večernih zvonov je združila tri kolesarje v eni misli: »Bog čuvaj nad temi ljudmi in to deželo!«

Zjutraj smo se prebudili v Dolnji Lendavi. Začuda slikovito lego ima. Nam, ki smo vajeni gričev in planin, je tukaj prijetnejše kot na neskončni ravnini od Murske Sobote navzdol. Lepe hiše, na katerih se blesti precej slovenskih imen, se vrstijo ob cesti na vznožju grajskega hriba. Moti te samo meja tik ob mestu. Dve zgovorni ženski se prepirata pod oknom. Tuja madžarska govornica zaudarja na ušesa. Uradniki, ki ne znajo tega jezika, so tukaj

režeži. Dobro, da so gospod Štefan študirali nekaj časa v Sombathelju! Spomnim se tudi prijatelja Linke, ki je tukaj mogočen gospod in neusmiljeno podira prekmurske gozdove. Pozvoni. Zgodnja ura je še — in služkinja, ki pride odpirat, si ne upa buditi gospoda. Tako se vozimo mimo mrkih uradnikov, učiteljev, financarjev in orožnikov, ki so povsod na svetu enaki, in krenemo kmalu za mestom po blatnem kolniku v ozko drago, ki se počasi dviga proti lendavskim gorcam.

»Jo napot, Lajsci-ur!« nas pozdravlja viničar, ko opazi mladega gospodarja. »Letos vam je rodno! Jesen bo vesela.« Ko bi bilo povsod tako, da bi se delavec z gospodarjem lahko veselil pridelka! Skupno stopamo od trsa do trsa — od grozda do grozda — proti slemenu sv. Trojice, kjer počiva grof Hadik, katerega truplo se ni povrnilo v prah. Z griča plavajo oči daleč tja do kapele in v medjimurske ravni, kamor more oko prodrati, daleč, daleč od nas se nebo dotika zemlje.

Oj zemlja slovenska, vredna si, da se človek zagleda v tebe! Vredna si, da stojijo na tvojih mejah budni stražarji, ki čuvajo nad teboj in tvojim rodom. Ali čuvamo tudi nad tvojim duhom?

Sonce se je potapljalo za Slovenske gorice, kakor mogočen zlatnik. Iz lendavskih goric je donela pesem: »Ko so fantje proti vasi šli...«

Lokomotiva je zatulila, proti Čakovcu smo se začeli pomikati. Nama, ki sva bila prvič v Prekmurju, pa je bilo otožno v duši.

kdo zamišlja drugače, jaz pač napišem, kar sem izkusil in kakor si jaz zamišljam v bodoče naše izseljevanje.

V tujino naj grede res potrebni! Ali je to treba še poudarjati? Treba je in še kako. Da je bilo in je še med našimi sezonskimi delavci tudi precej bogatašev, je nam Prekmurcem predobro znano. Znani so mi primeri, da je imel kdo v posojilnici naloženih do 50 tisoč dinarjev, doma v hlevu več glav goveje živine, celo konje, čez 20 oralov zemlje — in je le šel v tujino. Da je imel doma pri gospodarstvu radi tega škodo, je razumljivo. Res je sicer, da mu gospodarstvo v sedanjih razmerah ne bi prineslo toliko, kakor je zaslužil v tujini, vendar se nam zdi to napačna pot in zahtevamo, naj se takim v prihodnje pot v tujino zabrani. Če bi doma tako garali, kakor delajo v tujini, bi jim tudi domače gospodarstvo več prinašalo. Taki delavci niso pravi sezonci in teh ne bi smeli šteti pri celotnem številu. Še večja krivica se nam zdi, če taki bogataši gredo na rovaš siromakov, ki so morali večkrat ostati doma, ker ni bilo več mesta. Mirne vesti trdim, da bi jih lahko vsako leto ostalo doma vsaj ena četrтина, pa ne bi imelo Prekmurje radi tega kake škode.

Otroci naj ostanejo doma! Zdaj sili vse v svet. Komaj zapustijo šolske klopi in že jih neka skrivna sila vleče v tujino. Lansko leto so šla dekleta v Nemčijo stara po 16 ali 17 let. V mnogih primerih brez vsake potrebe. In Bog varuj, da bi jim kdo branil! Tudi proti volji staršev so šle. In to take, ki imajo doma vsega dovolj, le lepega zimskega površnika jim doma niso mogli kupiti in druge razkošne obleke. Neka bolezen se je lotila naše mladine. Vsi in vsak sili v svet. Uspeh vidimo. Tudi fantje niso nič boljši. Razlika je le ta, da fantje bolj služijo za pijačo. Zgodi se dostikrat, da kljub velikemu zaslužku naša mladina spomladi išče posojila, da se lahko spet vrne v tujino. Da škodi tako naporno delo naši mladini, je več kot jasno. Saj si lahko vzamemo primer od živalstva. Četudi se takoj ne poznajo posledice, pa jim naša nepremišljena mladina ne bo ušla. Da se pa taka mladina pokvari moralno, je prav gotovo. Torej naj v bodoče ostane mladina doma! Lansko leto je sicer oblast izdala naredbo, da pod 20. letom nihče ne bo smel iti v tujino, pa se oblast te svoje lastne naredbe ni držala. Zdaj je oblast v Soboti sklenila na posebnem posvetoivanju, da ne bo smelo nobeno dekle pod 21. letom v tujino, fantje in moške pa ne pod 30. letom. Letos so nam zagotovili, da se bo ta sklep tudi izvajal. Jaz sem sicer malo drugačnega mnenja. Za moški spol je letnica malo previsoka. Če bi postavili to število na 25 let, bi bilo tudi dovolj in se mi zdi bolj pravično. Razlogov za to bi bilo dovolj. Oblast je tudi sklenila, da se bo letos bolje reševalo; bogataši da na noben način ne bodo mogli v tujino. Naj bi šli pri nepotrebnih še eno stopnjo nižje in bi naj dovolili siromašnim fantom in možem že s 25. letom iti v tujino! Če se je pa to sklenilo morda iz kakih drugih ozirrov, seveda ne morem nič proti temu...

Starši z majhno dečo naj ostanejo doma! Zadnja leta dajejo starši otroke nekako v najem. Posledice se poznajo pri vzgoji. To dobro vidimo v šolah tudi mi kateheti. Vedno naj bi ostal eden doma, če že res ni dobro preskrbljeno za vzgojo otrok.

Duhovna oskrba. Vsaj dva duhovnika naj bi šla z našimi delavci tako v Nemčijo kakor tudi v Francijo, pa še to bi bilo premalo. Doseči bi se moralo, da bi se tudi v Franciji naši delavci naseljevali bolj skupaj.

Kaj pa izseljevanje v domači državi?

Tu je največ na palerjih — gazdah. O tem sem se dobro prepričal. Če je paler dober, lahko veliko hudega prepreči. Kakor sem videl, gre tudi oblast palerjem na roko. Če je pa paler sam slab, morda moralno pokvarjen, ne

moremo dosti pričakovati tudi od naših delavcev, saj je on tam edina nadzorna oblast. Naj navedem samo en zgled dobrega palerja! Je to Horvat Peter, moj farnik, ki že 11 let vodi naše delavstvo. Tu že več let spi delavstvo ločeno po spolu, zvečer se moli skupno in vsak večer. Pri njem se ne sme preklanjati. Uči delavstvo tudi cerkvene pesmi in marsikaj drugega koristnega. Ta paler se vedno odločno zavzame za naše ljudi. Lahko bi navedel tudi zgled slabih palerjev. Tu bi se moralo nekaj narediti. Upam, da vendar imamo v Prekmurju 10 sposobnih mož za palerje, ki so siromaki, poštene, versko neoporečni in sposobni tudi v drugih ozirih za vodstvo našega delavstva. To za Belje. Za druge kraje velja isto. Plača je tu precej slabša kot v tujini in zato lahko trdimo, da gredo sem res le zaslužka potrebni delavci. Obsojamo pa trditev, da gre naša mladina samo zato, da lahko tu skupaj spi. To je laž in obrekovanje našega delavstva. Zdi se nam tudi neumna trditev, da se našim delavcem ne kuhajo koruzni žganci radi tega, ker Prekmurci koruznih žgancev sploh ne jedo. To samo mimogrede, da boste vedeli, kaj se vse piše o našem delavstvu. Na veleposestvih v državi so naši delavci naseljeni v večjem številu, tu bi se laže vzgajali. Imamo tudi svojo oblast, pri kateri bi tudi menda lahko dosegli, da bi sama posegla po potrebi vmes. Letos so se temu delavstvu zopet plače zboljšale, da lahko skoraj vsak zasluži v šestih mesecih okrog 2500 dinarjev, prvovrstni delavci pa za jurja več, kar tudi ni tako slabo, če upoštevamo, da ti delavci nimajo ob odhodu nobenih stroškov. Stalno bi moral biti tudi pri teh delavcih naš duhovnik. Opozoriti bi pa mogli na naše delavstvo tudi tamkajšnje duhovnike. Doseči bo na vsak način treba, da bodo imeli naši delavci nedelje in praznike proste. V tem se delavstvo dosti izrablja. Zadnja leta je sicer malo bolje.

To v glavnem. Oklenimo se domače grude! Če pa že res moramo iti v svet, pa pokažimo povsod, da smo katoličani in Slovenci! Delajmo čast svoji veri in svojemu narodu!

Posestno gibanje za drugo polletje 1939 v Slovenski krajini

Dejstvo, da je pri nas mnogo sezonskih delavcev, ki prinašajo iz tujine lepe vsote denarja, gotovo najbolj vpliva na nakup in prodajo zemljišč. Posestniki, ki ostanejo doma, navadno ne pridelajo toliko, da bi s svojimi dohodki krili vse izdatke, zato so mnogi primorani prodajati tudi zemljo. Delavci, ki prinašajo denar od drugod, pa isto prav radi kupujejo. Zaradi tega je pri nas kupčija zelo živahna, zlasti še v jesen, ko se delavci vračajo na svoje domove. Nekateri že sklepajo kupne pogodbe pred odhodom v tujino in potem že od tam pošiljajo denar naravnost na račun kupnine.

V soboškem okraju je bilo lani od 1. julija do 31. decembra sklenjenih 350 kupnih pogodb, ter je bilo prodanih 318 velikih oralov zemlje za vsoto 2.581.700 din. Povprečna cena enega orala je bila torej 7376 din. Poleg tega je bilo v omenjenem času v soboškem okraju sklenjenih 51 izročilnih, 17 delilnih, 7 menjalnih in 11 darilnih pogodb.

V lendavskem okraju pa je bilo od 1. julija do 1. decembra 1939. sklenjenih 274 kupnih pogodb v cenilni vrednosti 3.000.454 din. Prodanih je bilo približno 600 malih oralov zemlje in to povprečno po 5000 din oral. Izročilnih pogodb je bilo sklenjenih 48, menjalne 4, delilnih 10 in darilnih 10.

Ta živahni promet z nakupovanjem in prodajanjem zemljišč pa posestne razmere v Slovenski krajini še slabša. Prodajalci navadno prodajajo samo dele svojih že itak majhnih zemljišč in tako se že doslej majhne parcele še bolj drobijo, kar je za tukajšnje razmere prava nesreča. Kajti iz tega se vrši mnogo

pravd zaradi motenja posesti, mejnih sporov itd. S tem se že sedaj neurejena zemljiška knjiga še bolj komplicira, zaradi česar postaja potreba po novi zemljiški knjigi vedno večja in bolj pereča.

Končno še v zvezi s to parcelacijo omenim, da bi zaradi škodljivih posledic te drobitve bilo nujno potrebno, da bi se ta parcelacija na nek način omejila ali preprečila.

Trgovina v Prekmurju

O našoj trgovini pravzaprav nemamo kaj posebnega povedati. Trgovci i prekupčevalci so našega kmeta izrabljali i so od njega kupovali živino i polske pridelke po cejni, štero so si sami postavljali. Čejne pa so določali takše, štere so samo njim v hasek bile. Naši ljudje so na te način bili prisiljeni odavati svoje pridelke po sramotno niski ceni (n. pr. lansko so jabolka odavali za 0.80—1 din, a prekupčevalci so je odavali za 2—2.50 din, pa to je samo eden primer, ji je pa mnogo), blago pa, štero so sami nicali, so mogli drago plačevati. Zato je neje čudno, ka so vnogi kmetje zašli v duge i so bili prisiljeni odhajati v tualinozemstvo na sezonsko delo, gde so si toliko prisluzili, ka so pomalim odplačovali svoje duge. Vnoge pa se te nenavadne i nezdrave prilike gospodarsko skoro popolnoma vničile.

Potrebno je bilo poiskati nikši izhod, šteri bi naj napravo konec tem neznosnim prilikam. Rešitev so vnogi videli v razgibanom zadrugnem življenji, na šteroga se je doslej pri nas polagala le menša važnost. Delavni ljudje so si prizadevali, da bi tudi pri nas ustanovili zadrugo i to se je pred kratkim zgodilo z ustanovitvijo Osrednje blagovne zadruge v Murski Soboti, štere pravila so že odobrena. Namen te zadruge je, kupovati od svojih članov kmečke pridelke po kem bokšoj cejni i nuditi članom blago, šteroga morejo sami kupovati po čim nižišoj cejni. Poleg toga je njeni namen tudi pospeševanje našega polodelstva, gozdarstva, razvoj svilopreje, uvesti pridelovanje cukerne repe i drugih rentabilnejši panog v kmetijstvi. Potrebno bo tudi zbokšanje pakovanja sadja, razširiti sadjarske nasade, ar je naša Gorička v vnogi krajaj jako primerna za sadjarstvo.

Gda bo začela zadruga s svojim delom, se bodo gospodarske prilike našega kmeta uredile i tudi zbokšale, ar bo svoje pridelke drakše odavao, štere pa sam nuca, po nižišoj cejni kupuvao. Za dobro zadrugo pa je potrebnij več stvari. Predvsem zadosta kapitala i toga bo zadruga dobijla, ar joj po vladnom načrti pripada 9 milijonov din brezobrestnoga posojila. Vnogi bodo tomi posojili nasprotuvali, toda s tem bodo našemi Prekmurji, samo škodovali, zato bi bokše bilo, ka toga nebi včiniili. — Poleg denarja je ptrejbno eše dobro vodstvo i udje. Vodstvo naj bo zanesljivo, šteromi ludstvo lejko neomejeno zavupa, ar le takša zadruga, štera bo imela dobro vodstvo i zaneslive ude, bo na hasek vsemi prekmurškomi ludstvi. Dužnost naši kmetovalcev pa je, ka se z veseljom oprimejo naše zadruge i postanejo njeni vorni udje, ka se tudi pri nas adnok razmere spremenijo i naši kmetje ne bodo več orodje špekulacijskoga izigravanja.

Prvi prosvetni dom v Prekmurju

Prvi prosvetni dom v Prekmurju je Farni dom pri Sv. Sebeščanu v Pečarovcih. Vredno bi bilo opisati, s kolikimi žrtvami so si ga farniki postavili. Vsi farniki smatrajo dom za svojo last, kar je prav, saj so vsi trpeli in delali zanj. Vsak ima prost vstop v dom, kjer je na razpolago čitalnica, knjižnica, biljard in drugo. Vsega tega se ljudje radi poslužujejo in jih je kar veselo gledati, kako čitajo in čakajo sedaj v postu v topli sobi križev pot.

★

Preostalo gradivo še pride.